

Раҳнамои Оиладории Масеҳӣ

«Оилаи масеҳӣ дар байни ҷамъияти ислом»

Аз Нақҳати Ҷон

Агар Худованд хонаро бино накунад,
бинокорони он бар абас меҳнат мекунанд.
Забур 126:1

МУҚАДДИМА

Оилаҳои устувор ҷамоатҳои боқувватро месозанд, мақсади ин китоб ин аст, ки оилаҳои масеҳии тоҷик устувор ва боқувват бошанд. Аз мушоҳидаҳо дидам, ки семинарҳои рӯҳонӣ ҳамаи роҳбаронро ҷамъ мекунанд то, ки онҳо дар имонашон қавӣ бошанд вале бе иштироки завҷаҳояшон, ки ин асоси қавӣ шудани оила мебошад ва ба ин мақсад ин дастур пекаши шумо мешавад.

Ин китоби раҳнамо саршавии муҳокима дар бораи зиндагии оилаҳои масеҳӣ дар байни оилаҳои мусулмон. Албатта ҷизҳое дар инҷо пайдо мешаванд, ки ба назари хонанда, мувофиқи ақидаи зиндагии онҳо, розӣ шуда наметавонанд ва аз ҳамин сабаб тарзу рафтори оилаи масеҳӣ аз сари нав мавриди муҳокима мегардад.

Аксарияти иқтибосҳо аз адабиёт ва китобҳои тоҷикӣ гирифта шудаанд. Мақсади асосӣ ин аст, ки масеҳиён бояд донанд, ки китобҳои динии дастрас буда ҷӣ мегӯянд чун, ки ин таҳкурсии рафтори онҳо аст. Албатта тафсирот ва равишҳои динӣ гуногунанд ва мақсади ин китоб нест, ки ҳама исботҳои дар ин китоб овардашуда ба ҳама якхела монанданд бошанд.

**На моро, эй Худованд, на моро, балки исми Худо ҷалол
деҳ; ба хотири эҳсони Худ, ба хотири ростии Худ.**

Забур 113:9

– Худо баракат диҳад
Накҳати Ҷон

www.dardidil.com

Боби 1

Оилаи масеҳӣ дар муқоисаи оилаи мусулмон

Пас рафтори пештараи одами кӯҳнаро аз худ
дур кунед... ва одами навро, дар бар кунед.

Эфсӯсиён 4:22, 24

Сарсухан

Аз иқтибоси ин оят мақсади мо он аст, ки муносибатҳои оилавии худро дар пояи нав бунёд кунем. Ва ин поя бо ақидаҳои Китоби Муқаддас як бошад ва ҳам бо урфу одати мо муносиб шаванд. Масеҳиён бояд донанд, ки одамони маҳалла дар барои онҳо чӣ фикр мекунад ва ақидаи чомеъаашонро дар барои зиндагии худ донанд.

Мақсад ин ҷо якҷоя кардани урфу одат ва расму русумҳои тоҷикӣ ва дигар ақидаҳо нест, балки мустақам кардани қоидаҳои оиладории масеҳӣ. Қоидаҳои оиладории масеҳӣ аз Офаридгор баракат мегиранд ва ин қоидаҳо дар байни ҳамаи оилаҳои масеҳӣ як мебошанд. «*Одами навро дар бар кунед*» дар бораи оила он маъноро дорад, ки мо аз ақида ва урфу одатҳои кӯҳна, ки мувофиқи имони мо нестанд даст кашида мувофиқи гуфтаҳои Худо рафтор кунем.

Худо зинда аст ва ақидаи оилавии Масеҳӣ бо ақидаи Падари Осмонӣ вобаста аст. Робитаи мо бо Худо бояд асоси робитаи мо бо ҳамсаронамон бошад. Робитаи байни марду зан инъикосгари робитаи бай-

ни Худо ва одамизод мебошад. Агар робитаи Худо ва мард мисли оғову ғулом аст пас муносибати марду зан ҳам ин аст, агар робитаи Худо ва мард бисёр наздик мисли падар ва дӯст бошад муносибати марду зан ҳам монанди ин наздиканд.

Ақидае ҳаст, ки мо ғуломи Ӯ ҳастем ва дар ин ақида мо қариб робита бо Худо надорем мо фақат итоаткашӣ Ӯ ҳастем, яъне рафтори мо мисли як созишнома аст. Ба фармони Худо бояд итоат кард, вагарна ҷазо мегирем. Агар зиндагии мо бо ин «ақида» ҳаст пас ин ба оилаи мо таъсир мерасонад. Бо ин фикрҳо мард мисли Худо ва зан мисли одамизод, зан мисли хизматгори мард фақат итоаткаш мебошад.

Китоби Муқаддас фикри дигарро нишон медиҳад. Худо падари мо аст ва Ӯ меҳонад бо мо робитаи наздик пайдо кунад ва аҳди абадӣ бандад. Ва дар асоси ин аҳд ҳар ду тараф ба воситаи ин робитаҳо рафтор кунанд. Мо нафақат бандаи Ӯ ҳисоб мешавем, чунки мо фарзандони Ӯ ҳастем (Юҳанно 1:12).

Исои Масеҳ дар ин бобат чунин мегӯяд: «*Шумо дӯстони Ман ҳастед, агар аҳкоми Маро ба ҷо оваред. Дигар шуморо банда намехонам зеро, ки банда намедонад оголаш чӣ мекунад, лекин шуморо дӯст хондаам, чунки ҳар чӣ аз Падар шундидам ба шумо баён кардам.*» (Юҳанно 15:14–15) Имондорон бо Худо робита доранд ва дар асоси ин робитаҳо Худо ҳисоб мекунад, ки мо дӯсти Ӯ ҳастем.

Рафтори оғо бо хизматгор, ки «*намедонад оголаш чӣ мекунад.*» чунки дар созиши аҳкомҳо робита нест вале дар байни дӯстҳо «*ҳар чӣ аз Падар шундидам ба шумо баён кардам*», робитаи қавӣ аст бинобарин оиладории Масеҳиён бо ҳамдигар робитаи наздик ва пур аз муҳаббат мебошад. Зан ғуломи мард намешавад вале бояд наздиктарин дӯсти шавҳари худ бошад. «*Оила шакли минетурии ҷамъият буда, амнияти тамоми ҷамъияти*

бузурги башарӣ ба ягонагиву бақодории он вобаста аст.» (Ф. Адмер)

Ақидаи Маҳалла¹

Дар байни оилаи масеҳӣ ва оилаи исломӣ чи фарқи-ят мавҷуд аст? Албатта дар ин масъала фикрҳо гуногу-нанд, фарзу ақидаҳои ҳархела дар ҷамъият вучуд доранд.

Назар дар бораи Худо (Оллоҳ): — Оллоҳ бузург ва ба ҳама фармон медиҳад ӯ ин, ки алоқа бо Оллоҳ маҷбури ва фарз аст, ӯ аз гуноҳ ҷудо мебошад, ӯ ба инсон фармон дода ва интизори иҷрошавии он мебошад. Оллоҳ бар души одам як созиши аҳкомҳо ва шартҳои зиндагиро менад, ки иҷрои онҳо маҷбури аст, таъқиби аҳком ба рафтори инсон пайваст аст.

Назар дар бораи Инсон: — Одамизод фақат итоаткунандаи фармонҳои Оллоҳ аст ва ӯ тақдирӣ инсонро муайян мекунад. Оллоҳ интизори итоати одамизод аст ва агар одамизод итоат мекунад пас Оллоҳ ӯро дӯст медорад (Сура Ал Бақара 2:190, 276; Сура Оли Имрон 3:57; Сура Ал Нисо 4:36) ва агар итоат намекунад ҷазо медиҳад, Оллоҳ ого аст ва инсон банда аст.

Хулоса барои Оила: — Оила ин як ақд ӯ созишнома байни шавҳар ва зан мебошад, шавҳар фармон медиҳад ва зан фақат итоат мекунад. Агар зан итоат накунад пас иҷозат ҳаст, ки аз ӯ ҷудо шавад ӯ тарбия кунад. Онҳо мис-

¹ Ақидаи маҳалла, ҷамъбасти қоидаҳои асосӣ, ин маънӣ надорад ки ҳама ин хел аст. Албатта бисёр тоҷикон ба ин қоидаҳо мувофиқ нестанд.

ли огою ғулом рафтор мекунад ва «*банда намедонад огояш чӣ мекунад*» -ро нишон медиҳад. Ақди никоҳ як на-муди созишномаи молиявӣ, бо шартҳо ҳал мешавад. Ҳар-чанд дар воқеъ аҳкомҳои ислом занро ҳимоят карда ҷои ӯро болотар аз канизак ӯ ғулом менад.

Исботи ин ақида:

«Мардон аз он ҷиҳат, ки Худо баъзеро бар баъзе бартарӣ додааст ва аз он ҷиҳат, ки аз моли худ нафақа медиҳанд, бар занон тасаллут² доранд. Пас занони **шоиста фармонбардоранд** ва дар ғайбати шӯй афифанд³ ва фармони Худо-ро нигоҳ медоранд. Ва он занонро, ки аз нофармонияшон бим⁴ доред, андарз⁵ диҳед ва аз хобгоҳашон дурӣ кунед ва бизанедашон... Агар фармонбардорӣ карданд, аз он пас дигар роҳи бедод⁶ пеш магиред» (Қуръон Сураи Ал Нисо 4:34 — *таъкид аз Н.Ҷ.*)

Хулосаи ин ақида барои корҳои рӯҳонӣ — Зан аз шавҳар наҷот меёбад⁷ ва дараҷаи дигар аз тарафи мард мебошад. «Дар тамоми соҳаҳои зиндагӣ зан аз мард паст ва баъд аз марг ҳам як зина поён меистад. Яъне ба туфайли садоқату хидматаш ба мард ва адои фарзу қарзҳои дигари мусалмонӣ таҳти назорату роҳбарии мард ба бихишт роҳ меёбад. Аз ин ҷост, ки меғӯянд: бихишти зан дар кафи пой мард аст. Умуман аз рӯи таълимоти Қуръон зан чун мазраъаи⁸ мард ҳисоб мешавад.»⁹ Ҳам халқ меғӯяд, «Бихишт зери қудуми модарон аст.»¹⁰

² ҳокимият.

³ зани пок.

⁴ тарсу ваҳм.

⁵ насиҳат.

⁶ беадолатӣ.

⁷ «Тарбияи Занҳо», саҳ. 8.

⁸ зироатгоҳ, замини зироатӣ.

⁹ «Одоби Оиладорӣ» саҳ. 9-10.

¹⁰ «Зан ва Замон» саҳ. 18.

Як ҳадис мегӯяд, «Занонро башорат, ки ҳомила мешаванд, мезоянд, бачагонашонро шир медиханд, ба бачагонашон меҳрубон мегарданд, агар ба шавҳаронашон рафтори некӯ карда, намози худро тарк нанамоянд, албатта дохили бихишт хоҳанд шуд.»¹¹

Ақидаи Китоби Муқаддас

Назар дар бораи Худо: – Худо наздикшавӣ ва робита бо одамизодро мевоҳад ва ин робита дар аҳдҳои Китоби Муқаддас маълум мешавад. Худо муҳаббат аст ва корҳои фидокорӣ мекунад. Дар алоқа бо одамизод ҳар ду тараф вазифадоранд ва Худо чун падарӣ осмонии мо мебошад. Агар мард гуноҳ мекунад Худо талабгори ӯ шуда мевоҳад бо мард оштии кунад. Аз ин робитаи наздик одамизод итоатгари фармони Худо аст ва таъқиби фармон ба дилҳои инсон пайваст аст.

Назар дар бораи Инсон: — Инсон метавонад бо Худо робита дошта бошад ва бо Ӯ гуфтугӯӣ кунад. Инсон ба муҳаббати Худо ҷавоб мегардонад, Худо одамизодро дӯст медорад ва ҳамаи амалҳои наҷотро тайёр мекунад. Албатта инсон ба Худо итоат мекунад вале ҳамаи рафтор ба воқеаи робитаи яқдигаранд.

Хулоса барои оила: — Оилаи Китоби Муқаддас як намуди аҳд¹², ки байни зану шӯӣ буда ин робита бо муҳаббат пайваст мешавад. Шавҳар фармон намедихад балки худро фидо мекунад. Шавҳар монанди Худо буда вазифаи вай ба оила сардор будан муҳаббату фидокорӣ кардан аст. Агар мушкилие байни марду зан пайдо шавад, пас

онҳо дар ҷустуҷӯи оштии шудан мебошанд, оилаи масеҳӣ инъикоси хислати Худо аст, Худо бо одамизод аҳдҳо менамояд ва марду зан ҳам бо ҳамдигар аҳд менамоянд.

Исботи ин ақида:

Худо ҷӯеи инсон дар боғи Адан¹³ шуд, баъди гуноҳи Одам, «*Худо ба Одам хитоб карда, гуфт: «Кучоӣ ту?»*» (Ҳастӣ 3:9)

«*Эй шавҳарон, занони худро дӯст доред, чунон ки Масеҳ низ ба Калисо муҳаббат дошт ва Худро аз барои он таслим намуд, то ки онро ба ғусли об пок карда, ба воқеаи калом тақдир намояд, ва ба ҳузури Худ калисо-ро дар ҷалоле тақдир кунад, ки на доғе дошта бошад, на нуқсон, на ҷизе монанди ин, балки муқаддас ва беайб бошад*» (Эфсӯсийн 5:25–27).

Хулосаи ин ақида барои корҳои рӯҳонӣ

Моҳияти марду зан пеши Худо баробараст ва Ӯ ҳар ду-ро барои рафторашон як хел тафтиш мекунад. Дар оила қоидаҳои рафтори марду зан аз Худо сар мешавад ва ин қоидаҳо барои тартибу интизоми оила буда инъикоси хислати Худоро нишон дода, «*чунки Худо Худои харҷумарҷ нест, балки Худои осоиштагист*» (1 Кӯринтиён 14:33).

¹¹ «Никоқ, талоқ ва ҳуқуқи зан» саҳ 13, Ҳадиси 380.

¹² Дар ин китоб издивоҷи исломӣ «ақди никоҳ» аст ва издивоҷи масеҳӣ «ақди никоҳ» мешавад. Ин калимаҳо фарқиати онҳо нишон медиҳад.

¹³ Дар Китоби Муқаддас боғи Адан дар замин буд вале дар ислом ақида ҳаст ки ин бихишт буд. Боғи Адан воқеа мисли бихишт буд вале Сураи Бақара 2:30 мегӯяд, ки Одам дар замин буд.

Боби 2

Нақшаи Аслии Оила дар Китоби Муқаддас

Таҳкурси Оила

Ва Худо гуфт: «Одамро ба сурати Мо, ба шабоҳати Мо биофарем; ва онҳо бар моҳиёни баҳр, ва бар паррандагони осмон, ва бар чорпоён, ва бар тамоми замин, ва бар тамоми ҳайвоноте, ки бар замин меҳазад, ҳукм ронанд.» Ва Худо одамро ба сурати Худ офарид, ўро ба сурати Худо офарид; онҳоро марду зан офарид. Ва Худо онҳоро баракат дод, ва Худо ба онҳо гуфт: «Борбар ва афзун шавед, ва заминро пур кунед, ва онро тасарруф

Саволҳо барои муҳокима

1. «Сурати Худо» ба назари шумо чӣ маънӣ дорад? (1:27)
2. Фармони Худо чӣ буд? (1:28)
3. Дар Ҳастӣ 1:27 онҳоро чӣ гуна офарид?
4. Онҳо бар чиҳо ҳукмрон мекунад? (1:28)
5. Худо ин фармон ва ин баракатро ба кӣ додаст? Фақат ба Одам ё ба Одаму Ҳавво

намоед, ва бар моҳиёни баҳр ва бар паррандагони осмон ва бар ҳар ҳайвоне ки бар замин меҳазад, ҳукмрон бошед.»

Ҳастӣ 1:26–28

Таҳкурсии оилаи масеҳӣ аз ҳукми офаридани Худо мебошад. Чӣ хеле, ки Худо моро офаридаст ва нишон медиҳад, ки қоидаҳои марду зан чӣ хел мешаванд. Дар китоби Ҳас-

тии, Китоби Муқаддас пояи асосии мо нишон дода шудааст. Агар қоидаҳои дар ибтидо бударо дуруст мефаҳмед, пас аз онҳо қоидаҳои оилавии масеҳӣ ҳам дуруст маълум мешаванд. Аввал бояд ба он диққат диҳем, ки Худо ба Одаму Ҳавво ин гуфтҳоро мефармояд. Вазифаҳои иҷрои ин фармон баракат барои Одаму Ҳавво мебошанд. Ҳар ду дар назди Худо бар замин ҳукмронӣ мекунанд ва баракат мегиранд, Одаму Ҳавво тимсоли марду зани имрӯза, яъне ин ҳукмронӣ ва баракати онҳо дар имрӯз маълум мешаванд.

«Одамро ба сурати Мо, ба шабоҳати Мо меофарем... Худо одамро ба сурати Худ офарид, ўро ба сурати Худо офарид; онҳоро марду зан офарид» (Ҳастӣ 1:27). Худо Одамро бо сурати Худаш офарид, ва Ҳавво яке аз қабурғаҳои Одам пайдо шуд (Ҳастӣ 2:22). Дар ибтидо, Одам бо сурати Худо ва Ҳавворо аз вай офарид то ҳамаи мардону занон дар сурати Худо вучудият дошта бошанд (Яъқуб 3:9), чунки охири оят мегӯяд, «онҳоро марду зан офарид» яъне занон ҳам бо сурати Худо вучудият доранд.

«Сурати Худо» чӣ маъно дорад? Сурати Худо чизҳои рӯҳоние, ки дар вучуди одамизод мебошад маъно дорад. Ин чизҳои ҷисмонӣ нест, ин маъноӣ онро дорад, ки робита бо Худо мумкин аст. Ҳайвонот сурати Худоро надоранд ва фақат одамизод инро дорад. Барои ин Рӯҳи Худо дар одамизод сокин буд ва робитаи рӯҳонӣ байни Худову инсон мумкин аст. Агар Худованд одамизодро бо сурати Худ наофаридааст пас робита бо Ӯ, аҳд бо Худо ва сокини Рӯҳи Худо будан дар одамизод имконнопазир аст.

Маънии сурати Худо ин аст:

1. Худо рӯҳ аст ва мо рӯҳонӣ ҳастем (Ҳастӣ 2:19–20).
2. Худо офаридгор аст ва мо корҳои эҷодкориро метавонем.
3. Худо абадӣ аст — ва одам ҳам абадӣ аст.

4. Худо ирода дорад ва одам хоҳиш дорад.
5. Ин маъно надорад, ки Худо мисли бадани мо аст. Ин калима бо хислати ҷисмонӣ дахл надорад, вале баъзе вучудияту қобилияти Худо дар ботини одамизод пайдо мешавад.
6. Сурати Худо ин хислати рӯҳонии одамизод аст. Хислати одам озодӣ, худмуайянкунӣ, ақл ва ахлоқӣ аст. Ӯ метавонад чизҳои дуруст ва надурӯстро фаҳмад, интихоби хуб ё бад ва ҳиссияти рӯҳонӣ, то ки муносибати рӯҳонӣ бо Худо дошта бошад.
7. Чизҳои сурати Худо дар табиати инсон мебошад пас баъди гуноҳи Одам ин чизҳо гум нашудааст вале сурати Худо дар одамизод захм хурдааст.

Фарқияти ҳайвонот ва одамизод чӣ хел ҳастанд?

Ҳайвонот	Одамизод
Рӯҳ надоранд	Рӯҳ доранд
Ақл надоранд	Ақл доранд
Рӯҳонӣ нестанд	Рӯҳонӣ ҳастанд
Хукмронӣ намекунанд	Хукмронӣ мекунанд.

Қисмӣ вучудият ва қобилияти Худо дар одамизод аст. Барои чӣ бисёр оятҳо дар бораи «сурати Худо» нақд мекунанд? Ин ақида дар ислом нест ва дар бораи Одамшиносӣ ва Наҷотшиносӣ дар оиладории Масеҳӣ ва ислом фарқияти калон вучуд дорад. Дар ислом ақидаи «сурати Худо» будан имконият надорад барои ин онҳо фикр мекунанд, ки ин ақида боиси камшудани бузургии Худо ва аз беимонӣ мебошад, чунки ҳеч чиз монанди Оллоҳ нест (Сураи АлШӯро 42:11 ва Ал Ихлос 112:4). Бисёр вақт дар ислом бо ин ақида Масеҳӣро бо чизҳои ҷисмонӣ алоқаманд мекунанд, ва ин фикри надурӯст аст. Сурати Худо вучудияти рӯҳонӣ дар одамизод аст ва ин ақида монанди бут ё нақшаи суратро нишон намедихад.

Таҳкурсии оилаи масеҳӣ ин хел аст, ки марду занро бо сурати Худ офарид, пас зану мард дар назари Худо ҳар ду ҳисоб меёбанд. Ҳар зани имондор ба Худо ҷавоб медиҳад ва начоти зан бо шавҳари ӯ пайваст нест.

Офаридани Никоҳи Оила

Хоки одам, ки сириштанд ғараз ишқи ту буд,
Ҳар кӣ хоки раҳи ишқи ту нашуд, Одам нест.

Ҳофиз

Худо эҳтиёҷи Одамро медонист ва барои ӯ занро офарид. Ҳавво ба Одам тӯхфаи Худо буд, ва ӯ аз дидани занаш шеър гуфт (Ҳастӣ 2:23). Ин оилаи аввал аз нақшаи Худо аст ва никоҳи онҳо баракати Худоро гирифт. Аҷоибот аст, ки камбудии Одам аз худи вай сар зад то ки Одаму Ҳавво ҳаёт якҷоя дошта бошанд. Ҳавво эҳтиёҷи Одамро комил кард, яъне ӯ дар оила оинаи Одам буд.

Хонед: Ҳастӣ 2:15–25

Саволҳои муҳокима

1. Ҳастӣ 2:17 — Фармони Худо чӣ буд?
2. Чӣ хуб набуд? Ҳастӣ 2:18
3. Ҳастӣ 2:18 — Худо ба Одам чизи хубтарин дод, ин кӣ буд?
4. «мададгоре» чӣ маъно дорад? Ҳастӣ 2:18
5. Ҳастӣ 2:19–20 — баъд аз Одам ба ҳама ҳайвонот ном дод, Одамро дар ин воқеа чӣ маълум шуд?
6. Худо занро чӣ гуна офарид? Ҳастӣ 2:21–22
7. «*Як тан хоҳад буд*» Ин чӣ маъно дорад? Ҳастӣ 2:24
8. «*Як тан хоҳад буд*» Ин чӣ маъно дорад? Ҳастӣ 2:24

«Мададгоре» чӣ маъно дорад?

Дар ин хокдони пурмочаро чизе нафамидам...
дар танҳои садои пашша ҳам муассир аст.

Ҳошим Гадо

Танҳо ба дунё меоем ва танҳо меравем,
вой агар танҳодил зиндагӣ кунем.

Муҳаммад Ҳиҷозӣ

Оё «мададгор» маънои онро дорад, ки зан дар хизмати мард бошад? Китоби Муқаддас ин хел нишон намедиҳад вале ин нишон медиҳад ки зан ёрирасони мард мебошад. Ин калимаи «мададгоре» тақрибан 20 бор дар Аҳди Қадим истифода мешавад ва бисёр вақт дар бораи Худо нақл мекунад (Забури 120:1–2; 123:7–8). Худо ҳаётбахш ва умеди мо аст, ин калима маънии ёрӣ дар вақте, ки мушкилие ба тарафи мо меояд ёрӣ расонад. Ҳам Ҳавво дар инҷо ҳаётбахш ва умеди мард буд, чунки Одам танҳо буд. Агар Худо ёрӣ намекард пас умед набуд ва ҳам Ҳавво ҳам намебуд, Одам ҳамроҳе намедошт, ки ӯро ёрӣ расонад. Ҳавво ҳамкори вай буд ва ин калима маънии пастӣ надорад ва фақат ба чизҳои ҷисмӣ ёрӣ намедиҳад, ӯ ғуломӣ мард набуда ҳамроҳи Одам буд.

Мард комил набуд¹⁴ вале бо зан комил мебошад. Мард танҳо буд ва зан метавонад ба ӯ ёрӣ кунад ва муносибати комил пайдо шуд. Одам дар боғи Адан бе Ҳавво танҳо буд. Албатта Худо бо Одам буд ва ӯ метавонад аз Худо ба ҳама чиз розӣ шавад вале Худо медонист, ки Одам мухтоҷи ҳамроҳ ва дӯст буд. Мададгори Одам он касе ҳаст, ки аз таҳти дил гап задан бо ӯ мумкин бошад, чунки бо Одам

¹⁴ Одам «Комил набуд» — ин на аз сифати офаридаи Худо, вале Худо бо ин мухтоҷи ҳамроҳ Одамро офарид.

пайваст ва як тан шуд. «Касе ки зани солеҳа дошта бошад, некбахтӣ пайдо кардааст, ва аз ҷониби Худованд ғайз ёфтааст» (Масалҳо 18:22).

Як тафсири Китоби Муқаддас дар бораи офаридани зан ин хел нақл мекунад: «Зан аз қабурғаи Одам офарида шудааст, аз сари Одам не то, ки зан ҳукмрони ӯ бошад, ва на аз пойи Одам ба хотири он, ки занро бо пой зананд; ӯро аз канори Одам офарид то, ки онҳо баробар бошанд, аз зери дасти Одам то, ки ба зан ҳимоятгар бошад ва назди қалби Одам то, ки маҳбубааш бошад.» (Матто Ҳенрӣ)

Дар Китоби Муқаддас моҳият ё ҷавҳари¹⁵ зану мард як аст, яъне ҳар ду ро ба сурати Худо офариданд ва шахсияти рӯҳонӣ ҳастанд. Дар вазифаҳо ва қоидаҳои онҳо дар оила фарқият пайдо мешаванд, вале арзиши онҳо як ҳастанд. «*Ин аст китоби насаби Одам: дар рӯзе ки Худо одамро офарид, ба шабоҳати Худо ӯро сохт; нару мода онҳоро офарид, ва онҳоро баракат дод, ва онҳоро, дар рӯзи офариниши онҳо, одам ном ниҳод.*» (Ҳастӣ 5:1–2). Тартиби оилавӣ аз Худо ин аст ки шавҳар сар аст ва зан мададгор аст. Онҳо дар назари Худо шахсияти рӯҳонӣ ва офариниши баракат ҳастанд вале вазифаи онҳо фарқият дар оила ҳаст.¹⁶

Офариниши зан дар ислом — Қуръон офаридани Одамро нақл мекунад вале офаридани Ҳавворо мисли Китоби Муқаддас (Ҳастӣ) пурра нақл намекунад. Чизҳои самимӣ ва шахсиятии офариниши Ҳавво мисли аз қабурғаи Одам, шеърӣ хурсандии Одам ва ном ниҳодани Ҳавво дар матни Қуръон пайдо нестанд. Калимаи «мададгор»-ро дар Қуръони Тоҷикӣ истофодо намекунанд вале «ҳамсар»¹⁷ (Сураи Ал Нисо 4:1 ва Ал Рум 30:21) ва «зан»-

¹⁵ Чизҳои асосии табиати инсон.

¹⁶ Дар ин китоб, фақат вазифаҳои марду зан дар оила нигоҳ кунад ва дар вазифаҳои калисо мавзӯе дигар аст.

¹⁷ Ба арабӣ «завҷ» ё «завҷо», ин калом бо ҳайвонот ҳам истифода мешавад, яъне чуфти нару мода. The message of the Qur'an, pg 100.

ро пайдо мекунад: «Уст, ки ҳамаи шуморо аз як тан биёфарид. Ва аз он як тан занашро низ биёфарид то ба ӯ оромиш ёбад. Чун бо ӯ даромехт, ба боре сабук борвар шуд ва муддате бо он сар кард. Ва чун бор сангин гардид, он ду Оллоҳ, Парвардигори хешро бихонданд, ки агар моро фарзанде солах диҳӣ, аз сипосгузoron хоҳем буд!» (Сураи Ал Аъроф 7:189). Дар вақти офариниш зан чуфти Одам шуд ва барои мақсади модари фарзандони вай шудан буд. «Дар навбати аввал зан барои модарӣ офарида шуд, вай ба ҷамъият фарзандони солиму баркамол тарбият бояд кард.»¹⁸ Ин нишон медиҳад, ки таҳкурсии оилаи исломӣ чизи дигарро мусоидат мекунад. Дар ислом зани Одам бисёртар ҳамкор ё завҷаи Одам ҳамроҳи вай, чунки онҳо чуфти нару мода ҳастанд.

Дар Сураи 4:1 Ал-Нисо «Эй мардум, битарсед аз Парвардигоратон, он, ки шуморо аз як тан биёфарид ва аз он як тан ҳамсари ӯро ва аз он ду мардону занони бисёр падида овард. Ва битарсед аз он Худое, ки бо савганд ба номи ӯ аз якдигар чизе махоҳед ва зинҳор аз хешовандон мабуред. Ҳар оина Худо муроқиби шумост!» — Аз офариниши онҳо муносибат байни онҳо аз ақд ё созиши никоҳ аст ва ҳар ду тараф ҳаққи савгандашонро хоҳиш карда метавонанд.

Ҳар оина Худо муроқиби шумост!» — Аз офариниши онҳо муносибат байни онҳо аз ақд ё созиши никоҳ аст ва ҳар ду тараф ҳаққи савгандашонро хоҳиш карда метавонанд.

Ақидаи оила ва моҳияти зан

— Бисёр баҳсу мубоҳиса дар бораи моҳият ва ҳаққи занон байни ислом ва дигарон вучуд дорад. Ислом меғӯяд, ки занон дар ислом ҳимоя ва баробари мард ҳақ доранд ва дигарон меғӯянд, ки зан дар ислом дараҷаи паст

дорад ва дар моҳиятишон баробар нестанд. Дар байни ин гапҳо беҳад нофаҳмӣ мавҷуд аст. Дар ақидаи ислом ин хел меғӯяд, ки занон аз равишу услуби ислом дар вақти никоҳ баробари ҳаққи мардро доранд, чунки «ҳа» ё «не» гуфта ва «шартҳо» монда метавонанд. Иловадан, ҳуқуқҳои ислом дар маҳаллаи худашон ҳимояи занони муслмонро доранд чунки «маҳр», «нафақа», ҳукмҳои мерос ва ҳукмҳои талоқро — ҷиҳҳо мумкин ва ҷиҳҳо номумкин маълум мешаванд. Дар дохили ин равиш суҳанҳои баробарӣ ва ҳимояро пайдо кардан мумкин. Аз тарафи дигар ва равиши имони масеҳӣ таҳкурсии мо дигар аст ва аз назари мо нобаробарӣ ва мушкилиҳои занон дар ислом маълум мешавад. Мо эътиқод дорем, ки Худо ҳақ аст ва Китоби Муқаддас ҳам ҳақ аст, чунки Каломи Худо ҳеҷ вақт бекор намешавад. Қоидаҳои Китоби Муқаддас моҳияти занро дар ҷои баланд мегузорад ва занон дар оила арзиши баланд доранд, ҳимояи асосии занон дар муҳаббат аст.

Ақидаи мададгори шавҳар будан дар Ислом ва Масеҳият фарқи калон дорад, чунки зан дар Масеҳӣ бо фикри як танӣ ва пайваст бо шавҳари худ то ба ҳамдигар ҳамроҳ ва комил шаванд. Вале дар равиши ҷамъият зан зери мақсади шавҳараш мебошад. Китоби «Одоби Оиладорӣ» ин хел нишон медиҳад, «Умуман, аз рӯи таълимоти ислом зан дар муқоиса бо мард моҳиятан ними одам ҳисоб мешуд. Дар назди қозӣ шохидии ду зан баробари як мард буд. Дар мавриди тақсими мерос низ вай нисфи ҳаққи мардро мегирифт.»¹⁹ «Амалияи мусулмонӣ тазйиқи озодии зан дар оила, таҳқири шахсият ва иззати нафс, поймол намудани ҳуқуқи инсонии ӯ мебошад.»²⁰

Дар ислом бо мақсади оилавӣ, зан аз онҳо мард аст ва ҳаққи мард нисбати ҳаққи зан муҳимтар аст (Сураҳои Ал Бақара 2:228, Оли Имрон 3:14 ва Ал Нисо 4:3) вале

¹⁸ «Эй занҳо, худро аз оташи дӯзах наҷот диҳед!» саҳ. 26.

¹⁹ «Одоби Оиладорӣ» саҳ. 57.

²⁰ «Одоби Оиладорӣ» саҳ. 60.

дар масъали кори савоб онҳо баробар ҳастанд (Сураҳои Оли Имрон 3:195, Ал Нисо 4:124, ва Ал Аҳзоб 33:35). Абдуррахим Фирӯзи Ҳиравӣ фарқиятҳои марду зан ро дар адои намоз нишон медиҳад, ки 25 фарқият вучуд дорад. Мисоли, «Агар зан ва мард паҳлӯи ҳам дар як саф қарор гирифтанд, намози мард фосид мегардад.»²¹ Моҳияти занро дар қонунҳои исломӣ дараҷаи поёнтар аз мард ҳисоб мекунад ва ин аз оилаи масеҳӣ фарқият дорад.

Ин рӯйхати оятҳои қӯрон, ки исботҳои моҳияти зан баробари мард имконнопазир аст: (қисми оят, ки ин хел нишон медиҳад навишта шудааст.)

- Сураи Ал Бақара 2:223 — «Занонатон киштзори шумо ҳастанд. Ҳар чӣ, ки хоҳед, ба киштзори худ дароед.»
- Сураи Ал Бақара 2:228 — «вале мардонро бар занон мартабатест.»
- Сураи Ал Бақара 2:282 — «агар ду мард набуд, як марду ду зан, ки ба онҳо ризоят диҳед, шаҳодат бидиҳанд.» Шохидии зан дар ин оят воқеаи корҳои тиҷоратӣ аст вале ин услуб ҳам ба шохидии ақди никоҳ аст. Зан ҳақ надорад ки шохиди зино бошад, ҳамаи шохиди ин бояд мард бошад.²²
- Сураи Оли Имрон 3:14 — «Дар чашми мардум ороиш ёфтааст ишқ ба амёли нафсонӣ ва дӯст доштани занон.»
- Сураи Ал Нисо 4:3 — «аз занон ҳар чӣ шуморо писанд афтад, ду-ду ва се-се ва чаҳор ба никоҳ дароваред» ин оят ба розӣ будани зан нигоҳ намекунад.
- Сураи Ал Нисо 4:11 — «саҳми писар баробари саҳми ду духтар аст.»

²¹ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 34–36.

²² «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 176.

Мақсади оилаи аввал

«Борвар ва афзун шавед, ва заминро пур кунед, ва онро тасарруф намоед, ва бар моҳиёни баҳр ва бар паррандагони осмон ва бар ҳар ҳайвоне ки бар замин меҳазад, ҳукмрон бошед» (Ҳастӣ 1:28).

«Аз ин сабаб мард падару модари худро тарк карда, бо зани худ хоҳад пайваст; ва як тан хоҳанд буд. Ва ҳар ду, Одам ва занаш, барҳна буданд, ва хичил намешуданд» (Ҳастӣ 2:24–25).

Дар ибтидо Худо чанд мақсади оиларо нишон медиҳад, аввал ин буд, ки Одам танҳо буд ва зан мададгори вай шуд то онҳо тавонанд ба замин ҳукмронӣ кунанд. Дар ин дунё «борвар ва афзун» мешаванд, яъне онҳо оилаи бо кӯдакон барпо мекунанд. Як намудаи ҳукмронии замин зоидани кӯдак аст ва ин меваи яктании зану мард аст. Нигоҳ кунед, ки марду зан ҳукмронӣ мекунанд, онҳо якҷоя ва бо ҳамдигар ин вазифаро иҷро мекунанд. Ин нишон медиҳад, ки аз ибтидо ҷои зан баланд буд, Офаридгорамон дунёро барои зану шавҳар якхела ҳиссагӯзорӣ кард. Ин дунё барои занон ҳамон қадар мебошад, ки барои мардон аст.

Дуҷом муносибат ва аҳди оилаи онҳо баракат гирифтанд то, ки нақшаи Худо маълум шавад. Ин оятҳои дар Ҳастӣ 2 чор бор дар Инҷил такрор шудааст ва ин ояти асосии оилавӣ дар Китоби Муқаддас аст. Бунёди оила нақшаи Худо аст ва ин муқаддас аст. Онҳо ба ҳеч чиз муҳтоҷ набуданд, зиндагии онҳо осуда ва тоза буд. Аз ин оятҳо чор қоидаҳои ҷовидонӣ пайдо мешаванд.

Чор қоидаҳои ҷовидонии оила

1. Ҷудой «Аз ин сабаб мард падару модари худро тарк карда».

Мару зан оила барпо карда онҳо алоҳида ин вазифаро бар души худ мегаранд ва алоҳида зиндагӣ кардани зану шавҳар ва ҷудои ба хушбахтии яктаншавии арӯсу домод мубаддал мегардад. Албатта агар ҷудоиро аз волидайн хушбахтӣ нашуморем, пас ин ба пайдошавии онҳо монё мешавад. Ҳолати ҷудоии дуруст ин аст, ки робитаҳои падару модар ба домод ё арӯс иваз шуданд, мисли ин ки онҳо оилаи нав ҳисоб мешавад, яъне домод ба падараш мард ба мард рафтор кунад ва на мисли пеш, падар ба кӯдак (писар). Албатта ин домод ҳануз писари вай аст вале ҷудой ҳисоби оила нав бунёд шавад. Вазифаи оилаи нав бар души домод гузашта ин қоида ҷудои ба «мард» дода мешавад ва бояд ин қоидаро писар амалӣ кунад.

Чӣ хел онҳо аз падару модари домод ҷудо зиндагӣ мекунад? Ҷудоии манзилӣ? Ҷудоии молӣ? Ҷудоии ақидавӣ?

Дар Тоҷикистон ин қоида камтар дигар аст, ва чӣ хел бо ин бояд мувофиқ бошад?

«Чун анъанаи қадимаи тоҷикон, ода-тан, арӯси ҷавон ба хо-наи домод оварда мешавад ва оилаи навбунёд ҳамроҳи падару модари домод зиндагӣ мекунад. Дар Тоҷикистон ҳоло ҳам оилаҳое дучор меоянд, ки 2–3 бародари оилдор якҷоя ҳамроҳи падару модар зиндагӣ ба сар мегаранд.»²³

«Гарчанде оилаҳои ҷавон аз падару модар ҷудо зиндагӣ кунанд ҳам онҳо зуд-зуд ба дидорбинии волидайн ома-

да меистанд, эҳтироми онҳоро ба ҷо меоранд, ба рӯзгори онҳо аз ҳар ҷиҳат ёрӣ мерасонанд ва сазовори дуои неки падару модар мегаранд.»²⁴

Ин ҷумла «*Аз ин сабаб мард падару модари худро тарк карда, бо зани худ хоҳад пайваст*» нишон медиҳад ки як муносибат байни падару модар бо фарзандонаш доимӣ нест вале оилаи навбунёд — марду зан доимӣ аст. «Оилаи нав воҳиди нави ҷамъият аст.»²⁵

Ин маъно онро надорад, ки онҳо нисбати падару модари худ беҳурматӣ зоҳир мекунад, Китоби Муқаддас мегӯяд, ки «*Падари худ ва модари худро иззат намо, то ки умри ту бар заминте ки Худованд Худои ту ба ту медиҳад, дароз шавад*» (Хуруҷ 20:12). Лекин ин нишон медиҳад, ки дар вақти аҳди никоҳ мард бояд бо зан оилаи нав созанд, аз модару падар ҷудо шуда вале бо ҳамдигар пайваст шаванд. Ин қоида ба насли Одаму Ҳавво дод шуд, чунки онҳо модару падар надоштанд. Насли онҳо бояд аз модару падар ҷудо гардида ва бо ҳамдигар пайваст шаванд то, ки онҳо як тан шаванд.

Чӣ кор кард дар вақте ки арӯс бо оилаи домод зиндагӣ кардан? Бисёр вақт дар маҳаллаи мо имконяти дигар нест, ва ин оилаҳо барои зиндагӣ ва масъалаҳои иқтисодиашон якҷоя бо хешу таборашон зиндагӣ мекунад. **Ин қоида мақсади муносибатро дорад на мақсади зиндагониро.**

Чунин нуқсон дар зиндагии якҷоя вучуд дорад, ки зан муносибати муҳаббатдори худро нисбат ба шавҳараш гум карда ин муносибат ба фарзандаш мегузорад. Дар ин писар домод мешавад ва хушдоман намехоҳад, ки робитаи наздикро бо духтараш гум кунад ва ӯ саъю кӯшиши бисёр мекунад ба хотире, ки домод бо занаш наздик шавад ва бо ин васила хушдоман домодро ба худаш наздик мекунад. Дар ин ҳолат муносибати марду

²³ «Одоби Оиладорӣ» сах. 13–14.

²⁴ «Одоби Оиладорӣ» сах. 15–16.

²⁵ «Бунёди Оила» сах. 12.

зан нисбат ба падару модари домод дар чои аввал гузошта мешавад. Домод бошад кӯшиш мекунад, ки арӯс онҳоро аз ягон хешу таборашон чудо накунад. Дар ин ҳолат эҳсосоти чудой ё тарк кардан заиф мегардад, ки ин аз ҳикмати Худо аст то, ки онҳо як тан бошанд ва ин муносибат дар чои аввал шавад.

2. Пайвасти доимӣ «бо зани худ хоҳад пайваст»

«Ва тавре ки онҳо акнун ду тан не, балки як тан мебошанд. Пас, он чиро, ки Худо бо ҳам пайваस्ताаст, одам набояд чудо кунад» (Матто 19:6). Ин калимаи «пайваст» маънои онро дорад, ки пайравӣ ва часпидан бо занаш. Бисёр вақт пеш аз никоҳ мард пайрави арӯс аст, яъне бо диққат ба ӯ нигоҳ мекунад ва баъди аҳди никоҳ оҳиста-оҳиста диққат намедихад, вале ин пайравии мард доимӣ бояд бошад. Ҳам маънии онро дорад, ки онҳо бо ҳам мечаспанд ин муносибат наздиктар аз каси дигар то, ки онҳо як тан шаванд. Ин фақат чуфти ҳамдигар нест, ки онҳо нару модаанд вале пайвасти онҳо рӯҳонӣ, дилучонӣ, назар ба зиндагӣ ва ҷисмонӣ аст, пайвасти домоду арӯс ҳалқунандаи таваккалии оила аст.

Дар муносибати шавҳару зан Худо шоҳид аст ва аҳди ҷамоат дар байни мардон шавад (Малокӣ 2:14). Исои Масеҳ мегӯяд, ки «*Худо бо ҳам пайваस्ताаст*» аҳди никоҳ дар назари Худо аст ва ваъдаи ҳамдигар ҷиддӣ аст. Чунки онҳо бо ҳамдигар бо рафтори вафодорӣ ва қойдавӣ аҳд мебанданд. Хислати аҳди никоҳи оила ин аст, ки зану шавҳар бо ҳамдигар аҳди ҷонӣ то охири умрашон мекунанд.

3. Яктагӣ — «як тан хоҳанд буд.»

Чудой ва пайвастшавӣ ин амали умумӣ аст вале яктагӣ ин амали хусусият. Оила як ҳастанд ва дигар муносибати одамизод байни онҳо нест. Агар як тан бошанд, пас онҳо наздиктар аз падару модар ва фанзандонашон ҳастанд.

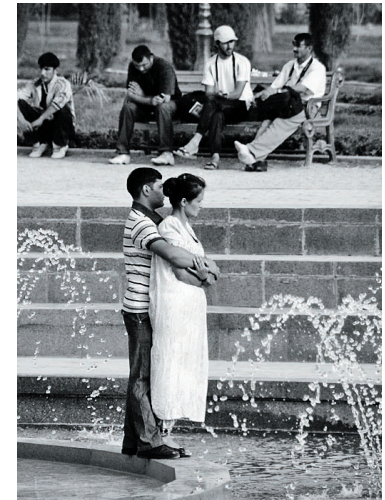
Дар ин оят аввал мард аз модару падар чудой кард ва занро интиҳоб карда то ки пайваст шуд. Як тани ба ояти Ҳаситӣ 2:23 алоқа дорад. Одам дар ин шеъри пур эҳсос мегӯяд:

*«Ин аст устухоне аз устухонҳоям
ва гӯште аз гӯштам;
вай нисоъ номида шавад;
зеро ки аз инсон гирифта шудааст.»*

Ин ягонагии бо ҳамдигар фикри ҷисму ҷамол дорад вале ин фақат ҷисмонӣ нест, чунки Одам номи «нисоъ»-ро ба Ҳавво гузошт, чун ӯ аз бадани вай сохта шудааст. Ин нишон медиҳад, ки онҳо муносибати наздик ва шахсӣ доштанд. Ҳам бо ин ягонагӣ бо ҳамдигар ба сирри офариниши Худо бармегарданд.

«Як тан хоҳад буд» Ин ҷи маъно дорад?

- Як тан ва хичил намешуданд. Дар вақти ҷисму ҷамол, онҳо як тан шуданд.
- Ин нишон медиҳад, ки муносибати наздиктаре нест нисбат ба марду зан. На мард бо модараш, на мард бо ошно, на зан бо дугонааш ва на зан бо кӯдакаш.
- Як тан баъд дар чизҳои рӯҳонӣ шарикӣ кунанд.
- Як тан дар ақидаҳо ва назарияҳо то зиндагиашон осоишта бошад.
- Як тан дар робита бо маҳалла, онҳо чудо нестанд дар назди дигарон.
- Онҳо ҳамсухбатад то ки ба ҳама чиз ба маъслиҳати якдигараш нигоҳ кунанд, онҳо бо ҳамдигар дӯсти ҷонӣ шуданд.

- «як тан» дар матни қуръон пайдо мешавад ва ин хел маъно дорад: «ишора ба он аст, ки Худованд Ҳаворо аз паҳлуи Одам ё аз он ҷӣ аз гили ӯ афзун омад, офаридааст.»²⁶ Ин нишон медиҳад, ки фақат офариниши Ҳаворо дар назар дорад, на робитаи наздик марду занро чуноне ки Китоби Муқаддас шарҳ медиҳад.

4. Самимӣ «Ва ҳар ду, Одам ва занаш, бараҳна буданд, ва хичил намешуданд» Худо аҳди никоҳ бунёд кард байни марду зан ва онҳо аз ду шахсият — як тан мешаванду боэътимод ҳастанд. Дар самимияти онҳо хичилӣ набуд ва онҳо аз ҳамдигар шарм надоштанд. Алоқаи чинсӣ тухфаи Худо аст ва дар байни шавҳару зан ягон хичолату шарм нест, то мегӯяд:

«Чашмаи ту муборак хоҳад буд; ва аз зани ҷавонии худ шод бош, ки мисли ғизоли шаҳватангез ва оҳуи меҳрафрӯз аст; пистонҳои вай ҳамеша ба ту лаззат хоҳад бахшид; доимо саргарми муҳаббати вай хоҳӣ буд» (Масалҳо 5:18–19).

Ва зан мегӯяд:

«Байрақи ӯ бар сари ман муҳаббат аст. Маро бо кулчаҳои мавизӣ қувват бахшед, маро бо себҳо тақвият диҳед! Зеро ки ман барои муҳаббат бемор ҳастам. Дас-ти чапаш дар таги сари ман аст, ва дасти росташ маро ба оғӯш мекашад» (Суруди сурдҳо 2:4–6).

Самимияти оилавӣ ақидаи эътимоду боварии байни марду зан аст то ки ҳар яке ба дигараш иштиёқ дошта бошад. Ҳама чиз байни онҳо маълум аст ва ҳеҷ чиз пинҳон нест. Онҳо ба якдигар ғамхор буда дар шодиву нишот, гармиву сармо ва сиҳативу бемори шарикӣ якдигаранд.

Ин чор қоидаҳои оила дар ислом дида намешавад, чунки равиши он мақсади дигар дорад. Мумкин оилаҳои му-

салмон ба ин қоидаҳо рафтор мекунанд вале китобашон ин қоидаҳоро тақрор ё истофода намекунад. Онҳо қоидаҳои дигар доранд ва дар навиштаи дигар ин чизҳо маълум мешавад.

Хонед: Ҳастӣ 3:1–16

Гуноҳи Одаму Ҳавво дар боғи Адан

- Чӣ натиҷаи хурдани ин меваи дарахт буд?
- Вақте, ки онҳо гуноҳ карданд чӣ воқеа рӯй дод? (3:6)
- Онҳо кӣро айбдор карданд ё чӣ баҳона карданд? (3:11–13)
- Имрӯз, чӣ хел ин оятҳо дар оила алоқамандӣ дорад?
- Натиҷаи гуноҳи Одам барои насли оянда чӣ мешавад?

Хонед: Матто 19:3–10; Марқӯс 10:2–12

- Аз ин оятҳо чӣ ёд мегирем?
- Мақсади Исои Масеҳ барои нишондиҳии Ҳастӣ 2:24-ро барои чӣ буд?
- Имрӯз ин қоидаҳо чӣ алоқамандӣ доранд?

²⁶ Қуръон, саҳ. 78, эзоҳи поварақ # 2.

Боби 3

Таъсири гуноҳ бар оиладории имрӯза

Пок аз адам омадему нопок шудем,
Шодон ба дар омадему ғамнок шудем.
Будем зи оби дида дар оташи дил,
Додем ба бод умру дар хок шудем.

Хайём

Дар ин оятҳо гуноҳи Одаму Ҳавво аст ва ин воқеа бо одамизод бисёр алоқамандӣ дорад. Ҳозир мо фақат қоидаҳои бо оилаи масеҳӣ дахл доштаро нигоҳ мекунем вале савол ба миён меояд гуноҳ ба муносибати оилавӣ чи таъсире дошта метавонад? Ин чор қоидаҳои оила дар Ҳастӣ 2:24–25 пеш аз гуноҳи Одам зикр шудаанд ва ин қоидаҳо абадианд вале гуноҳи одамизод ба ин ҳалал мерасонад. Имрӯз гуноҳи одамизод зидди ин чор қоидаҳои абадӣ шуданд.

Аз Ҳастӣ 3:7–8, маълум мешавад, ки гуноҳашон онҳоро аз Худо ҷудо кард. Мисли «*Балки гуноҳҳои шумо дар миёни шумо ва Худои шумо ҷудой андохтааст.*» (Ишаё 59:2), яъне гуноҳи мо, моро аз Худо ҷудо мекунад. Ҷавоби Одам ба Худо чунин буд, «*ин зане ки ба ман додаӣ, аз меваи дарахт ба ман дод, ва ман хӯрдам*» (Ҳастӣ 3:12). Дар ин ҷавоб, Одам ҳамон занеро ки «*ин аст устухоне аз устухонҳоям*» буд айбдор кард. Ва зан гуфт: «*Мор маро фирефта кард, ва ман хӯрдам*» (Ҳастӣ 3:13). Гуноҳ пайвандӣ, яктанӣ ва самимияти онҳоро вайрон кард. Баъди онҳо дигарон айбдор шуданд, ҳар ду гуфт: «*ман хӯрдам*» ва ин ҷавоби дуруст,

ки дигаронро айбдор накунад ва гуноҳи худашонро эътироф кунанд. Онҳо бо хоҳиши худашон гуноҳ карданд ва ин гуноҳ фақат айби шайтон набуд. Онҳо танҳо ба доми шайтон наафтаданд вале бо ақл фирефтаи гуфтаи шайтон шуданд.

Каломи Худо ҳам нишон медиҳад, ки зан дар назди Худо ҷавоб медиҳад. Худо ба зан гуфт: «*Ин чӣ кор аст, ки кардӣ?*» (Ҳастӣ 3:13). Занон баробари мардон пешниҳод ҷавоб медиҳанд ва ҳар ду тараф аз амали вазифаи худашон бояд ҳисобот диҳанд. Ва бахшоиши гуноҳи онҳо ҳам бар онҳо буд: «*Худованд Худо барои Одам ва зани ӯ либос аз пӯст сохт ва онҳоро пӯшонид.*» (Ҳастӣ 3:21). Ин оят нишон медиҳад, ки Худо гуноҳи моро бо хуни қурбони пушонид.

Ҷавобгарии гуноҳи онҳо бар худашон ва шайтон шуда буд ва лаънатҳо бар онҳо монд. Ҳастӣ 3:14–15 лаънати шайтон маълум шуд:

«**Ва Худованд Худо ба мор гуфт: «Аз баски ин корро кардӣ, аз ҳамаи чорпоён ва аз ҳамаи ҳайвонҳои саҳро ту малъун²⁷ бошӣ; ту бар шикамат роҳ хоҳӣ рафт, ва тамоми айёми умрат хок хоҳӣ хӯрд. Ва дар миёни ту ва зан, ва дар миёни насли ту ва насли вай адоват²⁸ меандозам: вай сари туро хоҳад кӯфт, ва ту пошнаи варо хоҳӣ кӯфт.»**

Дар ин лаънат, аввал мор бо шикамаш роҳ меравад ва дуомаш пешгӯии наҷотдиҳандаи оянда, аввал чизи ҷисмонӣ ва дуомаш рӯҳонӣ. Ин оят меғӯяд, ки дар байни «**насли ту ва насли вай душманӣ меандозам**» ин нишон медиҳад ки пешгӯии оянда аст. Баъд «**вай (насли зан оянда) сари туро хоҳад кӯфт, ва ту пошнаи варо хоҳӣ кӯфт.**» Дар вақти Исои Масеҳ, ки бо муъҷизоти Худо аз Марям (насли зан) таваллуд шуд ва дар салиб барои наҷоти дунё

²⁷ лаънат.

²⁸ душманӣ.

курбонӣ шуд, он вақт сари шайтон кӯфт ва шайтон пошнаи Исоро дар салиб кӯфт. Яъне ин зиндагии Одаму Ҳавво, ки монев шуда буд дар наҷотдиҳанда барои ҳамаи имоновардагон роҳи биҳиштро пайдо кард, то муносибати авлаи байни Худо ва одамизод аз нав барқарор шавад.

Лаънати Ҳавво

**Ранҷи туро дар ҳамиладории ту бисёр афзун мегардонам;
бо дард фарзандон хоҳӣ зоид;
ва иштиёқи ту ба шавҳарат хоҳад буд,
ва ӯ бар ту ҳукмронӣ хоҳад кард.**

Ҳастӣ 3:16

Дар гуноҳи Одаму Ҳавво зан роҳбар шуд ва Одам аз дунболи вай буд ва ҳам дар ин лаънати онҳо ин натиҷа маълум мешавад.

Чизҳои ҷисмони ин аст, ки ранҷи зан бисёр мешавад дар вақти зоидани кӯдак. Аз ин сухани Худо маълум аст, ки занон ба кӯдакаш бисёр аҳамият медиҳад, аз рӯҳонӣ иштиёқи ӯ бар ҳукмронии шавҳараш мебошад. Тоҷикон дар вақти никоҳ, домоду арӯс ба анъанаи почукақ пайравӣ мекунад то кӣ дар оила ҳукмронӣ кунанд. Ин расм лаънати Ҳавворо нишон медиҳад, ки ҳукмронӣ мекунад ва кӣ фармонбардор мешавад, аввал онҳо ягона ва якҷан буданд,

то ки «*бо фурӯтанӣ якдигарро аз худ авло донед.*» (Филиппиён 2:3) вале баъди гуноҳ онҳо фикри худашонро доранд. Ин робитаи пайвандӣ ҳозир имконияти вайронӣ дорад, то ки дар байни онҳо мочаро пайдо шавад.

Аз гуфтани «*Иштиёқи ту ба шавҳарат хоҳад буд*» мумкин фикри ҷисмонӣ пайдо шавад, вале ин ҷумла маъноӣ

фақат орзуи алоқаи ҷинсӣ нест. Аммо дар ин оят маъноӣ калимаи «иштиёқ» шаҳвати занро не, балки тамамои паҳлӯҳои зиндагии оилавино дар бар мегирад, ва зан ҳамаи муносибатҳои байни марду занро дар назар дорад. Ӯ бисёр робитаи самимино мехоҳад вале ӯ интинзори шавҳар намешавад то шавҳар бар ӯ ҳукмрон бошад, зан наздикӣ мехоҳад вале мард бошад дури мечуяд.

Дар вақти «*иштиёқи ту ба шавҳарат хоҳад буд*» -ро шунидан, мо бояд шаҳвати занро нисбат ба мард дар назар надошта бошем. Дар ислом зан тимсоли орзу ва ҳавасҳои шаҳватангез аст, мисли ҳадисе мегӯяд, ки «Вақто, ки як мард ва як зан танҳо монад, саввумашон шайтон онҳоро ба гуноҳ мебарад»²⁹ ва «Зан дар шакли шайтон меояд ва дар шакли шайтон меравад».³⁰ Барои ин ислом занонро назорат ва идора мекунад ҷунки онҳо шакли шаҳватангез ва орзуву ҳавасро доранд.³¹ Ҳам дар ҳолати мард занро ламс кардан ӯро нопок ҳисоб мекунад (Сураи Ал Маида 5:6). Дар Масеҳият ин фикрро бояд дур андохт ҷунки ин ақида занонро паст мемонад. Дар моҳият занон пеши Худо табиати шаҳватангез надоранд, ҳамаи мо гуноҳкор ҳастем ва ҳатто дар дили мардон ҳам ҳавасҳои шаҳватангез пайдо мешаванд.

Ҳастӣ 3:16, «*иштиёқи ту ба шавҳарат хоҳад буд, ва ӯ бар ту ҳукмронӣ хоҳад кард*» ҷӣ маънӣ дорад? Ин ҷумларо фаҳмидан осон нест ва тафсири Ҷон Пайпер мумкин ба фаҳмиши мо ёрӣ кунад:

Ин тасвири лаънати гуноҳ ва бадбахтии оилавӣ буда намунаи хуби издивоҷ нест. Дар ҳолате ки гуноҳ ҳукмрон аст ин ҳамин тавр дар таърихи инсоният рӯи медиҳад. Аммо дар ҳақиқат дар инҷо ҷӣ гуфта шудааст? Табиати муносибати вайроншуда бади содирку-

²⁹ «Вазифаҳои Мард дар назди Оилааш» сах. 7. Ҳам ин ҳадис аст — Imam Muslim, «Hadiths», Al- Sahih, pg 29.

³⁰ Imam Muslim, «Hadiths», Al- Sahih, pg 29.

³¹ Women in the Muslim Unconscious, pg 113.

нии гуноҳ чӣ хел аст?

Асосии ин дар алоқамандии калимаҳои охири ояти (Ҳастӣ 3:16) ва калимаҳои охири ояти Ҳастӣ 4:7 аст, «иштиёқманди туст, вале ту бар вай ҳукмфармо шав.» Инҷо Худо Қобилро огоҳ мекунад, ки хашму ғзаби ӯ бар зидди Ҳобил хатарнок аст. Худо мегӯяд, ки гуноҳ иштиёқ дорад, ки ӯро ҳукмронӣ кунад. Огоҳӣ ёбед, ки қисми охири ояти 7 «иштиёқманди туст, вале ту бар вай ҳукмфармо шав» калима ба калима: ту вайро ҳукмрон шав.

Ҳайратовар аст, ки ин ду оят (3:16 ва 4:7) ба ҳамдигар чӣ хел монанд ва наздиканд. Дар забони Ибрий ин калимаҳо як маъно доранд ва мебинем ки дар забони *Тоҷикӣ* (асли: *Англисӣ* — Н.Ҷ.) ҳам онҳо монанданд. Дар 3:16 Худо ба зан мегӯяд: «иштиёқи ту ба шавҳарат хоҳад буд, ва ӯ бар ту ҳукмронӣ хоҳад кард», ва дар 4:7 Худо ба Қобил мегӯяд: «Гуноҳ дар сари остона аст, иштиёқманди туст, вале ту бар вай ҳукмфармо шав.»

Ҳозир сабаби муҳим будани ин дар он аст, ки ин ба мо маъноии калимаи «иштиёқ»-ро равшантар мефаҳмонад. Вақте Ҳастӣ 4:7 мегӯяд, ки гуноҳ иштиёқманди дили Қобил аст (монанди «шер» Ҳастӣ 49:9) ва ин хоҳиши ӯ барои Қобил аст ин маъноии онро дорад, ки гуноҳ мехоҳад бар ӯ ҳукмронӣ кунад. Гуноҳ мехоҳад ӯро шикаст диҳад ва мутеъ кунад то ки Қобил ғуломи гуноҳ шавад.

Акнун вақте, ки мо ба Ҳастӣ 3:16 нигоҳ кунем, мо мебинем ки, ин бо иштиёқманди зан бо гуноҳ як маъно дорад. Вақте мегӯяд, «иштиёқи ту ба шавҳарат хоҳад буд» ин маъноии онро дорад, ки гуноҳ ҳукмрони зан аст, зан мехоҳад, ки ба шавҳари худ ҳукмфармои кунад, ӯро тобеи худ кунад, ё ки аз вай суиистифода барад. Вақте, ки гуноҳ ҳукмронӣ мард аст, ӯ бо қувваи зӯрии худ занро тобеъ карда бар ӯ ҳукмфармои мекунад.

Ки дар Ҳастӣ 3:16 тасвир ёфтааст ин мухолифати бад байни занону мардон аст, ки дар таърихи инсоният

нақш бастааст. Мардонагiero ки Худо офарид гуноҳ маҳкум ва хароб кард. Латофати занонаеро ки Худо офарида буд, гуноҳ вайрон кард. Моҳияти гуноҳ ин худхоҳӣ ва худнигоҳӣ аст. Аввал муқобилият бар зидди Худо ва баъд бар суиистифода якдигар.

Пас моҳияти харобшавии мардонагӣ дар он аст, ки ӯ барои хоҳишҳои шахсияш харҷ медиҳад то занро тобеъ кунад, назарат кунад ва онҳоро суиистифода барад. Ва моҳияти харобшавии латофати занона дар он аст ки зан барои хоҳишҳои шахсияш кӯшиш мекунад то мардро ба тобеъати худ дарорад, назарат кунад ва ӯро суиистифода барад. Ва фарқияти асосии онҳо дар он аст ки онҳо заифҳои гуногуни якдигарро суиистифода мебаранд.»

Аз Чон Пайпер³²

Хатоии оила аз таъсири ин лаънат ин хел аст, ки зан барои муносибати наздик бисёр ба шавҳараш таъя мекунад ва шавҳар ба занаш саҳт роҳбарӣ мекунад.

Лаънати Одам

«Азбаски ба овози занат гӯш додӣ ва аз он дарахт хӯрдӣ, ки амр фармуда, гуфтам: «аз он нахӯрӣ», замин аз боиси ту малъун шуд; тамоми айёми умрат аз он бо ранҷ хоҳӣ хӯрд; Хору хас бароят хоҳад рӯенид; ва алафи саҳроро хоҳӣ хӯрд. Ба арақи чабинат нон хоҳӣ хӯрд, то даме ки ба хок баргардӣ, ки аз он гирифта шудай; зеро ки ту хок ҳастӣ, ва ба хок хоҳӣ баргашт» (Ҳастӣ 3:17–19).

Дар ин сухани Худо ба Одам маълум шуда, ки Одам ҷавобгари асосии оила буд. Ин фармони Худо ба Одам аввал гуфт ва он вақт пеш аз Ҳавво офарида шуд (Ҳастӣ 2:15–17). Албатта Одам ба занаш ин фармони Худоро нақд

³² <http://www.soundofgrace.com/piper89/5-21-89.htm>

карда ва дар вақти гуноҳ кардан *ӯ* медонад, ки бо хӯрдани он меваи дарахт *ӯ* зидди амри Худо амал мекунад. Аввал Одам занашро айбдор кард вале Худо дар ин оят гуноҳи Одамро мемонад то ки *ӯ* ҷавобгари амалаш бошад. Дар ин қисми матн аввал чизи рӯҳонӣ ва баъд чизи ҷисмонӣ, ин бар аъкси лаънати мор ва Ҳавво. Одам барои чизи рӯҳонӣ роҳбар аст ва аз ин вазифа дар назари Худо бисёртар ҳисобот медиҳад.

Одам ҳам мисли Ҳавво ранҷ мекашад вале ранҷи *ӯ* бо зиндагӣ мешавад, ҳама кори *ӯ* бо азобу укубат шавад то ки «*ба арақи ҷабинат нон хоҳӣ хӯрд.*» Одам кор мекунад то ки чизҳои зиндагиро барои оилааш пайдо кунад, ин

амалаш осон намешавад албатта мушқилҳо хоҳад буд. Аҳамият диҳед, ки мушкилии Одам бисёр бо қораш ё амалаш мешавад вале мушкили Ҳавво бо оилааш ва муносибати онҳо. Дар оилаи имрӯза ҳам ин ҳел аст, ки закон бисёр ба тарафи оила нигоҳ мекунад ва мардон ба қор ва зиндагӣ аҳамият медиҳанд, бо эҳсоси анҷом расондани онҳо мард дар ҷои қор ва зан дар оила розӣ мешаванд. Онҳо бояд ба фикри як дигараш нигоҳ кунанд вале дар ин дунёи лаънатӣ ин яктании оиларо ҳалал мерасонад.

Охири лаънат марг аст, Инчил меғӯяд, «*музди гуноҳ марг аст*» (Румиён 3:23). Ин пардохти гуноҳи Одам марг буд, яъне «*ба хок хоҳӣ баргаишт.*» Амри Худо ин ҳел буд: «*аз ҳар дарахти боғ хӯрдан гир; аммо аз дарахти маърифати неку бад зинҳор нахӯр; зеро рӯзе ки аз он бихӯрӣ, ҳатман*

хоҳӣ мурд» (Ҳастӣ 2:16–17). Дар вақте, ки хӯрданд онҳо аз робитаи Худо ва рӯҳонӣ мурданд чунон ки тарс, шарм ва амали пинҳонӣ пайдо шуданд ва оқибати гуноҳ *ӯ* ба хок хоҳад баргаишт.

Худо барои оила нақшаи аслий дод ва гуноҳи Одаму Ҳавво ба ин ҳалал мерасонад. Ҳозир ҳам оилаи Масеҳӣ ин чизҳоро ҳалалдор мекунад. Агар мо нақшаи аслии Худо ва натиҷаи гуноҳи Одаму Ҳавворо мефаҳмем, пас мо нағзтар метавонем хости Худоро дар оилаи худ ҷорӣ кунем.

Нақшаи Аслии Худо	Лаънати Занон (Ҳастӣ 3:16)
1. «Борвар ва афзун шавед» Ҳастӣ 1:28	1. Зоиш бо азоб
2. «як тан» Ҳастӣ 2:24	2. иштиёқи зан ва ҳукмронии мард зидди як танӣ.
3. «мададгоре» (2:18)	3. Шавҳар ҳукмрони <i>ӯ</i>

Нақшаи Аслии Худо	Лаънати Мардон, (Ҳастӣ 3:17–19)
1. Заминаро «тасарруф намоед... Ҳукмрон бошед.» (Ҳастӣ 1:28)	1. Зиндагии Одам аз замин вобастааст.
2. Заминаро ниғаҳдорӣ намояд — Ҳастӣ 2:15	2. Бо азоб зиндагӣ кардан
3. «одам ҷони зинда шуд» 2:7	3. Одам мемурад

Мо дар қоидаҳои асосии оила лаънатҳои Худоро пайваст кунем ё ин, ки нақшаи аслиашро? Одатан мард ва зан мақсади ба камолот расиданро пешаи худ мегиранд, ва саволе ба миён меояд, ки оила ба кадом тараф раво-на ҳастанд? Оё ин рақобати байни зану шӯй бо лаънатҳо алоқамандӣ дошта бошад?

Ҳозир ҳарду вучуд доранд ва дар Масеҳият мо бояд кӯшиш кунем, ки бо нақшаи аслии Худо зиндагӣ кунем ва лаънати гуноҳ ба оилаи мо халалдор набошад ва фақат қуввати Рӯҳи Худо метавонад ёрӣ расонад ва доимо мо барои ёрии Худо дуо мекунем, гуноҳ зидди ин табиати аслии мебошад. Марду зан бояд бо ҳамдигар пайваст шаванд то, ки онҳо як тан бошанд ва хичилӣ надошта бошанд вале дар асл ҳозир ин хел нест. Мардон занонро ҳукмронӣ ва суиистифода мекунанд ва закон барои мақсади худашон иштиёқи шавҳар доранд.

Худосаи лаънатҳои оила ин хел мешавад, «*Ва Одам зани худро Ҳавво ном ниҳод, зеро ки вай модари ҳамаи зиндаҳо шуд. Ва Худованд Худо барои Одам ва зану ӯ либос аз пӯст сохт ва онҳоро пӯшонид*» (Ҳастӣ 3:20–21). Дар ин оят ошгӣ байни Одаму Ҳавво шуд то ки муносибати онҳо идома ёбад, аввал Ҳавво номаш Нисоъ шуд ва ҳамсару рафиқи Одам шуд ва ҳозир ӯ модари ҳамаи зиндаҳо шуд. Ин нишон медиҳад, ки Одам барои нобуд шудани боғи Худо саҳтдил набуд ва ба занаш дилкушод ва ором буд, Одам Ҳавворо бешарт дуст медошт ва муносибати Одаму Ҳавво боз як шуданд. Ӯ зани худро айбдор накарда як қадами ошгӣ ба пеш монда корҳои самимӣ иҷро шуд, бо ин амалаш ӯ мехост бо занаш якҷоя ва доим пайваст бошанд.

Ҳам дар муносибаташон онҳо бо Худо ошгӣ шуданд. Худованд барои онҳо қурбонӣ мекард то гуноҳҳои онҳо бахшида шаванд. Ин оят нишон медиҳад, ки бахшоиши гуноҳ амали Худо на амали Одам (барги анҷир) ва Худо бо ин пушидани гуноҳро зоҳир мекард, ва ҳам ин мисоли қурбонии Исои Масеҳ аст, ки Ӯ «*гуноҳи ҷаҳонро мебардорад*» (Юҳанно 1:29).

Боби 4

Ақди никоҳ ё аҳди никоҳ?

Фарқият байни «ақд» ва «аҳд» чӣ гуна аст?³³ «Ақд» нақд ва нақдина дорад, яъне созиши моликият аст, ва «аҳд» ин паймони ваъдаҳо байни ду кас аст ва ин калима дар Китоби Муқаддас тақрибан 300 бор аст ва бисёр вақт байни Худо ва одамизод. Вале «аҳд» дар матни қуръон бо забони тоҷикӣ фақат чор бор истифода шудааст (Сураи Оли Имрон 3:81, Аъроф 7:102, Раъд 13:20 ва Банӣ-Исроил 17:34, ҳам мумкин 10 мисоли дигар калимаи паймон истифода шудааст). Бисёр вақт дар Китоби Муқаддас аҳд бо қурбонӣ шудааст ва Худо бо хислати худ ба имондорон ваъдаҳо дод. Умуман мегӯяд, ки байни Худо ва одам робитаи наздик вучуд дорад ва Худо ваъдаҳоро ба имондорон бо аҳд мустаҳкам кард ва ин паймон ба хуни Исои Худованд пайваст аст. «Издивоҷ дар ислом комилан созиши ҷомеа аст»³⁴. Оллоҳ ба мусалмонон мисли созиш монда шуд, Ӯ аз байни ваколоти пайғамбарашон шартҳо ё фармонҳоро дод ва мусалмонон бояд онро иҷро ё итоат кунанд. Исботи ин аст ки Сураи Ал Моида 5:1

Барои хондани дигар:

- Хонед: Ваҳй 21:1–5 ва 22:1–5
- Кадом лаънатҳо бар аъкс мешавад?
- Чӣ хел бихишт монанди боғи Адам? Чӣ фарқият дорад?

³³ Ақд «*عقد*» ва аҳд «*عهد*»- ин фарқият дар забони Тоҷикӣ, Форсӣ ва Арабӣ маълум мешавад.

³⁴ The message of the Qur'an, Footnote #4 pg. 102.

мегӯяд, «Эй касоне, ки имон овардаед, ба паймонҳо ва-фо кунед», калимаи «паймонҳо» ба арабӣ «ақд» аст.³⁵ Ни-коҳи онҳо ҳам монанди имонашон аст.

Фарқиятҳои «ақд» ва «аҳд» чунин аст:

- Саршавии «ақд» шарт аст вале саршавии аҳд ваъда.
- Дар «ақд» ақидаи «махр», «нақд», «нася», «хуқуқ» ва «шарт» пайдо мешаванд вале дар «аҳд» ақидаи «ваъда», «қасам», «вафодорӣ» ва муҳаббати бе-шартро пайдо кардан мумкин.
- Дар «ақд» ё созиш мубодилаи моликият (нақд ва нася) ва хизматрасонӣ аст вале дар «аҳд» мубоди-лаи ҳама паҳлуҳои шахсияти кас.
- «Ақд» тақозо ё талаби ҳуқуқҳое, ки паймон шуданд (Сураи Ал Нисо 4:1) вале «аҳд» ҳуқуқҳои ба ҳамдигар тан додан (1 Қўринтиён 13:5).
- Шоҳиди «ақд» одамони дигар ҳастанд вале шоҳи-ди «аҳд» Худо ва одамони дигар аст.
- Дар созиш ё «ақд» барои маҳсул ё хизматрасонӣ аз миқдори пул ё маҳр аст вале дар «аҳд» барои роби-таи онҳо ҳамаи шахсияти худ аз қасам хурдан аст.
- «Ақд» дар бораи гирифтани аст вале «аҳд» дар бо-раи додан аст.
- Шарти «ақд» дар гумонбар ё шубҳанок маслиҳат мешавад вале қасами «аҳд» дар эътимод эътироф мешавад.
- «Ақд» вақф ё тақдими вазифаҳо ва «аҳд» вақф ё тақдими робитаҳо.
- «Ақд» — «ризоят ва мувофиқати ду тараф»-ро³⁶ тасдиқ мекунад вале «аҳд» бо тақдими онҳо дар назари Худо (Ҳастӣ 2:21–25).

- Шикастани созиш ё «ақд» мумкин аст вале ши-кастани «аҳд» мумкин нест.³⁷
- Ҳуқуқи шикастани «ақд» дар дасти шавҳар аст ва-ле дар ҳуқуқи шикастани «аҳд» ба ҳеч кас иҷозат нест.

Ислом «ақди никоҳ» мегӯяд ва аз ин чанд ҳукми он мисли созиш аст, пас ислом аз аҳкоми динаш дуруст ме-гӯяд ки ин «ақд» аст. Дар ин китоб ақди никоҳи ислом аз аҳкоми онҳо маълум аст, ки ин монанди созиш аст. Мум-кин онҳо созишро нақл намекунанд вале барои фаҳми-ши ин равиш истифода мекунанд. Ба муқобили ин дар ма-сеҳӣ издивоҷ шудан «аҳд» аст, на мисли созишнома, чун-ки зану шавҳари масеҳӣ маслиҳати моликият нест балки ин эътирофи ваъда байни домоду арӯс дар шоҳидии Ху-до ва ҷамоат ҳаст, пас ақидаи масеҳии дурусттар «ақди никоҳ» ё «ҳамаҳд» ё «ақди издивоҷ» мегӯянд.

Аҳди Никоҳи Масеҳӣ

««Аз чӣ сабаб?» Аз он сабаб, ки Худованд дар миёни ту ва завҷаи ҷавонии ту шоҳид буд, ва ту дар ҳаққи вай хиё-нат кардаӣ, ва ҳол он ки вай дӯсти ту ва завҷаи ҳамаҳди ту буд... Пас, рӯҳи худро нигоҳдорӣ намоед, ва зинҳор касе дар ҳаққи завҷаи ҷавонии худ хиёнат накунад. Зеро ки Ман аз талоқ нафрат дорам, мегӯяд Худованд» (Малокӣ 2:14–16)

Худо шоҳиди домоду арӯс аст ва онҳо «ҳамаҳд» ҳастанд, яъне ҳар ду тарафро аҳдбаста мегӯянд. Домод аҳд мекунад, ки зани худро дӯст медорад ва ба арӯс пайванд мешавад то онҳо як тан бошанд. Арӯс ҳам, ки мутеъи домод шавад

³⁵ The message of the Qur'an, footnote #1 pg. 139.

³⁶ «Аниси Занони Покдоман» сах. 70.

³⁷ http://www.salvationhistory.com/online/intermediate/class1_lesson1.cfm, <http://old.mbherald.com/39-06/covenant.html> аз онҳо таъдил шуд.

ва ба домод пайвандад то онҳо як тан бошанд. Ин аҳди никоҳ ба додани ба ҳамдигар муҳаббати фидой аст. «Никоҳ бояд ҳамчун ӯҳдадориҳои байниҳамдигарии ду шахс нисбат ба якдигар чун шахсиятҳои том (*пурра — Н.Ҷ.*) қабул карда шавад.»³⁸

Аҳди никоҳи Масеҳӣ амали рӯҳонӣ байни домоду арӯс аст ва онҳо дар назари Худо ва ҷамъият пайванд мешаванд. Ин ҳалқунандаи домоду арӯс, ки онҳо мехоҳанд «сири бузург» нишон медиҳанд (Эфсӯсиён 5:32). Дар никоҳи масеҳӣ онҳо тимсоли Бадани Исои Масеҳ ҳастанд, аз гӯшти Ӯ ва аз устухонҳои Ӯ (Эфсӯсиён 5:30).³⁹ Аҳди никоҳи Масеҳӣ паймони рӯҳонӣ аст ва оинаи аҳди наве ки дар Инҷил аст.

Аҳди никоҳи Масеҳӣ аҳде, ки байни ду кас ва аксарияти ин робитаи фидокорона буда, ҷони худро бе ягон шарт ба интизорӣ мебахшад. «*ва Иӯнотон бо Довуд аҳд баст, чунки ӯро мисли ҷони худ дӯст дошта буд. Ва Иӯнотон ҷомаеро, ки бар танаш буд, кашида ба Довуд дод, ва либоси ҳарбияш ва ҳатто шамшераш ва камонаш ва камарбандашро низ.*» (1 Подшонон 18:3–4) Дар аҳди дӯстӣ нишон медиҳад, ки аҳд мақсади фоидабардории худро надорад вале барои додани ҷони худ ба каси дигар мебошад. Иӯнотон ба Довуд тӯхфаҳо дод ва худаш ба ӯ аҳд баста кард. Ин аҳди никоҳ набуд вале рӯҳияи аҳдро нишон медиҳад. Аҳд бастан аз ҷони худ аст, на аз ба қарор омадани ду кас. Тӯхфаҳо додан, нишон додани ин аҳд аст ва на барои шарт ё нақд бастаашон.

Аҳди никоҳи масеҳӣ то марг бошад, яъне ин аҳд мемонад то як ҳамсар аз дунё мегузарад. «*Зеро ки зани шавҳардор мувофиқи шарият ба шавҳари зинда вобаст аст, ва агар шавҳараш бимирад, вай аз шарияти шавҳардорӣ фориг мешавад*» (Румиён 7:2). Дар ҳолате, ки як ҳамсар мегузарад, аз шарият ё қоидаи издивоҷ озод мешавад.

³⁸ «Сирри Муҳаббат», сах. 172.

³⁹ Ин оят дар хотири Ҳастӣ 2:23 назар дорад.

Барои чӣ аҳди никоҳ кунанд?

«*Ду нафар аз як нафар беҳтаранд, чунки барои онҳо аз меҳнаташон музди хубе пайдост. Зеро ки агар як афтад, дигаре аз онҳо рафиқи худро бармехезонад. Валекин вой ба ҳоли он одами танҳо, вақте ки ӯ афтад, ва касе набошад, ки ӯро бархезонад! Ҳамчунин, агар ду нафар бихобанд, гарм мешаванд, вале як нафар чу гуна гарм шавад?» (Воиз 4:9–11)*

Дар масеҳиён як чанд мақсадҳо барои аҳди никоҳ вучуд дорад, аввалин ин аст, ки барои эҳсосот Одам аввал хис кард, ки танҳо буд (Ҳастӣ 2:18) ва маҳбубаи зан ёфт. Худо муҳаббат аст ва эҳсоси муҳаббат дар оила пайдо мешавад то, ки хислати Худоро инъикос кунад, ин ду нафар, домоду арӯс рафиқи ҳамдигар мешаванд, то ки касе афтад ӯро бармехезонад ва камолияти ҳамдигар шаванд.

Эълони Худо дар Ҳастӣ 2:18 умумӣ буд то ки ҷамъият фаҳмад, ки онҳо марду зан ҳастанд. Дар ибтидо Худо мегӯяд, ки «*мард падару модари худро тарк карда*» ин маънии он ҳаст, ки равиши аҳди никоҳ бо хешу табор аст. Ин аҳди никоҳ дар шоҳидии Худо аст ва ҳам дар шоҳидии ҷамоат. Илова ин аст, ки имрӯз ЗАГС аҳди никоҳ ва маъракаи умумии (тӯй) вучуд доранд то ҳамаи атрфиён донанд, ки онҳо як оилаи нав ҳастанд.

Издивоҷ шудан ҳам мақсади ҷисмонӣ дорад, Инҷил мегӯяд, «*Дар барои он чӣ ба ман навишта будед, барои одам хуб аст, ки ба зан даст нарасонад. Аммо, барои пешгирӣ кардани зино, бигзор ҳар мард завҷаи (зани) худро дошта бошад, ва ҳар зан шавҳари худро дошта бошад.*

Бигзор шавҳар вазифаи занушӯиро нисбат ба зани худ ба ҷо овардад; ҳамчунин завҷа нисбат ба шавҳари худ. Завҷа бар ҷисми худ ихтиёрдор нест, балки аз они шавҳар аст; ҳамчунин шавҳар бар ҷисми худ ихтиёрдор нест, балки аз они завҷа аст.» 1 Қўринтиён 7:1–4. Дар ин оятҳо лаззати алоақи ҷинси дар байни марду зан аст ва ин амал як мақсади дигари аҳди никоҳ мебошад. Пеш аз дар аҳди никоҳ будани мард ё зан бо ҳамдигар будан раво нест, аммо баъди никоҳ бадани зан аз они шавҳар аст ва бадани шавҳар аз они зан аст. Ва бубинед, ки ин алоқаи ҷинсӣ барои латофати домоду арӯс таъдил меёбад.

Пеш аз аҳди никоҳ оё ба ҳамдигар ноз кардан мумкин? Ин ояти боло нишон медиҳад, ки нози ҳамдигар баъди аҳди никоҳ аст, агар пеш аз аҳд бастан бошад робитаи онҳо вайрон мешавад. Каломи Худо ҳам мегӯяд, «*Зеро иродаи Худост, ки шумо пок бошед ва аз зино парҳез кунед; ва ҳар яке аз шумо битавонад бадани худро дар покӣ ва шараф нигоҳ дорад, на дар оташи шаҳват, монанди халқҳое ки Худоро намешиносанд; ва касе дар ҳеҷ бобат ба бародари худ (ё хоҳари худ — Н.Ҷ.) таҷовуз ё суиистифода накунад, чунки Худованд барои ҳамаи ин корҳо интиқом мегирад, чунон ки пештар низ ба шумо гуфтем ва шаҳодат додем» (1 Таслўникиён 4:3–6).* Агар пеш аз никоҳ аз нози ҳамдигар эҳсоси шаҳват пайдо мешавад ва дар ҳолат ба тарафи таҷовуз меравад, яъне аз ҳадду андозаи муқараршуда гузашта суиистифодаи ноҳаққии якдигараш мебошад. Ҳар ҷавони имондор бояд бо диққат ин оятҳоро иҷро кунад то ки баракати Худо пайдо шавад.

Дигар мақсади издивоҷ, ки рӯхонӣ аст муҳаббати Худоро нишон медиҳад. «*Эй шавҳарон, занони худро дӯст доред, чунон ки Масеҳ низ ба Калисо муҳаббат дошт ва Худро аз барои он таслим намуд.*» (Эфсўсиён 5:25) Издивоҷ шудан ин тимсоли бадани Исо нисбат ба мо аст. Ў барои мо фидокор шуд ва ҳам ин хизмати рӯхониро дар оиладорӣ

шарикӣ кунад. Дар масеҳӣ муҳаббати Худо бешарт аст. Худо моро дӯст медорад ва дар вақте, ки мо гуноҳ карда, «*Лекин Худо муҳаббати Худро нисбат ба мо бо ҳамин исбот мекунад, ки ҳангоме ки ҳанӯз гуноҳкор будем, Масеҳ барои мо мурд*» (Румиён 5:8). Ҳам дар аҳди никоҳ намунаи ин аст, ки домоду арӯс оиларо сар мекунанд, ки ин муҳаббати бешарт аст. Яъне онҳо бо ҳам дигар дар вақти саломатӣ ё касалӣ, дар вақте кӯдакдорӣ ё бе фарзандӣ, дар вақти хушбахтӣ ё бадбахтӣ якҷоя мемонанд.

Қисмҳои Никоҳи Масеҳиён

- Ваъда додан (қавл додан) дар шохидии Худо.
- Эътирофи қоидаҳои зану шавҳар бо ҳамдигар то ҷудоии марг мебошад.
- Роҳбари рӯхонии никоҳ дуо мекунад то ки онҳо баракат гирифта назди Худо зану шавҳар шаванд.
- Дар байни ҷамъият ё шохидон никоҳ мекунанд.
- Ҳам сабти қонуни ЗАГС кардан лозим (Румиён 13:1–6).

«Ҷавонон бояд до-
нанд, ки никоҳи дар
ташкilotҳои ақди ни-
коҳ ва шӯроҳои ма-
ҳаллӣ ба қайд гирифта-
ташуда қонунӣ мебо-
шанд ва оилаи баро-
бархукуки ҷамъияти-
ро ташкил медиҳанд.»⁴⁰

«Хукуку ўҳдадори-
ҳои зану шавҳарро тан-
ҳо никоҳе ба вучуд ме-
оварад, ки дар органҳои қайди ақдҳои ҳолати граждани

⁴⁰ Одоби Оиладорӣ, Хуррам Раҳимзода, сах. 19.

баста шудааст» (Моддаи 12, кодекси никоҳ ва оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон).

Аҳди никоҳ мисли ин аст:

Дасти вафо дар камари аҳд кун,
То нашавӣ аҳдшикан, ҷаҳд кун!
Низомии Ганҷавӣ

«Ман (номи арӯс) ба ту (номи домод) дар назди Худо зани ту шуда аҳд мебандам ва ваъда медиҳам, ки мутеи ту бошам, мисли калисо ба Масеҳ тобеъ аст. Дар вақтҳои саломатӣ ё беморӣ, баландӣ ё пастӣ, хушбахтӣ ё бадбахтӣ бо вафодорӣ то марг якҷоя бошам.»

«Ман (номи домод) ба ту (номи арӯс) дар назди Худо шавҳари ту шуда аҳд мебандам ва ваъда медиҳам, ки туро дӯст бидорам, мисле ки Масеҳ ба калисо муҳаббат дошт ва Худро аз барои он таслим намуд. Дар вақтҳои саломатӣ ё касалӣ, баландӣ

ё бадбахтӣ ё вафодорӣ то марг якҷоя бошам.»

«Оё бо урфу одати Тоҷикӣ никоҳ кардан мумкин ё не? Дар вақти никоҳӣ ду ҷавон сузан задан ба либоси домод, хурдани оби ширин мумкин аст ё не? Урфу

одате, ки зидди имонӣ мо нестанд амал карда мумкин аст. Бояд урфу одат барои мақсади хурофот ё чизҳое, ки зидди имони мо бошад накунед. Агар урфу одатҳое, ки маънии онҳо бо қоидаи Китоби Муқаддас пайваст мешаванд нағзтар мешавад. Аҳди никоҳи тоҷикӣ кунед вале бо маъное, ки бо имони шумо пешравӣ кунед.

Фарқияти аҳди никоҳи Масеҳӣ ва Исломи ҷист?

шумо никоҳро на бо бадан, балки бо одам мебандед.
Ҷош Макдауелл

Дар масеҳӣ домоду арӯс қоидаҳои пайвандӣ ва яктанӣро эътироф мекунанд ва бо ҳам дигар ваъдаи вафодорӣ назр мекунанд. Ҳам вазифаҳои зану шавҳари эътироф мекунанд, ба монанди шавҳар зани худро дӯст медорад ва зан ба шавҳараш худро таслим мекунад. (Эфсӯсиён 5:21–33). Одатан ин ваъда дар байнишон дар ҳолатҳои саломативу касалӣ ва хушбахтиву бадбахтӣ то марг мемонад (Румиён 7:2–3). Муҳаббати Худо, яъне шахсияти Исои Масеҳ дар байнашон бояд бошад.

Ин аҳди никоҳи масеҳӣ дар байни домоду арӯс шарт надорад. Ин маънои онро **надорад**, ки мисли шартҳои ислом ҳамдигарро фаҳмонанд ва шохидон дар аҳди никоҳ вучуд доранд.⁴¹ Ин шартҳо ҳам дар масеҳӣ дар қор аст барои ин ки аҳди никоҳ дар пеши ҷамоат шавад то ки шохидон бошанд. Вале онҳо (зану шавҳар) байнишон шартҳо намонанд ба монанди агар қудакон пайдо намешавад, ё ҳам агар як тараф касал мешавад ё ҳуқуқи қудои инхел мешавад.⁴² Аҳди никоҳи масеҳӣ намунаи муҳаббати Худо аст. Худо моро бешарт дӯст медорад ва оилаи масеҳӣ бояд ҳамдигарро бешарт дӯст доранд. Ин аҳди никоҳ то марг мемонад, агар

⁴¹ Аниси Занони Поқдоман, саҳ. 73.

⁴² Дар «Интиҳоби Ҳамсар» панҷ мисоли шарт нақд мекунад, саҳ. 101.

як тараф аз ҳаёт мегузарад, танҳо дар ин сурат тарафи дигар аз ин аҳди никоҳ фориғ аст (Румиён 7:1–3).

Дар ислом никоҳ қарори Ҷоидбардоррии ҳамдигар аст: «Ва чӣ гуна он молро бозпас мегиред ва ҳол он ки ҳар як аз шумо аз дигаре баҳраманда шудааст ва занон аз шумо паймоне устувор гирифтаанд» (Сураи Нисо 4:21).

Ақди никоҳи Исломи

«Ислом дар издивоҷ ҳуқуқи зан ва мардро мусовӣ қарор дода ва дар ибодат ҳам чуз дар баъзе аҳволи маҳсуса яке болои дигаре имтиёз надорад.»⁴³ Дар ақди никоҳ ҳуқуқи зан ва мард баробар аст ва ҳар тараф маъслиҳат карда метавонанд, чунки ин мисли созише, ки онҳо ба ҳамдигар мебаранд. Ақди никоҳи исломӣ бо шарт аст. Дар вақти никоҳ онҳо ба ҳам дигар шарт мекунанд, мисли шарте ки қӯдак зоид шавад ва ғайра. Ҳам робитаи асосии байни марду зан ҷисмонӣ аст: — «“Тану нафсатро ба ман бахш!”, гӯяд ва зан: “Тану нафсамро ба Шумо (ту) бахшидам!”, ...Зеро фарзияти никоҳ аз тарафи зан тану нафсро бахшидан ва аз ҷониби мард тану нафси занро қабул кардан аст.»⁴⁴ Ин ақди никоҳ бисёр ба мақсади розигии домод аст чунки арӯс бояд танашро ба домод диҳад ва домод тани арӯсро бояд қабул кунад (Сураи Ал Фурқон 25:54). Қуръон бемақсад намегӯяд, «Ҳамбистарӣ бо занонантон дар шаби моҳи рӯза бар шумо ҳалол шуд. Онҳо пӯшиши шумоянд ва шумо пӯшиши онҳоед.» (Сураи Ал Бақара 2:187).

Дар вақти ақди никоҳ шартҳоро ба ҳамдигар мегӯянд ва ин музокираи ҳамдигар нишон медиҳад: — «Ин гуна шурут⁴⁵ агар дар зимни ақд муқаррар шаванд саҳеҳ ҳастанд ва бояд мавриди амал қарор гиранд.»⁴⁶ «Чунин амалҳо дар

асли худ мубоҳ аст, дар сурате, ки зан онҳоро дар вақти ақди никоҳ бар шавҳараш шарт намуда буд ва мард қабул карда бошад, вафо кардан ба ин шартҳо лозим аст.»⁴⁷

Ҳадисҳо ақидаи ақди никоҳро барои мақсади ҷисмонӣ пешниҳод мекунанд (7.62.81; 7.62.172; 7.62.174 ва 7.63.231) ва ҳам навишта шуд, ки агар зан барои алоқаи ҷинсӣ иҷозат намениҳад лаънати фариштаҳо бар ин зан бошад (7.62.121).⁴⁸ Дар Сураи Ал Нур 24:60, ин калимаи «никоҳ» ки дар матни арабӣ пайдо мешавад, ин маънии алоқаи ҷинсиро доирад ва тафсири ин оят мегӯяд, ки «дар суханони Арабҳо, маънии аслии «никоҳ» алоқаи ҷинсӣ аст.»⁴⁹ Пас «ақди никоҳ» дар ислом, созиши алоқаи ҷинсии домоду арӯс аст. «Ислом бо назардошти ғаризаи ҷинсӣ дар зану мард каромати инсониро низ мадди назар гирифта ва пайванди ҷинсиро байни он ду нафар ба шакли машрӯъи он, ки издивоҷ бошад, пешниҳод менамояд ва аз ин ҷо аст, ки ҷавонро аз фаҳш барҳазар дошта ва роҳҳои мухталифе ба издивоҷ тарғиб мекунанд.»⁵⁰ «Ҳомила ҳаққи шавҳар мебошад. Қуръон ҳатто занҳои талоққардашударо низ аз инкори ҳомила боз медорад.»⁵¹

⁴³ «Никоҳ, талоқ ва ҳуқуқи зан» саҳ. 18.

⁴⁴ «Никоҳ ва талоқ» саҳ. 4.

⁴⁵ шартҳо.

⁴⁶ «Интиҳоби Ҳамсар» саҳ. 101.

⁴⁷ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 75-77 дар бораи ин мавзӯ нақл мекунанд.

⁴⁸ Ҳадисҳо аз www.usc.edu/dept/MSA/fundamentals/hadithsunnah/bukhari ва рақами аввал ҷилд, дуҷум китоб ва сеюм шумора.

⁴⁹ The Message of the Qur'an, pg. 546, note 84. Дар матни тоҷикӣ, «шӯй қарданашон» мегӯяд.

⁵⁰ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 58.

⁵¹ «Эй занҳо, худро аз оташи дӯзах начот диҳед!» саҳ. 20.

Боби 5

Нақшҳои Оилавӣ — Дар масеҳият қоидаҳои нав

Ду намуд мард ҳаст, якум касе, ки занро дар дасташ мегирад. Дигар, касе, ки зан мардро дар дасташ мегирад.

Халқ

Оё ин дуруст, ки фақат як тараф мегирад ва дигараш қапидашудагӣ аст? Корҳои дар болои даст гирифтани нишонаи муҳаббат нест, дар оилавии масеҳиён бояд зери лаънатҳои Одаму Ҳавво зиндагӣ нақунанд ва ҳам бояд фикр нақунанд, ки фақат ин ду намуди сухани халқ вучуд дорад, масеҳиён бояд пояҳои нав созанд. Пояҳои кӯҳна ақидаи дигар ва таҳкурси дигар доранд, вале зиндагии мо ҳозир бар муҳаббату фидокории Худо мебошад.

Дар пояҳои нав қоидаҳои масеҳӣ аст, ки зану шавҳар рафтори навро бар дӯши худ доранд. Ҳар ду тараф вазифаи алоҳида доранд ва ин аҳамиятҳои онҳо дар ақидаҳои рафторашон дар оила ва ҷамъият нуфуз доранд.

Қоидае, ки вазифаи ҳама:

«Дар тарси Худо мутеи якдигар шавед» (Эфсӯсиён 5:21).

Ин қоидаҳои оилавии масеҳӣ бо ин фармон сар мешавад. Албатта ин бемақсад нест, ки калимаи «мутеи» дар ояти 21 ва 22 ҳастанд. Ин қоида ба қоидаҳои оила пайванд ҳаст, ҳамаи ин қоида «дар тарси Худо» рафтор кунанд.

Мутеи имондорон ҳам ба Худо (Яъқуб 4:7, Эфсӯсиён 5:24), ҳукматдорон (Румиён 13:1–5), ва сардорон (Ибриён 13:17) алоқаманд аст. Мутеи якдигар вазифаи имондорон аст ва маъно надорад, ки як касе аз дигар поёнтар ҳаст. Ҳуррам Раҳимзода мисли ин қоида барои оилаҳои тоҷик нақд мекунад: «Муносибати зану шавҳар дар асоси баробарҳуқуқии пурра ба роҳ монда мешавад. Муносибати зану шавҳар, дигар аъзоёни калонсоли оила ва фарзандон дар асоси иззату эҳтиром, самимият ва ғамхору дилсӯз будан ба ҳамдигар ташаккул меёбад. Байни зану шавҳар бояд муҳаббат, ғамхорӣ, хайрхоҳӣ арзи вучуд намояд.»⁵²

«Пас шодии маро пурра кунед, ба тавре ки дорои як фикр бошед, дорои як муҳаббат буда, якдил ва ҳамфикр бошед, аз рӯи рақобат ё шӯҳратпарастӣ ҳеҷ коре нақунед, балки бо фурутанӣ якдигарро аз худ авло донед, ва ҳар яке на танҳо дар бораи худаш, балки дар бораи дигарон низ ғамхорӣ намояд. Зеро дар шумо низ бояд айни ҳамон ҳиссиёт бошад, ки дар Исои Масеҳ буд» (Филиппиён 2:2–5). «Ҳар яке каси дигарро зиёдтар сазовори эҳтиром ҳисоб кунед» (Румиён 12:10). Имондорон бояд мутеи якдигар шаванд, ва ҳам ин принсипи аввал дар оила бояд бошад.

Нақшҳои оила алоқамандии оиларо қарор медиҳанд ва алоқамандишон ӯҳдадорӣ оиларо офариниш мекунад

Ховард Хендрикс

Дар Эфсӯсиён 5:21–33 ва ҳам Қўлассиён 3:18–19 қоидаҳои оилаи масеҳӣ баён мешаванд. Ин оятҳо ба қуввати зану шавҳар нигоҳ намеқунанд балки вазифаҳои онҳо, Худо ҳарачумарч нест ва ҳама чиз тартибу интизом дорад ва дар оила ин қоидаҳои интизومي Худоро нишон медиҳад.

⁵² «Одоби Оиладорӣ» саҳ.13

Худо марду занро бо фарқиятҳо офарида ва ба онҳо вазифаҳои гуногун дод. Ҳар ду дар назди Худо ҷавоб медиҳанд ва ҳар ду заминро ҳукмронӣ мекунанд ва ҳам ба баракатҳои Масеҳ дохил мешаванд. Барои оила нақши марду занро муайян кардан муҳим аст. Агар муайян намекунанд пас алоқамандии онҳо мувофиқ намешаванд ва ўҳдадоришон иҷро намешаванд.

Нақши оила чӣ аст? Нақши оила ин аст, ки ҷои шавҳар ва ҷои зан дар оила, яъне вазифаи онҳо бо ҳам дигар ва чӣ хел муносибат кардан аст. Ин вазифаҳо нишондиҳандаи аҳди ҷонии онҳо мебошад. Вазифаи асосии шавҳар ин аст, ки сардори фидой ва вазифаи асосии зан ин аст, ки мададгори шавҳар шавад. Агар нақшаҳои илоҳиро марду зан дурӯст фаҳманд пас ўҳдадорҳои ҳаррӯза маълум мешаванд.

Ин ўҳдадориҳои оила намунаи Исои Масеҳ ҳаст ва бо

муҳаббат сар мешаванд, «Пас, чун фарзандони маҳбуб, ба Худо тақлид намоед, ва дар муҳаббат рафтор кунед, чунон ки Масеҳ низ ба мо муҳаббат дошт ва Худо барои мо, ҳамчун ҳадия ва қурбонӣ ба Худо, ҳамчун бӯи муаттар таслим намуд.» (Эфсӯсиён 5:1–2)

Қоидаи Шавҳари Масеҳӣ

«Ман доим дида тавонам, мард рӯҳонӣ аст ё не? Ин маълум аст, ки чӣ хел ин мард бо занаш рафтор кунад» (Халқ).

Шавҳар сари зан аст ва агар ӯ ин хел аст, аввал қоидаи шавҳарро нигоҳ қунем ва баъд ҷавоби занро ба ин қоидаи шавҳараш.

«Эй шавҳарон, занони худро **дӯстдоред**, чунон ки Масеҳ низ ба Калисо **муҳаббат дошт** ва Худо аз барои он таслим намуд, то ки онро ба гусли об пок карда, ба воситаи калом тақдир намояд, ва ба ҳузури Худ Калисо дар ҷалоле тақдир кунад, ки на доге дошта бошад, на нуқсон, на чизе монанди ин, балки муқаддас ва беайб бошад. Хамин тавр бояд шавҳарон занони худро мисли ҷисми худ **дӯст доранд**: он ки зани худро **дӯст медошта бошад**, худро **дӯст медорад**. Зеро ки ҳеҷ кас ҳаргиз ҷисми худро бад намебинад, балки онро гизо медиҳад ва гарм мекунад, чунон ки Худованд низ Калисо; Чунки мо андоми Бадани Ў ҳастем, аз гӯшти Ў ва аз устухонҳои Ў. **Аз ин сабаб мард падару модари худро тарк карда, бо зани худ хоҳад пайваст, ва ҳар ду як тан хоҳанд буд.** Ин сир бузург аст, вале ман нисбат ба Масеҳ ва Калисо сухан меронам. Пас, бизгор ҳар яке аз шумо зани худро мисли худ **дӯст дорад**, ва зан аз шавҳари худ битарсад» Эфсӯсиён 5:25–33.

«Инсон худдӯстор аст. Агар ӯ тани хештанро дӯст бидорад, он гоҳ вай иштибоҳ хоҳад намуд ва аз ин муҳаббат ба ӯ ҷуз андӯҳ чизи дигаре нақши хешро нахоҳад монд. Муҳаббат ба худ ҳамон гоҳ судманд аст, ки агар ӯ рӯҳашро дӯст дорад. Рӯҳ дар ҳамагон якхел аст. Аз ин хотир агар инсон рӯҳи хешро дӯст дорад, вай рӯҳи дигаронро низ дӯст хоҳад дошт» (Л. Толстой).

Вазифаи асосии шавҳар ин аст, ки зани худро бояд **дӯст дорад!** Чор бор ин қоида тақрор шудааст ва ин қорҳои фидокорӣ бояд дошта бошанд. Чӣ хел муҳаббатро бояд нишон диҳанд? Мисли Исои Масеҳ, ки ҷони худро барои начоти мо таслим намудааст. Шавҳарон ҳамчун фидой худашон бояд рафтор кунанд ва агар марде ин хел муҳаббат нишон медиҳад, пас албатта занаш ба ӯ мутеъ мешавад. Ин қоида монанди фармони Исои Масеҳ аст, «**ёри худро мисли худ дӯст бидор.**» (Инҷили Матто 22:39) ва ҳукми дуом аст ба монанди аввалааш — Худои худро дӯст бидор. Зану

шавҳар наздиктар аз «ёри худ» ҳастанд ва ин ҳукмҳои вазифаи ҷамоати масеҳӣ дар таҳкурсии байни зану шавҳар аст. Ин дӯст доштан на танҳо ошиқ шудан аст вале ин амали фидой, то ки зани худро барои рӯҳаш, ҷисмаш ва ақлаш комил мешавад. «Муҳаббат муҳаббатро ҷалб мекунад. Агар хоҳӣ, ки дигарон ба ту муҳаббат дошта бошанд, аввал худат ба дигарон муҳаббат кун.» (Оз-оз ӯрганиб доно бӯдур сах. 23)

Вазифаи дуҷуми муҳаббатро коҳини рӯҳонӣ дар оила то ин, ки занаш муқаддас ва ягон доғ пайдо накунад. Ин маъно надорад, ки саҳтгирӣ кунад ва қонун зиёд намояд вале аз муҳаббаташ ба Худо ва амали фидокорӣ ба зан дошта бошад, занаш пайрави шавҳар мешавад. «*Эй шавҳарон, занони худро дӯст доред ва ба онҳо саҳтгир набошед.*» (Қўлассиён 3:19). Мисли Одам ба Ҳавво ҳукми Худоро тақрор мекард ва ҳам шавҳар вазифаи рӯҳонии оила бар дӯши вай аст. Бо зани худ дуо мекунад ва барои хондани Китоби Муқаддас ва ситоиши Худованд роҳбарӣ мекунад. Зану шавҳар «ба хулосае меоянд, ки агар якҷоя дуо кунанд, бо камоли эҳтиром Китоби Муқаддасро бо ҳам хонанд ва Худо онҳоро истифода барад, ки дигаронро ба Масеҳ даъват намоянд, ин гӯё муҳаббат аст.»⁵³

Зан нозуктар аз мард аст ва шавҳар бояд бо мулоҳиза назди вай рафтор кунад. «*Ҳамчунин шумо, эй шавҳарон, бо занон, ки зарфи заифтар ҳастанд, бо мулоҳиза рафтор кунед, ва онҳоро ҳамчун ҳамирсонӣ фаизи ҳаёт мӯхтарам доред, то ки ба дуҷӯи шумо мамониате нарасад. Ниҳоят, ҳаматон ҳамфикр, ҳамданд, бародардӯст, бошафқат, меҳрубон ва фурӯтан бошед.*» (1 Петрус 3:7–8 Шавҳар ҳамдарди занаш ва бо шафқату меҳрубонӣ бо ӯ бояд рафтор кунад. Агар рафторӣ байни зану шавҳар нодуруст аст

⁵³ «Сирри Муҳаббат» сах. 177.

пас дуҷӯяшон халаддор мешаванд. Муносибати оилавӣ ва муносибати мо бо Худо пайваст ҳастанд.

Шавҳар зоҳиргару ҳимоягоҳи зан аст. «*Зеро ки ҳеҷ кас ҳаргиз ҷисми худро бад намебинад, балки онро гизо медиҳад ва гарм мекунад*» (Эфсусиён 5:29). Корҳои асосии зоҳири зиндагӣ вазифаи мард аст ва дар нақлҳои Одам ҳам нишон медиҳад ки ӯ «*ба арақи ҷабинат нон хоҳӣ хӯрд.*» (Ҳастӣ 3:19). Шавҳар албатта ҷисми худро нигоҳ мекунад ва ҳам бояд занашро гарм кунад то ки хурока, ҷои истикомат ва либоси ҳамсар зоҳир шаванд. Ва аз ҳама муҳим аз чизҳои хатарнок, аз фикри парешон ва мушкилии зиндагӣ ҳимоя кунад. Ҳам шавҳар дар байни ҷамъият бояд занашро ҳимоят кунад. Дар ҷамъият, ҳам дар байни дигарон бояд аз занаш шикоят накунад ва ғайбати ӯро накунад, ҳамтарафа бояд ба ҳамдигар нигоҳ кунанд.

Барои чӣ шавҳар сари зан аст?

Чунки Масеҳ сари калисо ва шавҳар намунаи Исои Масеҳ дар оила аст. Сари зан ин сухани тичоратӣ нест (бос ё сардор) вале ин маънои баданро дорад — ӯ сари бадан, яъне сари оила. Сари бадан ба муҳтоҷии бадан нигоҳ мекунад, ӯ доимо дар фикри оилааш аст.

Шавҳар сари зан аст ва ин нишон медиҳад барои оила кӣ бояд ҷавобгартар бошад. Шавҳар аввал бояд амалҳои муҳаббату фидокориро нишон диҳад. Барои шавҳаре, ки хизматгори калисо аст ҳамин хел аст, ки «*Хонаву ҷои худро ба хубӣ идора кунед*» (1 Тимотиюс 3:4). ӯ бояд баданашро, яъне оилаашро ба хубӣ идора кунад.

Муқоисаи ин қоида бо маҳалла

Дар китоби «Одоби Оиладорӣ» ин хел ақидаи маҳалларо хонда метавонед: Ин матн хонед ва муқоиса кунед — Оё ин қоидаи Китоби Муқаддасро пешниҳод мекунад ё не? Чӣ фарқият дорад он қоида бо Китоби Муқаддас?

«Аз ин рӯ, сардори оила тамоми масъалаҳо ва тақдири аъзоёни оиларо ба зиммаи худ мегирифт ва ҳама мебоист ба вай итоат кунанд ва супоришҳои ӯро ба ҷо оваранд. Бо падар баҳсу мунозира кардан манъ буд. Зан бояд ба фикри шавҳар ҳатман гӯш кунад, тамоми фармонҳои вайро ба ҷо орад.»⁵⁴

- Оё дар ин абзатс, шавҳар сари бадан ё сардор?
- Вазифаи зан чист? Фақат гӯш кунад ё ҳамроҳи шавҳар?
- Оё дар ин оила маъслиҳат мумкин аст ё не?
- Оё ин зан мисли ғулом ё мисли мададгор аст?

Ин параграф аз «Одоби Оиладорӣ» ва дар ин ҷумлаҳо пешниҳодҳои зидди Китоби Муқаддас аст. Дар ин абзатс шавҳар сардор, ки фармон-фармон мекунад ва ҳама кас дар оила бояд ӯро гӯш кунанд. Ин шавҳари масеҳӣ нест вале ин шавҳар ого ва мисли диктатор аст. Ин хел сардорро Китоби Муқаддас дар назар надорад — шавҳар сари фидой.

Мумкин ба шавҳарон ин ақида маъқул нест, чун ки ӯ қувваи мардиро дӯст медорад. Агар ин хел аст аз ӯ ме-пурсанд: Оё ин шавҳар заиф аст, чунки ӯ барои дигарон фидокорӣ мекунад? Не ин бар аъкс ин шавҳаре, ки бисёр фармон-фармон мекунад, ӯ заифтар аст, чунки ӯ ба дигарон боварӣ ва робитаи наздик надорад ва наметавонад ақидаи зидди худро гӯш кунад. Ин шавҳаре, ки хизмати оилаи худашро ин хелро нишон медиҳад, «*Касе муҳаббати бузургтар аз ин надорад, ки ҷони худро барои дӯстони худ фидо кунад*» (Юҳанно 15:13). Нишонаш ин муҳаббат амалҳои заифӣ не балки амали қувват аст.

Шавҳарон барои зани худ дуо кунед ва ҳам барои худатон дуо кунед, ки метавонед ин хел муҳаббат нишон диҳед. Фақат бо қувваи Худо шавҳар метавонад муҳаббати фидой кунад.

⁵⁴ «Одоби Оиладорӣ» саҳ.13.

Боби 6

Васеъгии муҳаббати шавҳар

Гуфтам: — Ишқ — зиндагист

Гуфт: — Ишқ марг аст.

Гуфтам: — Ишқ — озодист.

Гуфт: — Ишқ ғуломӣ аст.

Гуфтам: — Ишқ — гули худруст.

Гуфт: — Ишқи ҳақиқӣ гули ноёб аст.

Гуфтам, гуфт....

Хошим Гадо

Кори беҳтарине, ки падар барои фарзандон карда метавонад, ин дӯст доштани модари онҳост.

Теодор Гизбург

Худо муҳаббат аст! Оё ба ин имон доред? Оё Худо аввал муҳаббат ба мо нишон медиҳад, ё одамизод бояд аввал кори савоб нишон диҳаду баъд Худо муҳаббаташро нишон медиҳад. Чӣ хеле, ки шумо ба ин хислати Худо назар дошта бошед, ҳамин хел дар оилаи шумо бояд бошад. Агар Худо интизори кори савоби мо аст пас шумо аз ҳамсари худ интизори кори хуб мешавед то муҳаббат нишон диҳед. Аз баски агар Худо аввал муҳаббат ба мо нишон медиҳад ва дар вақте, ки мо якгон кори неке накарда бошем ҳам, ба оила қадами аввалин муҳаббат аст.

Бародарони Туркӣ Ергун ва Емир Ҷанер фарқияти хислати Оллоҳ ва хислати Худои Китоби Муқаддасро муқои-

са карда мегӯянд: «Касеро Оллоҳ дӯст медорад, он кас ҷавоби дӯстдорӣ дошта бошад. Дар Масеҳӣ, Худо аввал одамизодро дӯст медорад то ки одамизод наҷотро пайдо кунад.»⁵⁵ Муҳаббати оила чунин аст, ки нишонаи муҳаббат интизори кори савоби ҳамсар намешавад ва қадами аввал бо дигарон меҳру муҳаббат аст.

«Муҳаббат гуноҳҳои зиёдро рӯпӯш мекунад»
(1 Петрус 4:8).

«Дар муносибатҳои ҳақиқии ишқӣ шумо ҳаёти якдигарро пурратар мегардонед.» *Ховард Хендрикс*

Албатта муҳаббати зану шӯӣ ҳамдигарро ҳимоя мекунад вале мақсади муҳаббат барои дигарашонро ивазшаванда набошад. Рафтори ислоҳшавии ҳамсар муҳаббати комил нест. «Одоби Оиладорӣ» ин ду ақидаро омӯхта менависад: «Ошиқон бояд тарбиятгари ҳамдигар бошанд. Хислатҳои бади якдигарро рӯ ба рӯ гӯянд. Рафтрои худро муҳокима кунанд, одобу ахлоқи некро омӯзанд. Агар ҳамдигарро дӯстдоранд, кӯшиш кунанд, ки дар байнашон дилхунукие ба вучуд наояд ва аз гуноҳи ҳамдигар гузашта тавонанд.»⁵⁶

Аз ин ҷумла савол меояд, ки оё тарбияи ҳамсар мумкин аст?

Дар китобҳои оилавӣ дар Тоҷикистон дар бораи ин мавзӯ бисёр менависанд. Тарбияи ҳамсар (бисёр вақт тарбияи зан), бо ақди никоҳи ислом пайваст аст ва ин ҳаққи мард аст. Вале баъзеи китоб бо ин ақида бо муҳаббат пайваста мекунад. Нигоҳ кунед баъзе иқтибосҳои китоби тоҷикӣ:

⁵⁵ Unveiling Islam Ergun & Emir Caner, pg. 31. Сураи 2:276, 3:57, 4:36 — ин ақидаро нишон диҳад.

⁵⁶ «Одоби Оиладорӣ» саҳ. 45.

- «Хулоса ин, ки ба қасди ислоҳ ва хайрхоҳиву устувор сохтани бунёди хонаводагӣ дар садади шинохти якдигар бошанд. На ба манзури баҳонагирӣ ва айбҷуио ишқолтарошӣ. Агар бо чунин диде дар садади шинохти якдигар баромаданд ва дар ҳамдигар нуктаи заъфе пайдо карданду сару садо роҳ намеандозанд, балки саъй мекунанд вазъи мавҷударо ислоҳ намоянд.»⁵⁷
- «Ҳа писарам... доимо дар паи ислоҳи қусурҳои ӯ бош (бо мулоимӣ).»⁵⁸

Сарчашмаи ақидаи тарбия аз Сураи Ал Нисо 4:34 аст: «Мардон аз он ҷиҳат, ки Худо баъзеро бар баъзе бартарӣ додааст ва аз он ҷиҳат, ки аз моли худ нафақа медиҳанд, бар занон тасаллут⁵⁹ доранд. Пас занони шоиста фармонбардоранд ва дар ғайбати шӯӣ афифанд⁶⁰ ва фармони Худойро нигоҳ медоранд. Ва он занонро, ки аз нофармонӣ яшон бим⁶¹ доред, андарз⁶² диҳед ва аз хобгоҳашон дурӣ кунед ва бизанедашон... Агар фармонбардорӣ карданд, аз он пас дигар роҳи бедод⁶³ пеш магиред.»

Тафсири ин оят зиёд аст вале хулосаи тарбия мумкин ин хел аст: «Занро зада мешавад, Задан ба он дараҷае, ки ба ягон узваш зарар нарасад. (яъне нашиканад).»⁶⁴

«Чунончи ба ҷазо додан Оллоҳ (ҷ.ҷ.) иҷозат додааст, агар занон корҳои ношоям содир кунанд. Дар ин ҳолатҳо низ аввало бо суханҳои нек насиҳат кун, таъсир накунад, ҷоғахро шаб ё чанд шаб алоҳида андоз. Агар ин ҷазо ҳам таъсир накунад, метавонӣ сабуктар карда бизанӣ. Аз

⁵⁷ «Интиҳои Ҳамсар» саҳ. 112.

⁵⁸ «Вазифаҳои мард дар назди оилааш» саҳ.12.

⁵⁹ ҳокимият.

⁶⁰ зани пок.

⁶¹ тарсу ваҳм.

⁶² насиҳат.

⁶³ беадолатӣ.

⁶⁴ «Эй занҳо, худро аз оташи дӯзах начот диҳед!» саҳ 18.

ёд набарор, ки ин задан ба хотири тарбия.»⁶⁵

Аз ин чиҳат, масеҳиён тарбияи ҳамсарро мумкин намешуморанд, чунки ин ақида бо ақди никоҳи ислом пайваст аст, муҳаббат ин хел намешавад. Худо ин хел муҳаббат нишон дод: «*Бо муҳаббат абадӣ туро дӯст доштам, бинобар ин туро бо марҳамат бо Худ ҷалб намудам.*» (Китоби Муқаддас, Ирмиё 31:3). Боҳам дигар бо марҳам наздик шавед на бо тарбия ҷалб кунед.

Аз китоби «Сирри Муҳаббат» дар бораи ин мавзӯ иқтибос шудааст:

- «Хато накунад. Ин муҳаббат кӯр нест. Вай ҳама норасогиҳо ва камбудииҳои шахси дигаро медонад, ба ин нигоҳ накарда, пурра он шахсро қабул мекунад, бар ивазаш чизе талаб намекунад. Ин муҳаббатро қор карда ба даст оварда намешавад, онро нигоҳ дошта намешавад. Вай ба чизе вобаста нест.»⁶⁶
- «Вақте ки шумо 100 фоиз муҳаббати худро медиҳед, шумо озод ҳастед дӯст доред ва одами дигарро бе ягон шарт қабул намоед... Агар муҳаббати шумо комил бошад, шуморо на танҳо ба даст овардани мақсадҳои шахсӣ ба ташвиш меоранд.»⁶⁷
- «Бо вучуди ин муҳаббати баркамол — тайёри ба худқурбонӣ аст. Вақте ҳақиқатан ба хушбахтӣ, оро-

⁶⁵ «Вазифаҳои мард дар назди оилааш» саҳ. 14.

⁶⁶ «Сирри Муҳаббат» саҳ. 195.

⁶⁷ «Сирри Муҳаббат» саҳ. 182.

мӣ ва инкишофи одами дигар мекушад, шумо тайёр ҳастед муҳаббати худро бо рафтори худ тасдиқ кунед.»⁶⁸

Мо ҳамдигарро тарбия намекунем вале дар муҳаббат барои камбудии ҳамсар дуо кунед ва ёри кунед. Мисли «*Оҳан оҳанро тез мекунад; ҳамчунин одам симои ёри худро пардоз медиҳад*»-ро (Масалҳо 27:17).

Ҳамаи калимаҳо тағ, бар, болову поён ва паҳлуҳои бешумор доранд. Аммо Ишқ на тағ, на бар, на поён, на боло ва на паҳлуҳо дорад. Он милси Коинот беохир аст. Мисли Ҳаёт, Ишқ бехтарин калимаест, ки мо Одамон ихтироаш кардаем.

Ҳошим Гадо

Оё хиёнатро дар оила авф карда мумкин аст?

Авф фармудан муборак хилъатест,
Ҳар ки дорад авф, соҳибдавлатест.
Дил зи нури авф равшан мешавад,
В-аз насимаш сина гулшан мешавад.

Ҳусейн Воизи Қошифӣ

Ин ҷавоби имтиҳони муҳаббати бешартии аст. Муҳаббаташро Худо ба мо нишон дод дар вақте, ки мо бевафо буда хиёнати рӯҳонӣ-ро анҷом медедем. Агар Худо бевафоии моро авф кунад, пас барои чӣ мо дигаронро авф намекунем? Албатта хиёнат дар оиладорӣ муносибати заносӯйро вайрон карда ва ҳам эҳсосоти эътиқод байни эшон гум мешаванд. Барои оилаи масеҳӣ орӯзуи ба хиёнат дучор шудан набошад вале агар рӯ ба рӯ шавад, ин имтиҳони муҳаббати оила мешавад.

⁶⁸ «Сирри Муҳаббат» саҳ. 183.

Маҳалла мегӯяд, «Ҳама чиз: саҳву хато, хомфикрӣ, хом-хаёли, ҳатто бадахлоқии тасудуфӣ афвпазир аст, аммо хиё-нати барқасдонро ҳаргиз афв кардан мумкин нест!»⁶⁹ Би-сёр кас хиёнати ҳамсарро афв карда наметавонад ва мум-кин дар ин воқеа талоқ иҷозат аст, вале роҳи оштӣ ва бах-шоиши ин гуноҳ орзуи аввал аст.

Китоби Ҳушаъ ин мисоли бахшидани хиёнатро ни-шон медиҳад, чунки зани Ҳушаъ Ҷумар зино кард ва шав-ҳараш ӯро бахшида ва оштӣ кардад (Ҳушаъ 1:2–3 ва 3:1–5) Ҳушаъ муҳаббати Худоро, ки беинтиҳо буд нишон дод. Албатта касоне чунин фикр мекунад, ки бахшидани зино осон нест ва имконнопазир аст. Бе муҳаббати Худо ва бе имони комил ба Худо, ин амал беҳад мушқил аст.

⁶⁹ «Оила» саҳ. 228.

Боби 7

Нақшаҳои Оилавӣ — Қоидаи Зани Масеҳӣ

Эй занон, мутеи шавҳарони худ шавед, мисли он ки ба Худованд бошад, чунки шавҳар сари зан аст, чунон ки Масеҳ сари Калисо ва Наҷот-диҳандаи бадан аст; аммо чӣ тавре ки Калисо ба Масеҳ тобеъ аст, ҳамон тавр занон низ бояд аз ҳар ҷиҳат ба шавҳарони худ тобеъ бошанд.

Эфсӯсиён 5:22–24

Аввал нигоҳ кунед, ки вазифаи зан шавҳарро дӯст доштан нест, вале ӯ бояд ба шавҳараш мутеъ бошад ва ин оила тимсоли ҷамоати масеҳӣ мебошад, чӣ хеле ки ҷамо-ат ба сараш — Исои Масеҳ рафтор мекунад ин зан ба шав-ҳараш бояд ҳамин тавр рафтор кунад.

Дуюм, ин қоида моли шахсии шавҳар нест, шавҳар на-бояд гӯяд, ки «ба ман мутеъ шав» ё «ба ман итоат кун». Ин хел гап зидди қоидаи мард аст ва барои мушқилӣ ёрӣ на-мерасонад. Занон худашон медонад, ки қоидаи онҳо чист ва тақрори ин лозим нест.

Вазифаи асосии зан мутеъ будан аст ва аввал нигоҳ ку-нед, ки маънии мутеъ будани зан дар назди шавҳар чӣ хел аст:

- Зан аз мард паст нест.
- Зан ғуломи мард нест.
- Зан ҳақ надорад дар оила.

- Зан дар оила нақши ҳалқунанда надорад, яъне мардон барои ҳама чиз ҳалқунанда мебошанд.
- Агар зан гӯш накунад, ӯро задан даркор — ин мумкин нест. Мутеи зан ин манъии тарбияи зан нест.
- Ҳамаи занон мутеи мардонанд.

Мутеъ ин аст ки:

- Маънии мутеъ ба «таслим шавад»⁷⁰ бисёртар монад аз «итоат кардан». Дар ин оятҳо Каломи Худо намегӯяд «ба шавҳари худ итоат кунед» ва ин маънои дигар дорад. (Вале ин фармон ба кӯдакон аст, чун фарзандон баробари падар нестанд. Эфсӯсиён 6:1)
- Зан зери вазифаи шавҳараш.
- Зан мададгори шавҳараш.
- Зан худаширо ба хизматгузори сари оила таслим мекунад.
- Баъди маслиҳат байни зан ва шавҳар, агар дар фикрҳо баробарӣ набошад ҳам, хулоса зан мутеи шавҳар аст. Вале дар ин ҳолатҳо ҳам шавҳар имконияти муҳаббати фидоиро дорад.

Фарқияти «мутеъ» ва «итоат»: Ин дар назар маънои «мутеъ»-и забони юнониро дар назар дорад, чунки ин калима дар юнонӣ ин хел маъноро дорад. Баъзеҳо фикр

⁷⁰ Тарҷумаи форсӣ «ديشابه دوخ نارھوش ميلست» мегӯяд. «يسيع ليحنا» «حيسم».

мекунад, ки «мутеъ» маъноаш «итоат» аст вале муқоисаи ин ду калима дар оила ин хел аст:

- «мутеъ» имконияти маъслиҳатро дорад вале «итоат» имконияти маслиҳат карданро надорад-фақат фармонбардорӣ бояд кардан.
- «мутеъ» амалаш озод вале «итоат» маҷбуран бояд иҷро кунад.
- Дар «мутеъ» фикри моҳияти баробарӣ вуҷуд дорад, вале дар «итоат» итоаткаш паст аст.
- «мутеъ» бо тафаккур аст вале «итоат» баъзе вақт бефикр аст.
- «Мутеъ» вазифаи зердаст, вале «итоат» вазифаи зердаст ва бояд ҳатман гӯш кунад, агар на одобашро медиҳанд.
- «мутеъ» мисли се кунҷаи роҳ вале «итоат» мисли нишонаи «истед» аст.

Ду мақсад барои мутеъ

- Эфсӯсиён 5:22 — «*мисли он, ки ба Худованд бошад*» Мутеи зан намунаи ҳамаи имондорон ба Худованд. Оилаи масеҳӣ ҷамоатчаи масеҳӣ аст, чӣ хеле, ки ҷамоат ба Худованд рафтор мекунад, зан ҳам бо шавҳар ҳамин рафторро, кунад
- Эфсӯсиён 5:23 — «*шавҳар сари зан аст*» Вазифаи зан шавҳарро хурмат кардан аст ҳатто ба баъзе шавҳароне, ки агар сазовори хурмат ҳам набошанд. Агар шавҳар рафтораш нодуруст аст, барои ӯ дуо кунед то ӯ дуруст рафтор кунад. Матни Китоби Муқаддас мегӯяд, «*ҳамон тавр занон низ бояд аз ҳар ҷиҳат ба шавҳарони худ тобеъ бошанд*» (Эфсӯсиён 5:24). Аз ҳар ҷиҳат ба шавҳар тобеъ бошад ва зан қадаре, ки метавонад ба шавҳараш таслим шавад, бояд дар назди ӯ рафтори шоиста кунад.

Ин қоида ба эътиқоди худи зан пайваст буда ба фикр-хое, ки оё шавҳарам маро дӯст медошта бошад, оё ӯ ба ман вафо мекарда бошад, оё умуман ба ман диққат медиҳад ё не, пайдо мешудагӣ шубҳаи дилашро як тараф гузошта ба Худованд таъя карда барои шавҳараш дуо гӯяд.

Фарқияти қоидаҳои масеҳӣ нисбат ба қоидаҳои исломӣ

«Ҳақдортарин бар занҳо шавҳарҳояшон аст ва бузургтарини ҳақи модарон ба фарзандон аст.»⁷¹

«Мардон аз он ҷиҳат, ки Худо баъзеро бар баъзе бартарӣ дода аст ва аз он ҷиҳат, ки аз моли худ нафақа медиҳанд, бар занон тасаллут (ҳокимият) доранд. Пас занони **шоиста фармонбардоранд** ва дар ғайбати шӯй афифанд (зани пок) ва фармони Худойро нигоҳ

медоранд. Ва он занонро, ки аз нофармонияшон бим (*тарсу ваҳм*) доред, андарз (*насихат*) диҳед ва аз хобгоҳашон дурӣ кунед ва бизанедашон... Агар фармонбардорӣ карданд, аз он пас дигар роҳи бедод (*беадолатӣ*) пеш магиред.» (Сураи Нисо 4:34 — таъкид аз Н.Ҷ.)

«Агар шавҳар аз ҳамсараш чизе мецоҳад, то ҷои имкон хоҳишашро бароварда сохта ва ба вай итоғат намояд.»⁷²

Фарқияти қоидаи занони масеҳӣ ва занони исломӣ аз ин оят маълум аст. Занон дар ислом шоистаи фармонбардоранд ва занони масеҳӣ шоистаи муҳаббати шавҳаронашон мебошанд. Албатта занони ислом муҳабба-

ти шавҳаронро дарёфтанд вале муҳаббати шавҳар дараҷаи дигар аст. Ин равиши ақди никоҳ бо муҳаббат пайваст набуда вале бо маҳр, ҳуқуқҳо ва нафақа пайваст аст вале равиши ақди никоҳи масеҳӣ бо ақди ҷонӣ пайваст аст. Занони ислом банди ҳуқуқҳо, шартҳо ва қарорҳои ақди никоҳ буда ва дар ин равиш интизорҳои дигар ҳам вучуд доранд.

Зане, ки шавҳараш беимон аст, оё қоидаи зан ба ин мард ба маврид аст?

Як зан ба ин савол мисли ин кард: «Дар барои оилам, фарзандонам бовар мекунад ва дуо меҳонанд, аммо шавҳари ман розӣ нест. Чи кор кунам?» Ин савол муҳим аст, чунки ин ҳолатҳо доғи рӯзанд ва ҷавобҳо ба ин дар (1 Петрус 3:1–6 аст.

«Ҳамчунин шумо, эй занон, ба шавҳарони худ итоат (юнони «мутеъ» — Н.Ҷ.) намоед, то ки, агар баъзе аз онҳо мутеи калом набошанд, ба воситаи рафтори занон бе калом тобеъ гарданд, вақте ки рафтори поки худотарсонаи шуморо мушоҳида кунанд. Биззор зебоии шумо на орошии зоҳирӣ: гесӯ бофтан, зевари тилло бастан ё либосҳои зебо пӯшидан, балки одамияти ботинии самими дар рӯҳи ҳалиму сакити бефано бошад, ки ин дар назари Худо гаронбаҳост, чунон ки як вақте занони муқаддас низ худро бо умед бастан ба Худо оро меоданд ва мутеи шавҳарони худ буданд, ва монанди Соро, ки ба Иброҳим итоат намуда, ӯро ого меномид; шумо фарзандони вай ҳастед, модоме ки некӣ мекунад ва аз ҳеҷ тарсе музтариб намешавед.»

Зане ки шавҳараш масеҳӣ нест ин хел бояд рафтор кунад ва агар шавҳараш ақидаи масеҳиро қабул накунад ва ин зан боз вазифаи мушқилтар дорад. ӯ ба шавҳараш бояд мутеъ бошад то, ки шавҳараш имон пайдо кунад. Ҷи хеле, ки Соро ба Иброҳим итоат мекард то ин дариҷа зан бояд итоат кунад ба шавҳараш. Бисёр вақт рафтори ин

⁷¹ «Тарбияи Занҳо» сах. 2.

⁷² «Анисии Занони Покдоман» сах. 120.

зан «бе калом тобеъ» бояд гардад то амалаш шаҳодати масеҳӣ шавад. Зебоии зан бояд фақат дар зоҳир не балки дар зебоии ботинии самимӣ бошад.

Дар забони юнонӣ калимаи «итоат» дар ин оят ҳам дар калимаи «мутеъ»-и дар Эфсӯсиён 5:22 як ҳастанд. Дар юнонӣ «итоат» фақат дар ин ҷумла аст: *«монанди Соро, ки ба Иброҳим итоат намуда»* (аз Ҳастӣ 18:12, ҷое ки «оғоям» гуфт). Ин зане, ки шавҳараш беимон аст мутеъаш бисёртар бояд шавад то шавҳараш имон оварад.

Вале ҳам ин оятро ба амал овардан даркор: *«Ба Худо бояд итоат кард, на ба одамизод.»* (Аъмол 5:29). Ин зане, ки шавҳараш беимон аст бояд дуо кунад, чӣ хеле ки дар итоати Худо мебошад ҳамон тавр мутеъи шавҳараш бояд бошад ва дар ин албатта ба мо ҳикмати Худо лозим аст.

Оё зан заифтар аз мард мебошад?

«Ҳамчунин шумо, эй шавҳарон, бо занон, ки зарфи заифтар ҳастанд, бомулоҳиза рафтор кунед, ва онҳоро ҳамчун ҳамирсонии файзи ҳаёт мӯхтарам доред, то ки ба дуоҳои шумо мамониате нарасад» (1 Петрус 3:7).

Дар ин оят вазифаи шавҳар ҳам маълум аст ва ӯ бо муҳаббати бояд рафтор кунад, то ки ба дуояшон ҳалалдор нашавад. Вале дар ин оят матни Китоби Муқаддас мегӯяд, ки занон «зарфи заифтар» ҳастанд. Ин чӣ маънӣ дорад? Ав-

вал «зарф» чизҳои ҷисмонӣ аст ва ин заифтар бо чизҳои ҷисмонӣ алоқа дорад, мисли тарҷумаи форсӣ — «чун чинси заифтар бо эътиром рафтор кунед.» Ин матн мисол меоварад то шавҳар зани худро эътиром кунад, чунки аз мушкилии ҷисмонӣ ба зан ёрии шавҳараш лозим аст. Зан бо чизҳои рӯҳонӣ ё

бо ақлаш заифтар нест. Зан мисли зарфи шиша, ки бояд бо нузуқӣ амал кунед — ин вазифаи шавҳар аст. Зан бо шавҳар «ҳамирсонии файзи ҳаёт» ҳастанд, ин ҷумла нишон медиҳад, ки зан дар ҷои ҷавобгарии оила ҳамири шавҳар аст. Дар офариниши бадани зан нисбати офариниши бадани мард фарқият вучуд дорад ва ин оят ин чизҳоро дар назар дорад.

Хулосаи қоидаҳои оила:

«Пас, бигзор ҳар яке аз шумо зани худро мисли худ дӯст дорад, ва зан аз шавҳари худ битарсад» (Эфсӯсиён 5:33).

Дар масеҳият шавҳар тимсоли аввал, ки зани худро муҳаббати фидойӣ нишон медиҳад. Рафтор ва ҳаққи шавҳар муҳаббат аст ва аз ин вазифа дар назари Худо ҷавобгар мешавад. Шавҳар занро барои чизҳои зиндагӣ нигоҳ ва зоҳир мекунад. Қоидаи зан мутеъи шавҳар аст ва ин бо эътиқоду боварӣ ба шавҳараш бошад. Дар души зан барои шавҳараш ҳурмат ва дили таслимшаванда бояд бошад.

Агар марду зан муносибати бемуҳаббат доранд, чӣ кор мекунанд?

Аммо иддаое⁷³ бар ту дорам, ки муҳаббати аввалини худро тарк кардай. Пас ба ёд ор, ки аз кучо афтадай, ва тавба кун ва аъмоли пештараро ба ҷо овар.

Инҷил, Ваҳй 2:4–5

1. Аввал ба ёд биёред, ки чӣ хел дар вақти издивоҷ робита бо ҳамсаратон буд? Сухбат, рафтору кирдор ва фикри шумо дар бораи ӯ чӣ хел буд? Одатан пеш аз никоҳ ё дар аввали оиладорӣ ба ҳамдигар бисёртар муҳаббат нишон медиҳанд.

⁷³ Даъво доштан.

2. Тавба кунед — бо ҳам дигар эътироф кунед ки чӣ хел хато кардаед. Бо мақсад нақша кунед, ки ҳозир чӣ кор мекунад ва чӣ хел бо ҳамдигар гап мезанед ва рафтор мекунад.
3. Амале ки пештар кардед, боз кунед, он ҳурмати авваларо боз такрор кунед ва амал кунед.
4. Ёд гиред, ки муҳаббат фақат эҳсосият нест. Муҳаббат бо ҳамсаратон интихоби шумо аст, интихоб кунед, ки ҳар рӯз кӯшиш ба харҷ диҳед, ки меҳру муҳаббат нишон диҳед. Мумкин дар ҳеч вақт бо ҳамсаратон эҳсоси ошиқӣ надоштед вале муҳаббат бо интихоби шумо сар мешавад.

Боби 8

Пеш аз никоҳ:

Ҳафт бор чен куну як бор бур.

Масали Халқ

Оила ин муҳити ҳамзистии ҷинсӣ, ахлоқӣ ва иқтисодии зану мард аст, ки мақсадаш идомати насл, қаноати талаботи биологӣ ва баёни эҳсоси муҳаббат мебошад.

Ёқуб Одинаев

Касе мучаррад аст ва мехоҳад издивоҷ кунад, бояд ҳар рӯз барои ин паймон дуо кунад. «*Бинобар ин нодон набошед, балки дарк кунед, ки иродаи Худо чист*» (Эфсӯсиён 5:17). Аҳди никоҳ равиши рӯҳонӣ аст ва ба дохили ин паймон бо чиддӣ равед. Дарк кунед, ки ба кӣ издивоҷ мекунад, ва аз дили худ пурсед, оё ин хости Худо аст? Дуоятон бояд пеш аз фотеҳа шудан сар шавад.

Масеҳиёнро бо кӣ издивоҷ қардан мумкин аст?

Масеҳиён бояд ба масеҳиён издивоҷ кунанд. «*Зери юги бегона бо якҷоягии беимонон сар хам накунад. Зеро ки адолат бо шарорат чӣ алоқае дорад? Ва нур бо зулмот чӣ умумияте дорад? Масеҳ бо бляял⁷⁴ чӣ созгорӣ дорад? Ё имондор бо беимон чӣ ширкате дорад? Ва маъбади Худо бо бутҳо чӣ мувофиқат дорад? Зеро ки шумо маъбади Худои Ҳай ҳастед*» 2 Қўринтиён 6:14–16. Агар юғ баробар

⁷⁴ Иблис.

набошад, мисли як тараф хар ва дигар барзагов, ин барои кишт кардан рост намеравад, ва ё барзагову гови майда бошанд агар. Масале ҳаст, ки «бори қач ба манзил намерасад», ва саршавии оила, ки як тараф имондор аст ва тарафи дигар беимон бошад зиндагӣ бо роҳи дуруст намеравад ва ба манзил намерасад. Ҳамаи ҷамоатҳои масеҳӣ якдигарро нағз мешиносанд ва дар ҳолате, ки имондор бо беимон издивоҷ мекунад дар бораи ӯ суҳанҳои ба монанди: «Ин дӯсти мо ҳозир дарди дил дорад аз сабаби қоида роиё накардан», мегӯянд. Шаҳси оиладор шуда бошад аз аввал фикр мекард, ки баъди никоҳ бо беимон имонашонро якҷоя комил мегардонанд аммо дар асл ҳозир бошад роҳи имонаш банд шудааст. Ҳама дар оила барои рост рафтан бояд баробар бошанд, яъне ҳар ду тараф ҳам имондор бошанд. Аҳди никоҳ як намудай паймон аст ва бояд имондорон бо беимонон аҳд набанданд. Ҳам бада ни имондор маъбади Худо аст ва агар ба беимон пайваст кунад, рӯҳи Худо хомӯш мешавад (1 Таслӯникиён 5:19). Издивоҷ пайвастагии ду кас аст ва агар ин ду кас ақидаҳои гуногун доранд ё аҳамияти гуногуни рӯҳонӣ бошанд, онҳо як тан намешаванд. Ҳамаи рафтор ва урфу одати зиндагии онҳо бояд як бошад то, ки онҳо дар оила як бошанд. «*ба ҳар касе ки хоҳад, никоҳ кунад, фақат дар Худованд бошад*» 1 Қӯруинтиён 7:39. Имондор бояд ба касе ки «дар Худованд бошад» бо ӯ издивоҷ кунад, агар касе дар Исои Масеҳ нест издивоҷи онҳо нодуруст аст. Касе ки ба ин қонуни Китоби Муқаддас итоат намекунад зиндагии онҳо мушқил мешавад.

Натиҷаи издивоҷ бо ҳамсари беимон

Агар имондори масеҳӣ ба як мусулмон издивоҷ кунад, ин кас мумкин бандай равиши онҳо шавад. Ин зан ҳуқуқи зани мусулмонро надорад. «ва ҳамчунин марди мусулмон бо зани аҳди китоб монанди яҳуд ва насорӣ наметавонад издивоҷи доимӣ барқарор созад, вале метавонад ақди

муваққат барқарор созад.»⁷⁵ Дар ҳолати ақди никоҳи ислом маҳри арӯсе ки мусулмон нест ба ӯ маҳр намедихад⁷⁶ ва «зан мусулмон нашавад, нафақааш бар шавҳараш лозим намегардад.»⁷⁷

Агар дар вақти никоҳ якгон шарте менамояд мисли ин ки зани масеҳӣ метавонад ба ибодати масеҳӣ равад. Ин шарт дар назари ислом «сабаби анҷом додани амали ҳаром» ва мумкин иҷозат намедихад.⁷⁸ Дар ин воқеа зани масеҳӣ бандай рафтори ислом мешавад. Барои ин муҳим аст, ки масеҳӣ ба имондори дигар издивоҷ кунад.

Кай аҳди никоҳ кунанд?

Масалҳои 24:27, мегӯяд, «*Барои кори худ дар берун тадорук (тайёрӣ) намо, ва онро дар киштзори худ ба тартиб овар, ва баъд хонаи худро низ бино бикун.*» Оё манзили домод метавонад арӯсро никоҳ кунад ва чизҳои зиндагиро зоҳир кунад? Оё домод ҷои кор дорад? Агар аз уҳдаи ниғаҳбонии зани худ баромада тавонад, баъд оиларо сар кардан мумкин аст. «Ҷавонон пеш аз қадам гузоштан ба ҳаёти оилавӣ бояд аз ҷиҳати иқтисодӣ пурра мустаҳкам бошанд.»⁷⁹

⁷⁵ «Интиҳоби Ҳамсар» саҳ. 69.

⁷⁶ «Никоҳ ва Талоқ» саҳ. 23.

⁷⁷ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 108.

⁷⁸ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 76 ва 123.

⁷⁹ «Одобӣ Оиладорӣ» саҳ. 51.

Насихати китоби Суруди Сурудҳо

Китоби Суруди Сурудҳо намоиши ошиқии оила аст, ва дар бораи издивоҷ қардан насихат ҷой надорад.

Интизори вақти муайяни ошиқ бошед: «Эй духтарони Ерусалим! Шуморо ба оҳувон ё гизолони сахро қасам медиҳам, ки маҳбубамро, то вақте ки худаи хоҳад, бедор накунад ва аз хоб нахезонад. Овози маҳбуби ман аст! Инак, ӯ меояд!» Суруди Сурудҳо 2:7–8 (ҳам 3:5 ва 8:4). Ин оятҳо нишон медиҳад ки касе издивоҷ мекунад дар вақти муҳаббат тайёр аст ва то он вақт ошиқро «бедор накунад.» Бисёр кас барвақт ҷустуҷӯи ошиқӣ аст ва хулоса ин, ки мумкин ба каси мувофиқаш издивоҷ намекунад. Муҳаббат вақти муайян дорад ва бояд барвақт ўро бедор накунад.

**«Маро мисли мӯҳре бар дили худ,
милси мӯҳре бар бозуи худ бигузор;
зеро ки муҳаббат мисли марг пурзӯр аст,
ва рашки он мисли дӯзах бераҳм аст;
барқҳои он барқҳои оташ аст, алангаи илоҳист.
Обҳои бисёр наметавнад муҳаббатро хомӯш кунад,
ва наҳрҳо наметавонад онро фуру нишонанд.
Агар касе тамоми сарвати хонаи худро барои муҳаббат
бидиҳад,
аз ӯ албатта нафрат хоҳанд кард.»**
Суруди сурудҳо 8:6–7

Боби 9

Алоқаи ҷинсӣ

Даҳонаш ширинсухан аст, ва ӯ сар то по фаттон аст; чунин аст маҳбуби ман, ва чунин аст ёри ман.

Суруди сурудҳо 5:16

Бигзор никоҳ аз ҳар ҷиҳат ҳалол бошад, ва ҷойҳои он беайб; зеро ки зинокорон ва фосиқонро Худо доварӣ хоҳад кард.

Ибриён 13:4

Алоқаи ҷинсӣ барои зану шавҳар тукфаи Худо аст. Дар ибтидо, Одаму Ҳавво як тан буданд ва ҳам бараҳна буда хичил намешудан. Дар алоқаи ҷинсии байни шавҳару зан айб нест, вале баръакс ин лаззати ҳалол аст.

Чор ҳадафи алоқаи ҷинсӣ вучуд дорад. Аввалаш бо мақсади пайвастшавии домоду арӯс мебошад, тани мард бо занаш пайваст мешавад то онҳо як тан бошанд. Дуюм фарзандон пайдо шаванд. Калом меғӯяд ки оила «борвар ва афзун шавед, ва заминро пур кунед» (Ҳастӣ 1:28 ва 9:1). Қӯдакони ин оила меваи ақди никоҳи онҳост. «Инак, фарзандон мерос аз ҷониби Худованд ҳастанд; самари батн муздест аз ҷониби Ў» Забур 126:3.

Ҳадафи дигар ин аст, ки алоқаи ҷинсӣ одамро аз хиёнат ҳимоя мекунад ё «ба васваса наандозад» (1 Қўринтиён 7:5). Ин ҳимоят барои зан ва ҳам шавҳар аст, чунки Калом меғӯяд, «Аммо, барои пешгирӣ қардани зино, бигзор ҳар мард завҷаи худро дошта бошад, ва ҳар зан шавҳари

худро дошта бошад. Бигзор шавҳар вазифаи занониширо нисбат ба зани худ ба ҷо оварад; ҳамчунин завҷа нисбат ба шавҳари худ» (1 Қўринтиён 7:2–3). Алоқаи чинсии дохили аҳди никоҳи оила, баракат аст вале берун аз аҳди никоҳи оила, лаънат аст. Алоқаи чинсии занонишӯй ҳимоятгари эҳсоси шавҳати онҳо мебошад.

Дигар ҳадаф ин барои лаззати марду зан мебошад, чунки алоқаи чинсии зану шӯй тухфаи поки Худо аст. Фарипштаи Худо ба Иброҳим нақл мекунад: Занаш Соро, ки пир ва солхӯрда буд, соли дигар кӯдак зоида хоҳад шуд; «*Соро дарунакӣ хандида, гуфт: «Оё баъд аз фарсудагиам маро ҳузуру ҳаловате хоҳад буд? Ва огоям низ тир шудааст.»*» (Ҳастӣ 18:12). Соро дар ин сухан мегӯяд, ки вақти хоб бо шавҳараш вақти ҳаловат ё лаззат мешавад. Ҳам дар Суруди Сурудҳо 7:7, домод ба арӯс мегӯяд, «*Чӣ нозанин ҳастӣ ва чӣ дилпазир, эй маҳбуба, дар ҳаловатҳо!*» ва арӯс ба домод мегӯяд, «*Ман аз онӣ маҳбуби худ ҳастам, ва иштиёқи ӯ бар ман аст*» (Суруди Сурудҳо 7:11). Шеърҳои тоҷикӣ пур аз ин мавзӯ аст вале бисёр вақт дар бораи ошиқ нақл намекунад балки аз робитаи нодурусти берун аз издивоҷанд. Лаззати алоқаи чинси дар байни зану шӯй аст.

**Обро аз чуқурии худ бинӯш,
оберо, ки аз ҷоҳи худат ҷорист.
Чашмаҳоят фаро рехта, берун хоҳанд рафт,
ба сони ҷӯйҳои об дар кӯчаҳо;
Онҳо танҳо ба ту тааллуқ хоҳанд дошт,
ва на ба бегонагон бо ту.
Чашмаи ту муборак хоҳад буд;
ва на ба бегонагон бо ту.
Чашмаи ту муборак хоҳад буд;
ва аз зани ҷавонии худ шод бош,
Ки мисли ғизоли шаҳватангез ва оҳуи меҳрафрӯз аст
Пистонҳои вай ҳамеша ба ту лаззат хоҳад бахшид;**

**доимо саргарми муҳаббати вай хоҳӣ буд.
Пас чаро, эй писарам, сармасти зани ғайр гардӣ?
Ва синаи зани зинокорро дар оғӯш гирӣ?
Зеро ки роҳҳои одамизод дар пеши назари Худованд аст,
ва Ӯ ҳамаи тариқҳои варо месанҷад.
Шарирро гуноҳҳои худаш ба дом меоварад,
ва бо камандҳои хатои худаш вай баста мешавад.
Вай аз боиси беадабӣ мемирад,
ва аз бисёрии аблаҳии худ набуд мешавад.
Масалҳо 5:15–23**

Ҳамсар дар оила маҳбӯб аст ва ҳам дӯсти наздики ҳамсараш. Алоқаи чинсии бесамимият фақат чизҳои ҷисмонӣ аст, вале бо самимият бошад ин шодии зану шӯй, байни маҳбӯбон ва дӯстони ҷонӣ мешавад. Самимӣ будани алоқаи чинсӣ чунин аст, ки як тан шуда аз таҳти дил бо ҳамдигар шарикӣ мекунад то ки боз ҳам онҳо наздиктар ва дӯсти ҷонӣ шаванд. Дар вақте, ки ҳар ҳамсар бо диққату аҳамият ба ҳамсараш менигарад аз ин робитаи самимии онҳо пайдо мешавад. Самимияти оила шарикии ғамхорӣ, ҳамдардӣ ва андешаҳои дили якдигар бошанд вале беқадрии якдигар ва диққат ба дигар тараф ҳеҷ вақт самимӣ намешавад. Бо самимият эҳсос кардани дарди дили ҳамсар ин аломати доништан ва расидан ба расидан ба қадру қиммати ҳамсари худ аст. Агар байни зану шавҳар эътиқоду боварӣ набошад пас самимияти дилро пайдо карда намешавад. Саршавии алоқаи чинсӣ дар ҷои хоб сар намешавад балки ин амал рӯзона дар вақти бо ҳамдигар ҳам суҳбату ҳамроз шудан сарчашма мегирад. Чӣ хел зану шавҳар самимияту эҷодкорӣ мекунад? Чӣ хел самимияти онҳо халалдор мешавад? Самимияти оила дар вақти издивоҷ зоҳир намешавад вале инро саршавии имконияти самимият номидан мумкин. Алоқаи чинсии зану шавҳар фақат аз ду ҷои хоб набуда балки ин ду тан бо эҳсосоти дилу ҷон як шудан аст.

«Бидуни меҳнати бомаънӣ, бидуни меҳнати чиддӣ
хушбахтии оилавӣ аз ҳаёлотии ишқбозӣ дида, чизи дигаре
нест.» (К.Д. Ушинский)

Мавзӯи китоби Суруди Сурудҳо дар Китоби Муқад-
дас дар бораи муносибати зану шавҳар ҳаст. Боби 1:1–3:5
дар бораи тайёрии оилашавӣ ва 3:6 то 5:1 аҳди никоҳи до-
моду арӯс. Боби 5:2 то 8:7 зиндагии оилавӣ ва 8:8 то охир
ҷамъбасти китоб аст. Аҷоиб аст, ки Китоби Худо муҳабба-
ти оиларо тасдиқ карда ва нишон медиҳад, ки чӣ хел ин
муҳим аст.

Оятҳои асосии алоқаи ҷинси дар Қӯрӯрон:

Алоқаи ҷинси дар оилаи ислом ҳам барои лаззати он-
ҳо аст вале ба аҳамияти лаззати шавҳар тавачҷӯх мекунад.
Ин гуфтаҳо бо ақди никоҳи ислом пайваст мешаванд.

«Занонатон киштзори шумо ҳастанд. Ҳар ҷо, ки хоҳед,
ба киштзори худ дароед. Ва барои хеш аз пеш чизе фирис-
тед ва аз Худо битарсед ва бидонед, ки ба назди Ӯ хоҳед
шуд. Ва мӯъминонро башорат деҳ!» Сураи Бақара 2:223

«Дар чашми мардум ороиш ёфтааст ишқ ба амёли
нафсонӣ ва дӯст доштани занону фарзандон ва ҳамёнҳои
зару сим ва аспони доғ барниҳода ва чорпоён ва зироат.
Ҳамаи инҳо матоъи зиндагии инҷаҳонӣ ҳастанд, дар ҳо-
ле, ки бозгаштангоҳи хуб назди Худост!» Сураи Оли Им-
рон 3:14.

Ҳадиси 391 — «Талаби шавҳарро набояд рад кунад, агар-
чи дар болои шутур бошад.»⁸⁰

«Эй Фотима! Вақте, ки шавҳарат ба ҷогаҳ даъват кунад,
рад накун. Рад кунӣ ба лаънати Оллоҳ дучор мегардӣ.»⁸¹

«Касе ба рӯи занаш бо табассум менигарад, ба ӯ даҳ
савоб навишта мешавад. Бӯса кунад — 20 савоб, бо оғӯш
гирад — 30 савоб, мулоқот кунанд — 300 савоб навишта ме-

шавад. Баъди мулоқот гусл кунад, аз ҳар қатраи об як фа-
ришта офарида мешавад. Ин фариштагон то рӯзи қиёмат
дар ҳаққи зану шавҳар истиғфोर меғунанд.»⁸²

Алоқаи ҷинсии аввали домоду арӯс

Дар ислом шартӣ аввали ақди никоҳ алоқаи ҷинсӣ аст
ва агар баъди ақди никоҳ онҳо ҳамхобагӣ накарданд, пас
аҳкомҳои маҳр, талоқ ва мерос дигар мешавад.⁸³ Ҳам мум-
кин он шаб ҳалол ё ҳароми арӯс гардонидаст ва ҳисоб ме-
кунад ки маслиҳати ақди никоҳ дуруст шавад ё не.⁸⁴

Дар масеҳӣ аҳдҳои Китоби Муқаддас бо хун тасдиқ
мешавад (Хуруҷ 28:4 ва Матто 26:28) ва шаби аввал ҳам бо
хун тасдиқи ақди никоҳи онҳо аст. Ин аҳд байни онҳо бо
Худо аст, ва чӣ ҳол дар шаби аввал шавад, ин имконияти
ичро шудани ваъдаҳои ақди никоҳи онҳо мебошад. Ҳам
дар масеҳӣ, ақди никоҳ тимсоли муҳаббати Исои Масеҳ
ба ҷамоат ё бадани худ аст. Қурбонии Исои Масеҳ таҳқур-
сии ақди никоҳи масеҳӣ аст, ва ин ақидаҳо расми тоҷико-
ни масеҳӣ мешаванд.

Пешниҳоди Таврот барои оилаи нав:

**«Агар касе ба қарибӣ зан гирифта бошад, бигзор ба
лашкар наравад, ва ҳеч маҷбурияти дигаре ба заммаи
вай гузошта нашавад, то ки як сол дар хонаи худ озод
бошад, ва бо зани худ димоғчоқӣ кунад» (Такрори Шари-
ат 24:5).**

Дар вақти саршавии оилаи нав бояд вақти муайян ҷудо
карда шавад, ки таҳқурсии ин оила мустаҳкам шавад ва
боҳамдигар нағз ошногӣ кунанд.

⁸⁰ «Никоҳ, талоқ ва ҳуқуқи зан» саҳ. 14–15.

⁸¹ «Вазифаҳои мард дар назди оилааш» саҳ.9.

⁸² «Вазифаҳои мард дар назди оилааш» саҳ.10.

⁸³ «Аниси Занони Покдоман» саҳ. 99, 103, 146–147.

⁸⁴ Ҳам онҳо, саҳ. 58 ва 99.

Боби 10

Мочароҳо — мушкилии байни марду зан

Дар ҳамаи оилаҳо байни шавҳару зан мушкилиҳо ҳаст, вале оё ин мушкилиҳо ба имконяти инкишофи муносибаташон монев аст? Қариб ҳама ҷанҷолҳо аз ҳавасҳо мебошад. «*Адоват ва ҷидолҳо дар миёни шумо аз кучост? Оё на аз ҳавасҳои шумост, ки дар андоматон меҷанганд? Ҳавас мекунад — ва надоред; мекушед ва ҳасад мебаред — ва наметавонед ба даст оваред*» (Яъқуб 4:1–2). Орзуву ҳавасҳои гуногуне, ки дар байни ҳамсарон ба вуҷуд меояд сарчашмаи мочароҳои оилавӣ мегарданд. Дар байни онҳо баҳсу мунозира, ҳар қадом ҳавасҳои худро тарафгирӣ карда ин мушкилии зиндагонии якҷояи онҳо мегардад.

Чанд қоидаҳои масеҳие, ки ёрирасони мушкилиҳои оилавӣ мебошанд дар бораи онҳо бояд фикр кард:

1. «*Якдигарро аз худ авло донед*» (Филиппиён 2:3). Бояд фикр кунед, ки ҳамсари ман муҳимтар аз ман аст. Худро — ҷои дуюм ва зан ё шавҳари худро дар ҷои якум гузоред. Агар ин хел мекунад нағзтар гӯш мекунад, ва мефаҳмад орзуи вай чист. Дар вақти баҳсу мунозира назари дигар тарафро мефаҳмед ва кӯшиши осоиштагӣ кунед. Ҳам ин қоидаҳо дар сар шудани амали алоқаи ҷинсӣ риоя кунед то, ки фикри дигариро фаҳмед, ки ба ҳамсаратон ҷӣ маъқул аст.

2. «*Ҳар яке на танҳо дар бораи худаш, балки дар бораи дигарон низ ғамхорӣ намояд*» (Филиппиён 2:4). Ғамхори дигар ин хел аст, ки дар бораи эҳтиёҷоти одами дигар аввал фикр бояд кард ва ғамхорона бо диққат гӯш карда қабул мекунад, ки ин чизҳои ҷиддӣ аст. Ин мисли «*ҳар яке каси дигаро зиёдтар сазовори эҳтиром ҳисоб кунад*» (Румиён 12:10). Дар вақте, ки орзуҳо худписанд шаванд, мушкилиҳо пайдо мешаванд.
3. «*Зеро дар шумо низ бояд айни ҳамон ҳиссиёт бошад, ки дар Исои Масеҳ буд*» (Филиппиён 2:5). Муҳаббати Исои ин хел аст: «*пуртоқат ва бошафқат аст, муҳаббат ҳасад намебарад, муҳаббат бо худ намеболад, мағрур намешавад, бадкирдорӣ намекунад, нафъи худро толиб нест, ба хашм намеояд, ба дил кина намегирад, аз зулм шод намешавад, балки аз ростӣ хурсанд мешавад; ҳама чизро рӯпӯш мекунад, ба ҳама чиз боварӣ дорад, ба ҳама чиз умед мебандад, ба ҳама чиз тоб меоварад. Муҳаббат ҳаргиз хотима намеёбад* (1 Ба Қӯринтиён 13:4–8).

Ҷош Макдауелл дарин бораи чунин гуфт: «Ман ба он боварӣ дорам, ки мо метавонем бисёр масъалаҳоеро, ки имрӯзҳо ба ҷаҳон низоъ меандозанд, ҳал кунем, агар ба якдигар фидокорона рафтор кардан ва ба ҷои аввал гузаштани манфиатҳои дигаронро омӯзем.»⁸⁵

Гуфтугӯи оила

Гап задан — ҳеч чиз аз ин осонтар нест;
гуфтугӯи суҳан — ҳеч чиз аз ин мушкилтар нест.

Халқ

⁸⁵ «Сирри Муҳаббат» саҳ. 181

Гуфтугӯи байни шавҳару зан таҳкурсии рафтори оилаи солим аст. Дар вақти сӯхбат кардан байни ду кас шаш чиз муҳим аст:

1. Мақсади чизе, ки гуфта шуд.
2. Чизи асосие, ки гуфта шуд.
3. Чизе, ки дигараш шунид.
4. Чизе, ки дигараш фикр мекунад ва онро шунид.
5. Чизе, ки тарафи дигар мегӯяд ва дар ҷавоб чӣ гуфта шуд.
6. Чизе, ки каси дигар фикр мекунад, ки ин сухан дар бораи чӣ буд.

Аз ин равиш, имконияти мушкилии байни ин ду нафар беният аст. Шавҳару зан бояд толиби гуфтагӯи хуб байни худашон шаванд. Ин амали осон нест ва доимо кӯшиш кунанд барои хубтар шунидани сухани ҳамсар ва ба ҷавоб додан бояд оҳиста бошанд. Ҳам онҳо доим дуо кунанд, ки бо гуфтугӯи муносибати хуб дошта бошанд.

«Пас, эй бародарони маҳбуби ман, бигзор ҳар кас дар шунидан бошитоб, дар гуфтаи оҳиста ва дар хашм оҳиста бошад; Зеро ки хашми одамизод адолати Худо-ро ба амал намеоварад. Бинобар ин ҳар нопокӣ ва бақияи бади-ро як сӯ гузошта, каломеро, ки дар шумо

кошта шудааст, бо фурӯтанӣ қабул кунед, ки он метавонад ҷонҳои шуморо начот диҳад» (Яъқуб 1:19–21).

Дар Китоби Муқаддас чанд оят дар бораи ин мавзӯ вучуд дорад ва ин оятҳо хонед ва аз ёд

кунед то қуввати Калом бо шумо бошад. (Масалҳо 11:9, 12:18, 15:4, 18:6–8, 18:21, 25:11; Дар бораи шунидан: Масалҳо 15:31, 18:13–15, 19:20, 21:28)

«Ҳеч як сухани қабехе (бад) аз даҳонатон набарояд, балки фақат сухани нек, ки дар вақти эҳтиёҷот барои обод кардан бошад, то ки ба шунавандагонаш файз бахшад» (Эфсӯсиён 4:29).

Чӣ хел оилаи масеҳӣ дар маҳаллаи исломӣ зиндагӣ мекунад?

Имрӯз ин мавзӯ яке аз омилҳои мушкилии оилаи масеҳӣ мебошад. Агар аксарият дар ин маҳалла зиддияти ин оила бошанд, чӣ хел онҳо зиндагӣ кунанд? Ин саволи мумҳим аст ва ба *се намуди хатоии оилаҳои масеҳӣ* дар маҳаллаи исломӣ нигоҳ мекунем:

Аввал ин аст, ки оилаҳои масеҳӣ бояд аз маҳалла ҷудо шаванд ва ба ҷое кучанд, ки дар оила муносибати онҳо бо ҷамъияти маҳалла маҳкам бошад, ва рафту омад байни маҳалла набошад. Албатта зиндагии масеҳӣ дар ин маҳалла мушкил аст вале онҳо роҳи осонтаринро қабул меку-нанд, яъне ба маҳалла аҳамият намедиҳанд ва ҳамаи амалҳои онҳо дар калисо ва дар хона бошанд, на дар маҳалла.

Дуюм хатоӣ ин аст, ки оилаҳои масеҳӣ дурӯя зиндагӣ мекунанд. Дар маҳалла онҳо ба рафтори мусалмонон ҳастанд вале дар ҷамоат масеҳӣ. Онҳое, ки чунин рафтор мекунад онҳо ҳатто баракати рафтори масеҳии ҳақиқиро нафаҳмидаанд.

Сеюм ин аст, ки вазифаи муомиларо бо маҳалларо ба дигар кас медиҳанд. Мумкин як хешу табор ё фақат шавҳар рафторҳои маҳалларо мекунад. Зан ё шавҳар дар ин ҳолат хомуширо пеша гирифта интизори амали каси дигар, ки рафтори вазифаи маҳалларо кунад.⁸⁶

⁸⁶ Ин се хато аз ин китоб таъдил шуд: Cultural Anthropology: A Christian Perspective by Grunlan and Mayers, 1988 pg. 127–141.

«Дар ивази бадӣ бадӣ накунед, ё дар ивази лаънат лаънат нагӯед; баръакс, баракат диҳед, чун медонед, ки шумо барои он даъват карда шудаед, ки вориси баракат гардед» (1 Петрус 3:9).

«Зеро, бо вучуди он ки аз ҳама озод будам, худро ғуломи ҳама гардондам, то ки шумораи бештари одамонро ба Масеҳ ҷалб намоям; барои яҳудиён чун яҳудӣ шудам, то ки яҳудиёро ҷалб намоям; барои аҳли шарият чун аҳли шарият шудам, то ки аҳли шариятро ҷалб намоям... барои ҳама кас ман ҳама чиз шудам, то ки бо ҳар роҳ баъзе касонро начот диҳам» (1 Қўринтиён 9:19–22).

Оилаҳои масеҳӣ бояд оилаҳои баракатӣ бошанд ва дар ҷавоби сухани бадӣ доимо баракат диҳанд, на лаънат. Мумкин касе дар маҳалла дарди дил дорад ва ин оилаи масеҳӣ имконияти ба ӯ ғамхорӣ карданро дорад. Ин оятҳо қойдаи оиларо дар маҳалла нишон медиҳанд. Онҳо дар маҳалла тоҷик ҳастанд ва монандӣ тоҷикон рафтор бояд кунанд то, ки дигарон начотёфта бошанд. Ин оилаи масеҳӣ бояд имкониятро бо дигарон ҷўянд то ки башорат ё баракат диҳанд. Вале рафтори маҳалларо, ки зидди имони масеҳ ҳаст бояд иҷро накунад. Ин оила аввал дуо кунад, то онҳо фаҳманд чӣ имкониятҳо барои онҳост ва чӣ гуна метавонанд, ки дар ин маҳалла нақҳати Масеҳ бошанд (2 Ба Қўринтиён 2:14–17). Худо ба ин оила ҷуръат ва ҳикмат диҳад!

Мумкин касе мепурсад, оё масеҳӣ метавонад бо уфру одати мусалмонӣ зиндагӣ кунад? Баъзе урфу одати Тоҷикон бо маънии дин пайваст ва дигар бошад бо фаҳанги онҳо пайваст ҳастанд. Павлус дар 1 Қўринтиён 9 роҳи башоратро нишон дод, оё аз рафту омад бо маҳалла мақсади башорат додан пайдо мешавад? Ё оё рафтор ва ин урфу одат ба имони мо ҳалал мерасонад? Оилаи масеҳӣ бояд урфу одатҳои иҷро накунад, ки зидди имони мо бошанд.

Боби 11

Талоқ мумкин ё не?

Пас, рӯҳи худро нигоҳдорӣ намоед, ва зинҳор касе дар ҳаққи завҷаи ҷавонии худ хиёнат накунад. Зеро ки Ман аз талоқ нафрат дорам, мегӯяд Худованд Худои Исроил, ва аз касе низ, ки зулмро бар либоси худ мепӯшад, мегӯяд Худованди лашкарҳо; пас, рӯҳи худро нигоҳдорӣ намоед ва хиёнат накунед.

Малокӣ 2:16–17

Ва фарсиён наздик омада ва Ёро (Исо) озмуданӣ шуда, гуфтанд: «Оё ҷоиз аст, ки мард зани худро бо ҳар сабаб талоқ диҳад?»

Дар ҷавоби онҳо гуфт: «Оё нахондаед, ки Офаридагор дар ибтидо онҳоро марду зан офарид? Ва гуфт: «Аз ин сабаб мард падару модари худро тарк карда, бо зани худ мепайвандад, ва ҳар ду як тан мешаванд.»

Ва тавре ки онҳо акнун ду тан не, балки як тан мебошанд. Пас, он чиро, ки Худо бо ҳам пайваस्ताаст, одам набояд ҷудо кунад.

Инҷили Матто 19:3–6

Худо талоқро дўст намедорад — талоқ зидди офариниши Одаму Ҳавво, зидди яктании онҳо ва зидди пайвастагии онҳо мебошад. Аҳди никоҳ дар хузури Худо баста шуда буд то, ки «одам набояд ҷудо кунад.» Аҳди никоҳи масеҳӣ бешарт аст ва шарт нест, ки онҳо ҷудо кунанд. Аз ин оятҳо ма-

ълум аст, ки аҳди никоҳи масеҳӣ монанди як созиш нест. Ба ин аҳд Худо домоду арӯсро пайваст ва ин аҳдро шикастан осон нест, аммо шикастани созиш осонтар аст.

Вале одамизод сабаб меҷӯяд ва баъди ин сухани Исои Масеҳ фарисиён боз мепурсанд, «Пас чаро Мусо амр фармудааст, ки мард талоқномае дода, аз зан ҷудо шавад?» Исои Масеҳ ин хел ҷавоб кард, «Ба сабаби дилсахтии шумо Мусо ба шумо иҷозат додааст, ки занони худро талоқ диҳед; лекин дар ибтидо чунин набуд; аммо Ман ба шумо мегӯям: ҳар кӣ зани худро, ба ҷуз сабаби зино, талоқ диҳад ва дигарро никоҳ кунад, зино карда бошад; ва ҳар кӣ зани талоқшударо гирад, зино карда бошад» (Инҷили Матто 19:7–9). Нақшаи Худо ва хости Худо чунин аст, ки талоқ надиханд ва ин роҳи баракати Худо аст. Ҳам аз ин сухан маълум аст, ки талоқ як намуди зино аст, талоқ чизе ҳаст, ки Худо дӯст намедорад. Мутасифона мардон талоқ медиҳанд ва сабабҳо меёбанд чунки онҳо дилсаҳт ҳастанд.

Ин оятҳо бисёр тафсири Китоби Муқаддасро мегӯянд, ки як сабаби талоқ вучуд дорад — зино, зино шикастани пайвандӣ ва яктании онҳо мебошад. Зино аз тарафи шавҳар ё аз тарафи зан барои шикастани аҳди никоҳи онҳо сабаб мешавад ва дар ин ҳолат ҳам ба тарафи оштии шудан ва бахшидани ин гуноҳ рафтан лозим аст.

Дар китоби Ҳушаъ ин мисоли бахшидани зиноро нишон медиҳад, чунки зани Ҳушаъ, Ҷумар зино кард ва шавҳараш ўро бахшида ва оштии карданд (Ҳушаъ 1:2–3 ва 3:1–5). Ҳушаъ муҳаббати Худо, ки беинтиҳо буд нишон дод, ва албатта касоне ҳастанд, ки фикр мекунанд бахшидани зино осон нест ва имконнопазир аст, вале бемуҳаббати Худо ва бе имони комил ба Худо ин амал беҳад мушқил аст.

Дар масеҳӣ, агар оила ҷудо шавад барои дучоршавии онҳо ду роҳ аст:

1. Ба ҳам дигар оштии кунанд ва ин нағзтар агар онҳо норозагиашонро ҳал кунанд.

2. Ин аст ки мучаррад монад ва интизори оштии шавад, яъне ошти ҷои аввал вале талоқ ҷои охир аст. Масеҳӣ бисёр конунҳо намоинад ва аз дилу ҷон бо қоидаҳои Худо зиндагӣ мекунанд. Ҳозир равиши талоқи ислом маълум шавад ва баъд саволҳо, чунки фаҳмидани ин равиш ёрирасонидани воқеаҳо, ки маълум мешаванд. Дар ватани мо «талоқи граждани аз ҳар ду тараф ба амал меояд, ки ҳуқуқан баробар мебошад.»⁸⁷

Талоқ дар Ислom

«Дар дини ислом талоқ ҳалол аст. Яъне зани никоҳиро талоқ додан ҷоиз аст. Вале бидуни сабаб талоқ доданро худо душман медорад.»⁸⁸

Ақди никоҳ дар ислом аз аҳди никоҳи масеҳӣ фарқ мекунад ва аз ин сабаб ҳам сабабҳои талоқ дар ислом дигар аст.

Талоқ мумкин аст

- «Ва агар он ду аз якдигар ҷудо шаванд, Худо ҳар ду ро ба камили⁸⁹ фазли хеш бениёз созад» Сураи Нисо 4:130.

⁸⁷ «Маърифати Оиладорӣ» саҳ. 65

⁸⁸ «Никоҳ, талоқ ва ҳуқуқи зан» саҳ. 3.

⁸⁹ Камол бошад.

- «Дар ҳақиқати ҳол талоқ аз тарафи худо неъматӣ бузургест. Ҳар мӯминро боистӣ қадри ин неъматро доништа дар ҷои худаш истеъмол намояд. Агарчи ихтиёри талоқ шаръан ба дасти мард аст, вале ба зан зулм намуда, ўро бе сабаб талоқ додан ба ризои худои таъоло муҳолиф мебошад.»⁹⁰
- «Талоқ фақат дар он сураат ҷоиз аст, ки дар миёни зану шавҳар сардӣ ва нафрати таълифнопазире ҳосил шавад ва ё зиндагӣ ва маишаташон бо якдигар ҳеҷ мумкин набошад. Вагарна талоқро бозӣ натвон шумурд. Хулоса, талоқ дар ниҳоят дараҷа амри зарурӣ аст.»⁹¹

Талоқ асосан ҳаққи шавҳар

- «Аввалан, талоқ пурра дар ихтиёри шавҳар буда ў бе ягон вачҳу далел занро талоқ карда метавонист.»⁹²
- «Ва барои занон ҳуқуқе шоиства аст ҳамонанди вазифае, ки бар ўҳдаи онҳост, вале мардонро бар занон мартабатест⁹³.» Сураи Бақара 2:228.
- Сураи Бақара 2:229 — тафсири ин оят нишон медиҳад, ки зан метавонад ба шавҳар талоқ диҳад вале маҳрро ба шавҳар медиҳад.⁹⁴
- «Агар хостед, зане ба ҷои зане дигар бигиред ва ўро қинторе⁹⁵ мол додаед.» Сураи Нисо 4:20
- Барои талоқ дар Ислом чанд сабаб вучуд дорад ва ин маълум аст ки ин ҳаққи шавҳар аст.

⁹⁰ «Никоқ, талоқ ва ҳуқуқи зан» сах. 3.

⁹¹ «Никоқ, талоқ ва ҳуқуқи зан» сах. 4.

⁹² «Маърифати Оиладорӣ» сах. 62.

⁹³ Дараҷа, мақом.

⁹⁴ The message of the Qur'an, footnote # 218, pg 50.

⁹⁵ Сураи Оли Имрон 3:75, поварак #11, ки ин калима маъно ин аст, ки «Пӯсти гове пур аз зар. Киноя аз моли бисёр аст.» Қуръон, сах. 60.

Тасдиқи талоқ

- «Ин талоқ ду бор аст» Сураи Нисо 2:229 — То ду бор талоқ эълон мешавад ва баъди сеюм эълон тасдиқ мешавад, маҳру қалинг ба зан пас додан лозим аст.
- «Пас агар боз занро талоқ дод, дигар бар ў ҳалол нест, магар он, ки ба никоҳи марде дигар дарояд; ва ҳар гоҳ он мард занро талоқ диҳад» Сураи Бақара 2:230. Дар ислом ин амалро «ҳаллола» меноманд.

Конунҳои ҷудо шавӣ (идда)

- Идда «яъне он гоҳ ки аз ҳайз пок шуда бошад.»⁹⁶
- «агар занонро талоқ медиҳед, ба вақти идда талоқашон диҳед» Сураи Талоқ 65:1.
- «иддааш се моҳ аст» Сураи Талоқ 65:4.
- «Дар ислом ҷудо шудан ҳаққи мард аст. Шавҳар хоҳад ин ҳуқуқро ба занаш дода метавонад... Марде, ки дар аснои никоҳ ҳуқуқи ҷудо шуданро дар ихтиёр дорад, ба занаш дар қадом вақте, ки хоҳад ҳуқуқи ҷудо шуданро медиҳад, шакли ҷудо шудан ва шумораи талоқро муайян менамояд. Зан танҳо дар доираи ҳамин шартҳо ҳаққи ҷудо шуданро истифода мебарад.»⁹⁷

⁹⁶ Қуръон, сах. 559, эзоҳи поварак # 2.

⁹⁷ «Муҳаббат ва Оила» #49, 247, 21–9–2005, сах. 5.

- Се ҳайзи зан лозим аст то талоқ тасдиқ шавад. Дар ин вақт маълум мешавад агар зани талоқшуда ҳомиладор аст. Агар кӯдак зоида шавад ва баъди таваллуди ин кӯдак талоқ тасдиқ мешавад (Сураи Талоқ 65:4). Занаширо боз гирифтани дар ин вақт мумкин аст.
- Дар вақти талоқ ва идда боқӣ аст баргаштани шавҳар, ин «ҳаққи мард аст. Бинобар ин, иҷоза ва донишани зан дар он шарт нест.»⁹⁸

Дар равиши ислом чанд ҳуқуқ, шартҳо ва аҳкомҳои дигар барои талоқ вучуд дорад ва китоби «Аниси Занони Поқдоман» мумкин хубтарин тартибу ҳукмҳои талоқро баён мекунад. Вале маълумотҳои боло мумкин бо масеҳиёне, ки дар миёни мусалмонон зиндагӣ мекарда ҷи дахл доранд.

Саволҳои, ки ба масеҳиён дахл доранд:

**Оё оилаҳо метавонанд ҷудо шаванд вале талоқ на-
кунанд? Баъди талоқ шудан, оё онҳо метавонанд боз
издивоҷ кунанд?**

Як матн ҷавоби ин ду савол аст: «*Ва онҳое ки никоҳ кардаанд, на ман фармоиш медиҳам, балки Худованд (яъне Исои Масеҳ дар бораи ин мегӯяд — Н.Ҷ.): завҷа аз шавҳараш набарояд, — ва агар барояд, бояд муҷаррад бимонад, ё ки бо шавҳараш оштии шавад, — ва шавҳар завҷаашро талоқ надихад*» (1 Қӯринтиён 7:10–11). Дар ин оятҳо гуфта шудааст, ки мард бояд талоқ надихад ва агар зан меравад бояд танҳо бимонад ва ё боз бо шавҳараш оштии шавад. Онҳо якҷоя бо ҳамдигар нишаста дурӯст муҳокима кунанд, ки аз ҷи сабаб ҷудо шуданд ва оё онҳо дар оянда бо ҳам зиндагӣ карда метавонанд ё не?

⁹⁸ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 144.

Бинобарин ин оятҳо нишон медиҳад ки як тараф метавонад ҷудо шавад то онҳо оштии шаванд. Вақти ҷудой мумкин лозим аст то ки ин мушкилҳоро ҳал кунанд.

Агар ин хел аст ду қойда ҳаст: 1. танҳо бимонад, яъне ҳамсари дигар нигирад. Интизори оштии шудан бошад ва дар он вақт насиҳати роҳбари ҷамоатро пурсад. 2. Онҳо имконияти оштии шуданро доранд ва мақсади «барояд» барои оштии шудан аст, на барои талоқ додан. Хости Худо оштии шудан аст вале дилҳои шавҳар ё зан мумкин ба тарафи саҳтӣ рафта бошанд ва агар ба каси дигар издивоҷ накарда аст, оштии кардан доимо мумкин аст.

Дар ислом баъди талоқ ва вақти идда (се бор ҳайз дидан) оштии кардан мумкин нест. Агар боз никоҳ кунад, зан бояд ба шавҳари дигар издивоҷ кунад ва баъд аз ӯ талоқ гирад то ки имконият пайдо кунад.

Дар масеҳият ду қоидаи талоқ раҳнамои мекунанд, чунки издивоҷи масеҳӣ аҳди рӯҳонӣ аст ва ваъдаҳои, ки иқрор шуданд то марг эътибор доранд:

1. Бо ҳамдигар дар пайрави оштии шаванд.
2. Ҷӯеи ҳамсари нав набошанд танҳо монанд.

Агар як ҳамсар масеҳӣ аст ва дигар мусалмон аст, пас бо вақти идда ҷи алоқамандӣ аст?

Дар ин воқеа мумкин зани масеҳӣ аз шавҳари мусалмон ду талоқ гирифт вале вақти идда тамом нашуд. Чунки шавҳараш мусалмон аст ва дар вақти идда оштии мумкин аст вале баъди он вақт имконияти оштии надорад. Мақсад ин аст, ки дар маҳалла ин зан талоқ шуд ва аз равиши ислом оштии мумкин нест ва агар баъди идда оштии шаванд, ин зани зинокор

ҳисоб мешавад. Ин зан бояд пок зиндагӣ кунад ва бояд бо шавҳаре, ки талоқ шудааст боз издивоҷ накунад. Агар шавҳари талоқдода масеҳӣ шавад, дар ин воқеа имконяти аз нав аҳди никоҳи масеҳӣ бастан мешавад.

Баъд аз талоқ шудан, ҳамсари дигар гирифта шуд ва ин ду кас ҳам талоқ шуданд, оё бо ҳамсари аввал метавонад боз изивоҷ кунад?

Дар ислом меғӯяд, ки ин зан аввал бояд бо каси дигар издивоҷ кунад ва баъди талоқи он ақди никоҳ ё боз издивоҷ кунанд, вале Китоби Муқаддас баръакс меғӯяд:

«Агар касе зан гирифта, бо вай бихобад, ва агар вай ба назари ӯ писанд наояд, чунки ӯ чизи нафратоваре дар вай пайдо кардааст, — ва ӯ талоқномае навишта ба дасти вай диҳад, ва аз хонаи худ варо бифиристад. Вай (зан) аз хонаи ӯ берун равад, ва ба шавҳари дигаре бирасад, ва он шавҳари дигар низ аз вай нафрат намояд, ва талоқномае барои вай навишта, ба дасти вай диҳад, ва аз хонаи худ варо бифиристад, ё он шавҳари дигар, ки варо барои худ ба занӣ гирифта буд, бимирад, — Шавҳари аввалаш, ки варо фиристода буд, наметавонад аз нав варо барои худ ба занӣ бигирад, баъд аз он ки вай начис гардидааст, зеро ки ин ба ҳузури Худованд зишт аст; пас, ба замине ки Худованд Худои Ту ҳамчун мулк ба ту медиҳад, гуноҳ наовар.» *Такрори Шариат 24:1–4*

Ин матни Такрори Шариат саҳтдили мардро нишон медиҳад ва дар ин мард тез нафрат пайдо шудааст ва мисли ягон сабабе ёфта ба занаш талоқ дод. Ин мисол дар бораи зане ки талоқ шуд ва ӯро писанди шавҳар набуд, бояд ба шавҳари аввалаш дар ин воқеа боз наравад. Ҳам дар ин оятҳо озодии ҳамсари талоқшудагиро нишон медиҳад, агар баъд аз талоқ як тараф ба касе дигар аҳди никоҳ

кунад, дар ин ҳолат имконяти оштан нест ва ин кас баъди ба дигар кас аҳди никоҳ кардан озод мешавад.

Оё талоқ иҷозат аст агар ҳамсари ман масеҳӣ нест?

«Агар бародаре завҷаи беимон дошта бошад, ва он завҷа розӣ бошад бо ӯ зиндагӣ кунад, ӯ набояд аз вай ҷудо шавад. Ва завҷае ки шавҳари беимон дошта бошад, ва он шавҳар розӣ бошад бо вай зиндагӣ кунад, вай набояд аз ӯ ҷудо шавад; зеро ки шавҳари беимон ба воситаи завҷаи имондораш қудсият пайдо мекунад, ва завҷаи беимон ба воситаи шавҳари имондораш қудсият пайдо мекунад; вагар на фарзандони шумо нопок мекунанд, ва ҳол он ки дар асл онҳо муқаддас ҳастанд. Аммо агар беимон ҷудо шудан хоҳад, бигзор ҷудо шавад; дар чунин вазъият бародар ё хоҳар дигар вобаст нест; Худованд моро ба осоиштагӣ даъват намудааст» (1 Ба Қўринтиён 7:12–15).

Агар ҳамсари касе беимон аст, дуо кунед ва рафтори хуб кунед то ӯро имон пайдо шавад. Барои имондори масеҳӣ бо ҳамсари беимон иҷозати талоқ нест, вале агар ҳамсари беимон талоқ мехоҳад ва дар ин воқеа ба мақсади динаш ё имонаш, талоқ мехоҳад пас дар ин ҳолат иҷозат аст, чунки дар ин ҷо доимо фишори имон мекунанд ва осоиштагӣ намешавад.

Дар ислом чанд сабабҳои талоқ вучуд доранд вале дар масеҳӣ бо чанд сабабҳо мумкин аст?

Аз навиштаҳои боло мумкин ду сабаби талоқ дар масеҳӣ вучуд дорад, аввал агар ҳамсар зино кардааст ва дуюмаш ҳамсари беимон мехоҳад аз ҳамсари масеҳӣ талоқ гирад. Сабабҳои, ки дар ислом ба монанди маризӣ, беҳо-

силӣ ё айбҳои дигар гуфта мешаванд дар талоқи масеҳӣ имконнопазир аст.⁹⁹

Касеро ки ҳамсараш касал шуд ба ӯ ёрӣ кардан даркор то муҳаббати Худоро нишон диҳад. Дар вақти беҳосилии муҳаббат аз тарафи одами рӯхонӣ машварат талаб кунанд ва барои айбҳои дигар дар ҳақи ҳамсарашон дуо кунанд ва мумкин ин айб камтар мешавад.

Оё раҷъат фақат ҳаққи мард аст?

Дар ислом раҷъат ҳаққи мард аст ва раҷъат баргашти робита дар вақте, ки онҳо ҷудо шуданд, ва ин «баъд аз талоқи раҷъӣ ва пеш аз ба поён расидани идда аст».¹⁰⁰ Дар масеҳӣ аз ҳар ду тараф оштии ва баргаштан ба робитаи пештарашон ташаббус нишон додан мумкин аст. «Хушо

сулҳҷӯён, зеро ки онҳо фарзандони Худо хонда хоҳанд шуд.» (Матто 5:9) ва ин кори нек аст, ки пайрави оштишавӣ бошанд.

Ислом меғӯяд, ки «Раҷъат ҳаққи мард аст. Бинобар ин, иҷоза ва донистани зан дар он шарт нест.»¹⁰¹ Дар масеҳӣ оштии шудани зану шӯӣ бояд бо иҷозат ва донистани ҳамдигар бошад. Бахшидан ва фаҳмидани ҳамдигар равиши оштии аст, бе ин мумкин суиистофодаи дигар пайдо шавад ва ин зидди рӯҳияи аҳди издивоҷи онҳо аст.

⁹⁹ Ин сабабҳо дар ислом дар китоби «Аниси Занони Поқдоман» ёфта мешаванд, саҳ. 152–153.

¹⁰⁰ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 144.

¹⁰¹ Ҳам онҷо саҳ. 144.

Рӯзе як зани масеҳӣ аз ман пурсид:

Агар марду зан ЗАГС карданд аммо талоқи граждани нашудаасту чанд сол ҷудо шуданд, мард боз зани дигар гирифт, оё ин зани яқум ҳақ ба ин мард дорад? Оё ин мумкин аст, ки як ҷоя зиндагӣ кунанд, чунки аз ақди никоҳи яқум талоқ накарданд?

Аввал аз воқеа қоидаи «як тани» вайрон шудааст, алакай ин мард бо зани дигар пайваст шуд, пас онҳо як тан нестанд, яъне онҳо заносҷӯӣ нестанд, ва ин мард бо зани дигар «як тан» шуд. Ҳам дар Матто 19:9 — «*ҳар кӣ зани худро ба ҷуз сабаби зино, талоқ диҳад ва дигареро никоҳ кунад, зино карда бошад...*» Исои Масеҳ ҷиро дар назар дорад? Ӯ медонад ки ҳозир онҳо як тан нестанд, пас ба ҳисоби зино кардашудаанд дар ин ҳолат ин зан зани ин мард ҳисоб намешавад, чунки ин мард зани дигар (аз ақди никоҳи онҳо ба зани аввал зино аст) дорад.

Ҳам ин ҳолат аз тарафи қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон маълум аст, чунки мард бояд на зиёда аз як зан дошта бошад ва аз тарафи шариати Ислом ҳам агар мард аз зан ҷудо шавад ва чанд моҳ ӯро нигоҳ накунад, ин ҳисоби талоқ аст. Агар ин зан иҷозатӣ бо ин мард зиндагӣ карданро пайдо кунад, ин зино аст.

Пас кай каси талоқшуда метавонад ба каси дигар издивоҷ кунад?

1. Дар сабабе ки як тараф зино кард ва имконянти оштии шудан набуд ё ба сабаби ҳамсари беимон ба имондор талоқ додан ва касе, ки танҳо монадааст метавонад бо дигар кас издивоҷ кунад.

2. Агар дар вақти интизории оштишавӣ, як тараф зан ё шавҳар аз нав издивоҷ бо каси дигар кард дар ин ҳолат имконяти оштии шудан нест ва ин касе, ки танҳо мондааст озод аз ин робита мешавад, чунки бо он ҳамсар аҳди никоҳ ва як тании онҳо шикаста мегардад.
3. Агар як тараф фавтад.

Боби 12

Тарбияи фарзандони Масеҳӣ

Хона — мамлакати падар, дунёи модар ва бихишти кӯдак аст.

Халқ

Фарзанд азиз, одобаш азизтар.

Халқ

Эй фарзандон, ба падару модари худ дар Худованд итоат намоед, зеро ки ин аз рӯи инсоф аст. «Падар ва модари худро иззат намо», ин аст ҳукми аввалин бо чунин ваъда: «То ки некӯаҳвол бошӣ ва бар замин умри дароз бинӣ» ва шумо, эй падарон, фарзандони худро ба хашм наоваред, балки онҳоро дар таълимот ва насиҳати Худованд тарбия кунед.

Эфсӯсиён 6:1–4

Ин дастур ба падару модар ва хусусан ба падарон равона шудааст, одатан модар ба кӯдакон нигоҳ мекунад ва падар бояд инро иҷро кунад, чунки онҳо бояд бо диққат ба

фарзандонашон нигоҳ кунанд. Маорифи Тоҷикистон ба ин мушкилии беаҳамиятии падар ишора мекунад: «Мар-

дон дар кори оила ва тарбияи фарзандон саҳме надоштанд. Мутафаккирони тамоми тараққиқарвари ҷаҳонӣ исломӣ ба ин одати зишт муқобил буданд ва бар зидди он тарғибот мебуданд.»¹⁰² Фирки халқ ин аст, ки «Маҳз занон масъулияти вазнини тарбияи кӯдаконро ба ўҳда доранд.»¹⁰³ Дар масеҳӣ, вазифаи тарбияи кӯдакон бар души падар мемонд ва бояд ба ин мақсад бо масъулият нигоҳ кунад, модар баъди зоидаи кӯдак аз табиати худ онҳоро нигоҳ мекунад. Ин қоида нишон медиҳад, ки бояд падар фарзандонашро ба ҳашм наорад, мумкин падар аз табиати пуртоқат набуданаш тез ба ҳашм ояд ва падарон бояд аз ин рафтори бад худдорӣ кунанд. Китоби «Одоби Оила» ҳам ин хел пешниҳод мекунад, «Зану шавҳар бояд хуб дарк кунанд ва ба он омода бошанд, ки кори бисёр муҳиму мураккаби иҷтимоӣ — таваллуду тарбияи фарзанд дар дӯши оила аст. Онҳо на танҳо зану шавҳар, балки давомдиҳандаи налси инсон мебошанд.»¹⁰⁴

«Агар дар оила муҳаббат, ҳамфикрӣ, эҳтироми тарафайн ҳукмфармо бошад, ҳуди муҳаббати падару модар, самимият ва ҳамкориҳои онҳо дар ҳаёт омили тарбияи фарзандон мегардад. Бунёд намудани оилаи хушбахт ба муносибати зану шавҳар вобаста аст.»¹⁰⁵

« Дили оча ба бача
дили бача ба кӯча,
дили ота, дар кучо?» (Н.Ҷ.)

Дили падар бояд ба тарафи оила бошад, ҷӣ хеле, ки кӯдак падарашро мебинад, бояд ба монанде, ки ба Падари Осмонӣ назар мекунад. Ҷӣ хеле, ки Худо ба мо му-

¹⁰² «Одоби Оиладорӣ» сах. 9.

¹⁰³ «Аниси Занони Поқдоман», сах. 5.

¹⁰⁴ «Одоби Оиладорӣ», сах. 18.

¹⁰⁵ «Одоби Оиладорӣ» сах. 76.

ҳаббат нишон медиҳад падар ба фарзандон ҳамин хел бошад бояд. Инчили Луқо 15 муҳаббати падарро нишон медиҳад, нақли падар ва писаре, ки ноқобил аст. Вале Китоби Муқаддас калимаи «оқи падар»-ро надорад, чунки ин падар дар воқеаи баргаштани писар баръакс кард, «*ҳанӯз ӯ (писар) хеле дур буд, ки падараш ӯро дида, раҳмаш омад; ва тозон рафта, ӯро ба оғӯш кашиду бӯсид*» (Луқо 16:20). Ин падар чанд амали муҳаббатро

нишон медиҳад вале писар сазовори ин муҳаббат набуд. Аввал ӯ интирзори писар буд, ӯ шӯҳба надошт барои омадани пайванди худ дар вақте, ки писараш «*хеле дур буд*» ва интизори вай буд. Дуюм, падар дар ҷои умумӣ дав-даво ба тарафи писар рафт ӯ дар фикри қабулкунии писар буда ба хоста шудани обурӯяш аҳамият наметод ва дар вақти рӯ ба рӯ шудан, ӯ мазаммат накарда ӯро ба оғӯш кашиду бӯсид. Ин муҳаббати падарро нишон медиҳад ба писаре, ки сазовори муҳаббати падар набуд. «Аз тарафи дигар, ҷӣ қадаре ки мо аз падару модарамон муҳаббати зиёд дида метавонем. Вале пеш аз ҳама мо бояд ба тарафи қабулкунанда бошем. Инчунин зарур аст, то кӯдак бовар кунад, ки «падару модарам маро дӯст медоранд,» ва ба он низ, ки «падару модарам яқдигаро дӯст медоранд.» Ҷангоме ки кӯдакон дар хона муҳаббатро намебинанд, онҳо ҳақиқатан ҳам аз доду гирифтӣ муҳаббат беҳабар ба воя мерасанд.»¹⁰⁶

Падар ҳам коҳини оила аст ва бояд бо таълимот ва насиҳати Худованд тарбия кунад. Ин маънии онро дорад,

¹⁰⁶ «Сирри Муҳаббат» сах. 13.

ки оила якҷоя дуо кунанд ва ҳам Китоби Муқаддасро хонанд. Оила метавонад ҳар рӯз ё чанд бор дар ҳафта ибодати оилавӣ кунанд. Дар ин муддат сурудҳои рӯҳонӣ, хондани Қалом ва дуо қобили қабул аст ва агар ҳамаи оилаҳои масеҳӣ дар Тоҷикистон чунин бошанд рафтори онҳо шаҳодате мешавад, ки дигарон имон оваранд. Тавроту Мусо ин хел мегӯяд:

«Ва ин суҳанон, ки ман имрӯз ба ту амр мефармоям (Китоби Муқаддас — Н.Ҷ.), бигзор бар дили ту бошад, ва онҳоро ба писаронат талқин бикун, ва ҳангоми нишастанат дар хонаи худ, ва ҳангоми роҳ рафтаниат, хо-биданат ва бархостанат дар бораи онҳо гуфтугӯ намо, ва онҳоро ҳамчун аломат бар дасти худ бибанд, ва онҳо ҳамчун нишона дар миёна чашмонат бошад, ва онҳо бар паҳлудариҳои хонаи худ ва бар дарвозаҳои чӯд бинавис» (Такрори Шариат 6:6–9).

Ин рафтори оилаи имондорон аз ҳар ҷониб имконияти ба тарбияи хуб қардани фарзандон мусоидат мекунад. Дар вақтҳои рӯзу шаб, дар вақти нишастану роҳ рафтани ва тарбияи амали даст бо андеша бошанд, ва хонаи онҳо ба он ишора кунанд, ки онҳо Худовандро мешиносад, ҷои хурофоту чашми бад дар он манзил набошад ва суҳанони Худо дар девор ва паҳлудариҳои он маълум шавад. Падару модар ба тарбияи дили бача бояд диққат кунанд чун, ки аз ботини ӯ рафтори вай амалӣ мешавад.

Боби 13

Саволу ҷавобҳои дигар

Саволҳои никоҳ:

Мучаррад — мумкин ё не?

Ҳадиси ислом мегӯяд, ки «бадтарин мурдагони шумо касоне ҳастанд, ки бидуни издивоҷ бимиранд.»¹⁰⁷

Оё ҳатмӣ аст, ки ҳамаи имондорон бояд издивоҷ кунанд? Исои Масеҳ намунаи мо аст ва Ӯ ҳеҷ вақт зан нагирифта аст ва фақат барои Худо хизмат мекард. Масеҳиён озод ҳастанд, агар издивоҷ кунанд бояд бо имондори дигар бошад, ва агар мучаррад бошад, хости Худоро анҷом диҳанд.

Исои Масеҳ дар ин мавзӯё гап зада аст, «*Зеро ахтаҳое*¹⁰⁸ ҳастанд, ки аз шиками модар чунин таваллуд шудаанд; ва ахтаҳое ҳастанд, ки аз дасти одамон ахта шудаанд; ва ахтаҳое ҳастанд, ки ба хошири Малакути Осмон худро ахта қардаанд. Ҳар кӣ қабул қарда метавонад, қабул кунанд» (Инҷили Матто 19:12). Дар ин оят се мавқеи мучарради вучуд дорад, касе аз таваллудаш мушқили ҷисмонӣ дорад ва издивоҷ намекунад, дигаре аз тасодуфи одамизод шуда ё барои ягон мақсад издивоҷ намекунад, гурӯҳи охир ин бошанд онҳо худро ба Худо тақдим қарданд ва ҳама вақт дар хизмати Худованд ҳастанд.

¹⁰⁷ Интиҳоби ҳамсар сах. 7.

¹⁰⁸ Як намуди мучаррад.

«Зеро меҳоҳам, ки ҳамаи одамон мисли ман бошанд,¹⁰⁹ аммо ҳар кас лаёқати ба худ хосе аз Худо дорад, яке ин тавр, дигаре ба таври дигар. Лекин ба муҷаррадон ва бевазанон мегӯям: барои онҳо хуб аст, ки мисли ман бимонанд; Аммо агар худдорӣ карда натавонанд, бигзор никоҳ кунанд; зеро ки никоҳ кардан аз сӯхтан дар оташи шаҳват беҳтар аст» (1 Қӯринтиён 7:7–9).

Воқеан муҷарради хуб аст ва ягон айбе надорад. Онҳое, ки зан ё шавҳар надоранд, метавонанд озод дар хизмати Худо бошанд. Вале агар касе дар ҷисм «сӯхтан дар оташи шаҳват» аст ин беҳтар, ки аҳди никоҳ кунад. Дар вақти муҷарради имконияти имон аст ва доимо дуо кунад, ки хости Худо барои зиндагии ӯ ин хел аст.

Оё масеҳиён маҳру қалингро медиҳанд?

Маҳру чӣ аст? «Маҳру иборат аз миқдори моле аст, ки мард ҳангоми никоҳ бо зан, барояш тақдим менамояд.»¹¹⁰

Оё масеҳиён урфу одати дар маърақаҳои таъин кардани маҳру қалинг иштирок таъин карданро доранд ё не? Ин мавзӯи муҳим вале осон нест, аввал маънии маҳру қалингро дар ислом нигоҳ мекунем ва баъд маънии онро дар Китоби Муқаддас. Ин маълумотҳо ҷамъ шаванд то масеҳиён имконияти пайдо кардани як ақидаи муайянро пайдо кунад.

Мақсади маҳру қалинг дар ислом

Маҳру қалинг дар ислом «барои ҳимояи зан аст»,¹¹¹ яъне дар вақти талоқ ин маҳру қалинг бармегардад «Мар-

¹⁰⁹ Дар он вақт Павлус муҷаррад буд. Мумкин бевазан буд, вале ҳолати ӯ намаълум аст.

¹¹⁰ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 100. Дар ин китоб мавзӯҳои «маҳру» ва «нафақа»и ислом пурра нақл мекунад. Саҳ. 100–111.

¹¹¹ Women in Islam, page 4 by Jamal A. Badawi "Gender equality in Islam" at www.islamicity.com/articles.

де, ки занро ба никоҳи худ мебарорад маҳри онро додана шарт аст.»¹¹² «Маҳру мол ва ҳаққи зан аст.»¹¹³ Ва ӯ метавонад маҳрро нагирад ва дар ин ҳолат: «Никоҳ бе зикри маҳру низ саҳеҳ аст.»¹¹⁴

Дар вақти ақди никоҳ маҳру қалингро нишон додан сифати зан шарт аст ва «Инчунин мумкин аст, дар вақти таъин намудани маҳру ба баъни сифаташ он занро ба никоҳ даровард.»¹¹⁵ Аз китоби «Одоби Оиладорӣ»: «Духтар бошад, одатан чун мол падар доништа мешавад ва ин «сифат»-и ӯ ҳангоми қалингири равшан зоҳир мегардад. ...Чунин муносибати анъанавӣ дар робитаи байни писару духтар рӯҳияи «ғулумӣ», «очиза», ташаккул ёфта, дар писар (хусусан дар шахсияти писарҳои мансабдорон) ва дар муносибатҳои минбаъдаи байни онҳо низ зухуроти худро меёбад.»¹¹⁶

Мақсади сеюм ин аст, ки ҳақи мардро барқарор мекунад. «Мард фақат аз пардохтани маҳри нақди зан ҳақ дорад занаширо аз як ҷой ба ҷои дигар бибарад, кӯчонад ва ғ. Ривояте ҳаст: “Агар зани маҳрро гирифта рағбат ба сафар баромаданро надошта бошад, ӯ ҳақ дорад бо шавҳараш ба сафар набарояд,»¹¹⁷

Мақсади сеюм ин аст, ки ҳақи мардро барқарор мекунад. «Мард фақат аз пардохтани маҳри нақди зан ҳақ дорад занаширо аз як ҷой ба ҷои дигар бибарад, кӯчонад ва ғ. Ривояте ҳаст: “Агар зани маҳрро гирифта рағбат ба сафар баромаданро надошта бошад, ӯ ҳақ дорад бо шавҳараш ба сафар набарояд,»¹¹⁷

Эй тифл, ки дафъи магас аз худ натавонӣ,
Ҳарчанд ки болиғ шудӣ, охир на ҳамонӣ?

Шукронаи зӯровариву рӯзи ҷавонӣ,
Ин аст, ки қадри падари пир бидонӣ.

Саъдӣ

Солҳо бар ту бигзарад ки гоҳе,
Накунӣ ёди турбати падарат.
Ту ба ҷои падар чӣ кардӣ хайр?
Ки ҳамон чашмдорӣ аз писарат.

Аҳмади Дониш

¹¹² «Никоҳ ва талоқ» саҳ. 16.

¹¹³ «Вазифаҳои мард дар назди оилааш» саҳ. 9.

¹¹⁴ «Никоҳ ва талоқ» саҳ. 17.

¹¹⁵ «Никоҳ ва талоқ» саҳ. 17.

¹¹⁶ «Одоби Оиладорӣ» саҳ. 31.

¹¹⁷ «Никоҳ ва талоқ» саҳ. 19 Ҳам Сураи Нисо 4:20.

Ҳам «Одоби Оиладорӣ» илова мекунад: «Ана бинед, вақте ки духтар ба ивази қалин (пул) ба шавҳар дода мешавад, хоҳ ноҳоҳ вай ба моли харида, ногумон ба чизи фурӯхта табдил меёбад. Дар хонаи шавҳар озоду сарбаланд буда наметавонад. Ёро чизи харида меҳисобанд. Тарафи шавҳар мегӯяд: туро харидам, пул додам, бояд сархам бошӣ ва ғайра.»¹¹⁸ «Охир вақте ки зан харида шудааст, кучо озодии ишқу самимият, баробарию рафоқат мемонад?» Ҳам «Мардро ғуломи пул ва занро асири мард месозад.»¹¹⁹

Маҳр дар бисёр ҷо хотирнишон шудааст асосан дар Сӯраи Бақара 2:236–237 Сӯраи Нисо 4:4, 24,25 ва Сураи Моида 5:5 аст. Хулоса ислом мегӯяд: «Марде, ки занро ба никоҳи худ медарорад маҳри онро доданаи шарт аст.»¹²⁰

Маҳр дар Китоби Муқаддас¹²¹

4 ҷой дар Каломи Худо калимаи «маҳр»-ро истофода мекунад.

- Ҳастӣ 34:11–12 — «*Ва Шакем ба падар ва бародарони духтар гуфт: «Фақат дар назари шумоён илтифот ёбам шудааст, ва он чи ба ман бигӯед, хоҳам дод. Маҳр ва тӯҳфаҳои зиёд талаб кунед, ва он чи ба ман бигӯед, хоҳам дод, фақат духтарро ба занӣ ба ман бидиҳед.»*» Дар ин воқеа ин пешниҳоди маҳр аз яҳудиён набуд вале аз халқи ҳиввӣ буд ва хулосаи ин маъслиҳат пур аз ҳилла буд, чунки бародарони Дино Шакемро куштад.
- Хуруҷ 22:16–17 — «*Ва агар касе дӯшизаеро, ки номзад нашудааст, фирефта намуда, бо вай бихуспад, — ӯ бояд маҳр дода, варо барои худ ба занӣ бигирад. Агар падари вай розӣ нашавад, ки варо ба ӯ*

бидиҳад, — ӯ бояд баробари маҳри дӯшизагон нуқра бидиҳад.» Дар ин воқеа ин маҳр ба сабаби ҷазо буд, чунки ин маҳрро дар ин воқеа барои ноинсофӣ бояд диҳад. Ин нишон медиҳад, ки маҳр дар он вақт вучуд дошта бошад ҳам вале дар вақти аҳди никоҳи асосӣ ҷӣ хел истофада карданаиш номаълум аст.

- 1 Подшоҳон 18:20–30 — «*Ва Шоул ба дили худ гуфт: «Варо (духтари шоул Микал — Н.Ҷ.) ба ӯ (Довуд) медиҳам, ва барои ӯ вай дом хоҳад шуд, ва дастии фалиштиён бар ӯ хоҳад буд... Ва Шоул гуфт: «Ба Довуд чунин бигӯед: «Подшоҳ маҳрро талбгор нест, магар ки сад ғилофаки фалиштиёнро, то ки аз душманони подшоҳ интиқом ситонида шавад.» Ва Шоул дар чунин фикре буд, ки Довудро бо дастии фалиштиён ба ҳалокат бирасонад»* (1 Подшоҳон 18:21 ва 25). Ҳам дар ин воқеа сабаби интиқом ва фиреб буд ва Микал мукофоти мол буд. Дар инҷо се бор дар Китоби Муқаддас мавзӯи маҳр пайдо шуд ва нишон медиҳад, ки маҳр вучудият дошт вале аз фармони Худо набуда балки урфу одати онҳо буд.
- Фиръавни миср шаҳрро «*ба духтари худ, ки зани Сулаймон буд, маҳр дод*» (3 Подшоҳон 9:16).

Ҷое, ки суҳан ба ҷои «маҳр» аст:

- Ҳастӣ 24:22, 53 — маҳр ба арӯс ва тӯҳфаҳоро ба оилаи арӯс дод, он вақте, ки хизматгори Исҳоқ ба оилаи Ривқо омад. Ин оят мумкин онро нишон медиҳад ки дар вақти издивоҷ тӯҳфаҳо додан хуб аст, ва ин монанди маҳр вале бо мақсади дигар.
- Монанди маҳр — Ҳастӣ 29:24–29 — Дар ин воқеа Лобон Яъқубро фиреб кард ва Яъқуб ҳафт сол барои занаш кор кард.
- Монанди маҳр — Рут 4:3–13 — Бӯаз ҳамаи замини Ноомиро харид ва ҳам «*Рутӣ мӯбия — зани Маҳ-*

¹¹⁸ «Одоби Оиладорӣ» саҳ. 67.

¹¹⁹ «Одоби Оиладорӣ» саҳ. 68.

¹²⁰ «Никоҳ ва талоқ» саҳ. 16.

¹²¹ Ба забони Ибри калами маҳр «моҳар» аст.

лїнро барои худ ба занї харидам, то ки номи он марҳумро бар мероси ӯ барқарор намоям, ва номи он марҳум¹²² аз миёни бародаронаш ва аз дарвозаи иқоматгоҳааш нест нашавад» (Рут 4:10). Дар ин воқеа қоидаи фидиягузорї амалї шуд, ки замини яҳудиён бояд ба мероси мард гузарад. Дар ин воқеа Бӯаз замин ва Рутро харид, ки ин воқеаи оддї набуда бо иҷрои аҳди таврот пайваст мебошад.

- Ҳушаъ занашро харида буд: «**Ва Худованд ба ман гуфт: «Бори дигар рафта, занеро, ки ҳамбубаи ёрест ва зинкорї мекунад, дўст бидор, милси он ки Худованд банї-Исроилро дўст медорад, ва ҳол он ки онҳо ба худоёни дигар рӯ меоваранд ва кулчаҳои мавизиро дўст медоранд.»** Ва ман варо ба понздаҳ сиқл нуқра ва як ҳїмер ҷав ва як летех ҷав барои худ харидам» (Ҳушаъ 3:1–2). Ин воқеа аҷибот аст, чунки Ҳушаъ занашро бори дуҷум гирифт ва мумкин дар он вақт занаш ба ғулумї афтада шуда буд.
- Зан мукофоти мусобиқа буд — «**Ва Колеб гуфт: «Касе ки ба Қирят-Сефер шикаст расонад ва онро бигирад, духтари худ Аксоро ба вай ба занї хоҳам дод»**» (Ехушаъ 15:16).

Мушоҳидаи ин оятҳо

1. Аз ин оятҳо маълум аст, ки маҳр вучудияти урфу одати яҳудиён буд ва ле на фармони Худо.
2. Маҳр фақат дар Аҳди Қадим вучуд дошт на дар Аҳди Ҷадид, чунки ин каламаи «маҳр»-ро дар Инчил пайдо карда намешавад.
3. Воқеаҳои маҳр дар Аҳди Қадим бисёр вақт сабабҳои хушбахтї набуда ба мақсади суиистифодаи зан буд.

¹²² Ин калима маъни бенасіб ё бебаҳра аст ва дар ин оят назари шавҳараш, Маҳлун, ки мурда буд.

Чї хел имондороне, ки падару модари беимонон доранд, никоҳ кунанд?

Бисёр имондороне ҳастанд, ки падару модари онҳо никоҳи Масихёниро қабул намеkunанд. Дар ин воқеа ба домоду арӯс тарзи оиладориро аз Китоби Муқаддас омӯзондан даркор. Хизматгори калисо бояд бо падару модари ин ҷавонон аз Китоби Муқаддас дар бораи никоҳи масеҳї фаҳмонад, то ки онҳо (ҷавонон) никоҳи имони онҳоро амалї кунанд. Вале баъзе вақт падару модар, ки масеҳї нестанд, иҷозати аҳди никоҳро намедиҳанд ва дар ин ҳолат ҳикмати Худо лозим аст. Як оилаи навбунёд маъракаи аҳди никоҳро ба хотири ба ҷо овардани иззати ҳешу табори арӯс аз рӯи расму русуми он маҳалла ба ҷо оварданд ва вақти ба

хонаи домод омадани арӯс онҳо, бо хоҳиши домод аҳди никоҳи масеҳї гузарониданд. Дар ин ҷо ҷудо шудан аз қоидаҳои маҳалла ва пайвастан ба аҳди никоҳи масеҳїро мебинем.

Албатта дар ин ҳолатҳо хуб мешуд, ки оилаи нав пеш аз аҳди никоҳашон бо ҳешу таборҳояшон осуда нишаста маслиҳат мекарданд, чунки домоду арӯс оилаи навро барпо мекунанд, аз ин сабаб онҳо ҳақ доранд, ки интиҳоб кунанд, то ки банди урфу одати маҳалла нашуда банди яқдигар шаванд.

Саволҳо барои муҳокима

- Оё домод бояд маҳру қалинг диҳад ва барои чї?
- Маҳр бо аҳди никоҳи ислом чї алоқамандї дорад?
- Марҳ бо аҳди никоҳи масеҳї чї алоқамандї дорад?
- Марҳ бо талоқ чї алоқамандї дорад?
- Қалингу маҳр дар маданияти тоҷикї чї сабаб дорад? Дар бораи занон чї ақида пайдо мешавад?
- Ба назари шумо оё масихиён бояд бо қалинг аҳди никоҳ кунанд?

Оё Масеҳӣ зани дуҷум гирифта метавонад?

Наёяд зи як даст кардан ду кор,
Нашояд ба як дил гирифтани ду ёр.
Абдурахмони Чомӣ

Ҳастӣ 2:24–25 оятҳои асосии оилаи имондорон мебошанд, дар ин оятҳо марду зан дар як тан пайвасти шуданд ва гирифтани зани дуҷум зиддияти ин қоидаи азим аст. Дар Китоби Муқаддас подшоҳон ё роҳбарҳо зани зиёд доштанд, вале Китоби Муқаддас ҳеҷ вақт ин амалро қабул намекунад, ки ин дуруст ва намуна аст. Дар ислом то чор зан мумкин аст ва бо ин рафтори оиларо пешниҳод мекунад (Сураи Анъом 4:3 ва Нур 24:32) вале дар Масеҳият чунин нест.

Оё никоҳи мӯтба мумкин аст?

Масеҳиён бояд донад, ки никоҳи мӯтба чӣ хел аст ва аз ин эҳтиёт бошанд. Никоҳи мӯтба дар ҳадисҳои 7.62.50, 51,52 пайдо мешавад ва ин издивоҷи муваққатӣ аст. Ин намуди издивоҷ дар Тоҷикистон мумкин нест вале дар Эрон мумкин аст ва баъзе китобҳо дар бораи ин мавзӯ нақд мекунанд.¹²³ Вучудияти маҳр барои никоҳи муваққатӣ¹²⁴ ва дар Эрон Сураи Нисо 4:29-ро барои ин истифода мекунанд. Албатта барои масеҳиён ин мумкин нест.

Соли болиға чанд аст барои издивоҷ шудан?

Ойша дар шаш солагӣ ақди никоҳ кард ва дар 9 солагӣ алоқаи ҷинсӣ (7.62.63, 64) ва ин мушкилӣ дар он аст, ки духтарҳо ба болиғ нарасидаанд. Дар масеҳият қонун нест

¹²³ «Интиҳоби Ҳамсар» саҳ. 20–21.

¹²⁴ «Маърифати Оиладорӣ» саҳ. 69.

вале албатта зидди духтаре, ки ба болиғ нарасидааст равиши издивоҷ бояд бошад. Аҳди Никоҳи масеҳӣ маслиҳати домоду арӯс аст ва таҳқурсии он робита, муҳаббат ва ваъдаҳо аст ва касе, ки нав ба болиғрасида бошад ҳам тайёр нест, ки издивоҷ кунад. Ин аҳд банди корҳои саросемагӣ нест ин корҳои ҳикмат ҳаст, ки ба ҷиддӣ ба ин аҳди никоҳ нигоҳ кунад.

Саволҳои дар бораи занон

Ҳукми ҳайз ё нопокии занон ба Масеҳиён чӣ дахл дорад?

«Ҳайз ё одати моҳонагӣ иборат аз хуне аст, ки аз раҳми шиками зани болиға дар рӯзҳои муайяне хориҷ мегардад... Намозхоеро, ки зан дар айёми одати моҳонагии худ тарк мекунад, ба вай лозим нест»¹²⁵

Дини ислом меғӯяд, «Ҳукми ҳайз ин аст, ки зани ҳайз дидаистода намоз нахонад, рӯза нагирад, дохили масҷид нашавад, бо шавҳараш хуфту хоб (алоқаи ҷинсӣ) накунад. Қуръонро тиловат накунад ҳатто ба даст нагирад. Инчунин зани дар нифос буда ҳам ин амалҳоро ба ҷой наорад, ки ҳаром аст.»¹²⁶

Аз Масеҳиён зиндагии мо бо аҳди нав аст ва ин ҳукми шарияту таврот бо аҳди қадим аст. Ислом мисли аҳди қадим зиндагӣ мекунад ва дар ин дин аҳд бо Худо вучуд надорад, чунки онҳо ақидаи «аҳд»-ро мисли Китоби Муқаддас байни Худо ва одамизод надоранд.¹²⁷ Ирмиёи на-

¹²⁵ «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 26–27 Дар ин китоб 22 аҳкоми одати моҳонагӣ вучудият аст.

¹²⁶ «Тарбияи занҳо» саҳ. 14 Ҳам рӯйхати корҳои ҳаром дар «Аниси Занони Поқдоман» саҳ. 24–25.

¹²⁷ Мавзӯи аҳд дар Қуръон аксарияти вақт бо шикояти яҳудиён аст, ки аҳди Худо шикастанд ва фармони Худо итоат накарданд вале маънии аҳд мисли Китоби Муқаддас вучуд надорад.

бӣ пешгӯии аҳди навро карда ба ин суханон ба мо ёрӣ медиҳад, «**Чунин аҳде Ман бо хонадони Исроил баъд аз он айём хоҳам баст, — мегӯяд Худованд: — шариати Худо дар ботини онҳо ҷойгир хоҳам кард, ва онро бар дили онҳо хоҳам навишт, ва Ман Худои онҳо хоҳам буд, ва онҳо қавми ман хоҳанд буд**» (Ирмиё 31:33). Ин оят нишон медиҳад, ки масеҳиён шариати берунӣ надоранд ва ба дили мо қоидаи зиндагӣ пайваст мешавад, чунки Рӯҳи Худо дар мо сокин аст (мисли «**Ман Худои онҳо хоҳам буд.**») Таврот ё шариати Мусо бо зиндагии имрӯза дахл надорад, чунки ин аҳди қадим аст ва ҳозир мо бо аҳди нав ё ҷадид алоқамандӣ дорем (Ин мавзӯё васеъ аст ва ин фақат чизи асосӣ аст).

Дар Таврот китоби Ибодат боби 15, нопокии мардон ва занонро нақл мекунад. Дар Ибодат 15:19 қонунҳои мисли ислом вучуд доранд, «**Ва агар зане ҷараён дошта бошад, яъне ҷараёни хуне ки аз ҷисми вай ҷорӣ мешавад, — вай бояд ҳафт рӯз дар ҳайзи худ бимонад; ва ҳар кӣ ба вай мерасад, то шом наҷис хоҳад буд.**» Дар ин боб ҳукми ҳайзи Тавротро нишон медиҳад ва мақсади ин чӣ буд? Ибодат 15:31, мақсади ин ҳукмро нишон медиҳад: «**Пас, банӣ-Исроилро аз нопокии онҳо эҳтиёт кунед, то ки маскани Маро, ки дар миёни онҳост, палид гардонид, дар нопокии худ намиранд.**» Мақсади ин ҳукми ҳайз барои маъбад ва дар биёбон маскани Худоро нопок кардан мебошад, ҳозир бошад маъбади Худо нест ва ин қонун ҳам дахл надорад ва ҳам дар ин боб нопокии мардонро нишон медиҳад, ки ин хел дараҷаро ислом надорад.

Исои Масеҳ бо ин ҳукм чӣ кор мекард?

«**Ва зане ки дувоздаҳ сол боз гирифтори хунравӣ буда, тамоми дороии худро ба табибон сарф карда буд, лекин ҳеч яке вайро шифо дода натавониста буд, — аз қафо наздик шуда, домани Ӯро (Исоро) ламс намуд, ва дарҳол хунравии вай қатъ шуд.**»

Ва Исо гуфт: «Кист, ки Маро ламс кард?» вақте ки ҳама инкор карданд, Петрус ва онҳое ки бо Ӯ буданд, гуфтанд: «**Эй Устод, мардум Туро ихота намуда, аз ҳар тараф фишор медиҳанд, — ва Ту мегӯӣ: «Кист, ки Маро ламс кард?»**»

Аммо Исо гуфт: «Касе Маро ламс кардааст; зеро Ман ҳис кардам, ки қуввате аз Ман берун рафт.»

Он зан чун дид, ки натавонист пинҳон монад, тарсону ларзон омада, пеши Ӯ афтод ва дар ҳузури тамоми мардум гуфт, ки аз чӣ сабаб Ӯро ламс намуд, ва чӣ гуна дарҳол шифо ёфт.

Ба вай гуфт: «Духтарам! Имонат туро шифо бахшид; ба саломатӣ бирав.»» (Инҷили Луқа 8:43–48)

Исои Масеҳ ба хонаи сардори куништ (масҷиди яҳудӣ)роҳ рафт ва дар роҳ зани нопоке Ӯро ламс кард. Аз ҳисоби таврот, Ӯ нопок шуд ва барои ин бадану либосашро шӯянд ва то шаб нопок шавад вале ин хел набуд Ӯ боло аз ин ҳукм буд ва шифо дод то, ки зан пок шавад. Исои Масеҳ ба хонаи ин мард рафт ва ҳам дар он ҷо ҷасади духтари сардори куништро ламс карда ва эҳё кард. Аз ҳисоби шариат Ӯ нопок буд вале дар он вақт мӯъҷиза мекард ва нишон медиҳад, ки Ӯ Худованд аст. Ин воқеа нишон медиҳад, ки занон мисли ин зан бо имонашон шифо бахшанд, яъне ин қонуни ҳукми ҳайз имрӯз надорад Исои Масеҳ барои занон шифову пок шуданро мебахшад.

Калом мегӯяд: «**Ва шуморо, ки дар гуноҳҳо ва дар номахтунии ҷисми худ мурда будед, бо Ӯ зинда карда, ҳамаи гуноҳхотонро омурзид. Ва он дастнависро (яъне шариату таврот — Н.Ч.), ки бо фароизаи моро маҳкум менамуд ва бар зидди мо буд, Ӯ хат зада, аз миён бардошт ва бар салиб меҳкӯб кард**» Қўлассиён 2:13–14. Мо ҳозир дар зери аҳди нав ҳастем ва Худо моро пойбанди шариати беруна шудан наместонад, дили мо бояд пок шавад.

Аз гуфтаҳои боло хулоса кардан даркор нест, ки Масеҳиён дар нопокӣ зиндагӣ мекунанд, баръакс мо бояд дар тозагиву покӣ зиндагӣ кунем, вале бе шарият. Мисли сухани Исои Масеҳ, «*Чизе нест, ки аз берун ба даруни одам даромада, вайро палид (нопок) карда тавонад; балки чизе ки аз дарунаш баромада бошад, одамро палид мекунад*» (Инҷили Маркӯс 8:15). Нопокӣ аз хурока ё аз чизҳои берун на намешавад балки аз чизҳои, ки аз дили мо мебарояд ба монанди андешаи бад, чашмигуруснагӣ ва ҳилла, ки ба берун мебарояд одамро нопок мекунад (Маркӯс 8:14–23). Ба ин мақсад дар ин китоб рӯйхати қонунҳо нест, вале қоидаҳои зиндагии масеҳӣ мебошанд. Аз рӯи ақлу хирад масеҳиён бояд зиндагии пок дошта бошанд ва ин шаҳодати хуб барои атрофиён мешавад.

**Касе аз зани имондори масеҳӣ мепурсад:
«Чаро ту курта ва почай тоҷикӣ мепушӣ агар
ту масеҳӣ ҳастӣ?» Оё ба зани масеҳӣ куртаи
тоҷикӣ пушидан мумкин аст?**

«**Ва занон низ дар сару либоси шоиста маҳҷубона ва боисмат бошанд ва худро на бо мӯйбофӣ, на бо тилло, на бо марворид ва на бо либосҳои гаронбаҳо оро диҳанд, балки бо аъмоли нек, чунон ки ба занони парҳезгор муносиб аст**» (1 Тимотиюс 2:9–10).

«**Пиразанон низ тавре рафтор кунанд, ки ба муқаддасон муносиб бошад, на ғайбаткунанда шаванд, на бандাগони мастигарӣ, балки некиро таълим диҳанд, то ба ҷавонзанон ёд диҳанд, ки шавҳарон ва кӯдакони худро дӯст доранд, боисмат, пок, ғамхори хона, некдил ва мутеъ ба шавҳарон бошанд, мабодо каломии Худо хор дошта шавад**» (Титус 2:3–5).

Занони масеҳӣ бояд донанд, ки амали боисмат хеле муҳим аст, беимонон аввал ба занҳои имондор нигоҳ мекунанд, барои боварӣ ҳосил кардан, ки оё ин занҳо рӯҳонӣ

ҳастанд ё не. Агар зан беисмат аст, пас ӯ рӯҳонӣ нест, шаҳодати аввали зан бо пушидани либоси вай аст. Одамони маҳалла бисёр диққат ба пушидани либос медиҳанд, зани масеҳӣ бошад бояд ба ороиши либосаш беаҳамиятӣ зоҳир накунад то, ки «*мабодо каломии Худо хор дошта шавад*.» Мумкин ин рафтор ба фикри баъзеҳо нодуруст намояд вале ин ҳақиқат аст.

Кӣ дарси исматро таълим медиҳад? Шавҳари зан бояд бо ғамхорӣ ба зани худ дар бораи либоспушӣ маслиҳатгар шавад ва занони имондори калонсол бояд ба занони масеҳии ҷавон таълим диҳанд, ки чӣ хел либос пушанд. Ҳозир бисёр занон аз оинаи нилгун ва ё аз тарафи ғарб муди либоси пуширо барои худ интихоб мекунанд, ки албатта пайравӣ ба ин мудҳо нодуруст аст. Қоидаҳои либоспушии занони масеҳӣ боисматанд вале мудҳои номбура ин паҳлуи шакли либоспуширо ҳалалдор мекунад. Мумкин дар вақтҳои ибодат занон, дар ин мавзӯ бо ҳамдигар гап зананд то, ки онҳо тавонанд кушоду озод худро ҳис кунанд. Занони ҷавон малол нашаванд, чунки мақсади ин амал барои он аст, ки занони масеҳӣ шаҳодати некро нишон диҳанд ва куртаи тоҷикӣ боисмат ва озодаву зебо мебошад. Мақсади боисмат будани либос бо муд ва ранги он дахл надорад, балки тарзи либоспушӣ амали некро нишон диҳад на эҳсосоти шаҳватангезро.

Мумкин зани ҷавон пурсад, ки оё ман озод нестам ё либоси зебо, ки дар тани ман аст оё беимонон ба ин ҳавас доништа меҳоянд? Масеҳиён аз гуноҳ озод шуданд

вале агар либоси мо дар ин маҳалла шаҳодати дигар диҳад, ин нодуруст аст. Бисёр занон намефаҳманд, ки чӣ хел ба либоси пӯшидаи онҳо мардон аҳамият медиҳанд ё барои шак овардани дигарон аст ва агар занон инро фаҳмидан хоҳанд онҳо дар ин мавзӯ бояд бо диққат бошанд. Пӯшидани либос

бояд амали неку рафтори хуби масеҳиро нишон диҳад, на тани занро. *«Зеро, бо вучуди он ки аз ҳама озод будам, худро гуломи ҳама гардондам, то ки шумораи бештари одамонро ба Масеҳ ҷалб намоям.»* (1 Қўринтиён 9:19).

Оё хиёнат аз зан аст?

Халқ мегӯяд, ки «Макри зан сад реша дорад.» ва ҳам гап дар бораи «шаҳвати занон» бисёр аст ва ҳама фикр мекунанд, ки хиёнат аз зан аст ва ана ҳамин ақидаҳо барои занони масеҳӣ хатарнок аст, чунки Худо онҳоро марду зан ба сурати Худ офарид (Ҳастӣ 1:27). Аз ин ақида сабабҳои ҳимояи зан, гуломии зан ва пушонидани тани зан пайдо мешавад. «Ҳамчуноне, ки мард майл ба ҳамхобагӣ дорад, зан ҳам мувофиқи табиғати худ мехоҳад гоҳу ногоҳе бо шавҳараш ҳамбистар гардад.»¹²⁸ Аз фикри ислом занон аз табиғати худашон хоҳиши ҷизҳои шаҳватомез доранд. Вале аз рӯи масеҳӣ ин фикри хато аст, занон ягон нуқсон надоранд ва онҳо мисли ҳамаи одамон ҳастанд, ки агар ба тарафи гуноҳ раванд, гуноҳ ҳамаро поида истодааст.

Чунин ақидаҳо вучуд доранд: «Қадам зане, ки бе иҷозати шавҳар берун равад ба ғазаби Худо гирфтор меша-

¹²⁸ «Анисии Занони Покдоман» сах. 113.

вад.»¹²⁹ «Мард набояд бо зани номаҳрам хилват кунад, зеро дар чунин ҳоле шайтон саввумин нафари онҳо хоҳад буд.»¹³⁰ «Зан табиати мулоим мебошад. Шайтон вайро ба зудӣ аз роҳ мезанад, ба васвасаҳо андохта ба сӯйи ҳар гуна гуноҳҳо мекашад.»¹³¹ Дар воқеаи хиёнатҳои зани Нух ва Лут ҳам мисолҳо пешниҳод мешаванд (Сураи Таҳрим 66:10), ва дар ҳадисҳо нақл мекунад, ки занон зарарнок ҳастанд (Бухорӣ 7.62.29–32) ва аксарияти дӯзахиён занон аст (7.62.124). Онҳо мегӯянд, ки зан қабурғаи қач аст ва онро рост карда намешавад (7.62.113 ва 7.62.114).

Ин ақида ба он далолат мекунад, ки агар шавҳар ҳам хиёнат кунад, ин айби занаш аст на аз худаш: «Чунки, шавҳаре бо зани худ чимӯъ (алоқаи ҷинсӣ) карда натавонад (бо айби зан) дилаш аз занаш монад, ё даст ба зино задан ё ба занакӣ дигар хонадор шудан маҷбур мешавад.»¹³²

Барои масеҳиён пояи нав сохтан даркор ва ин ақидаи кунахро ба канор мондан даркор, хурмату иззат ба занони масеҳӣ лозим аст. Умедворам, ки дар ин китоб мавқеи зан маълум аст ва ӯ дар оила ҷои иззат дорад.¹³³

Саволҳои дар бораи кӯдакон

Оё Масеҳиён хатна мекунанд?

Мақсади хатна

Аввал мақсади хатнаро фаҳмидан дар кор аст, ва ҳазрати Иброҳим касе ҳаст, ки яқум хатна шудааст. Худо бо ӯ аҳд баст ва хатнаи ӯ нишондиҳандаи аҳди Худо буд ва Иброҳим вақте, ки имон овард, дар он вақт ӯ хатна на-

¹²⁹ «Тарбияи Занҳо» сах. 3.

¹³⁰ «Интиҳоби Ҳамсар» сах. 27.

¹³¹ «Эй занҳо, худро аз оташи дӯзах наҷот диҳед!» сах. 3.

¹³² «Эй занҳо, худро аз оташи дӯзах наҷот диҳед!» сах. 16.

¹³³ Ҳам ба боби 2 — «Нақшаи Аслии Оила дар Китоби Муқаддас» нигоҳ кунед ва ақидаи зани масеҳӣ маълум аст.

шуда буд, хатнаи ӯ чанд сол баъди имон оварданаш буд. Иброҳим падари имондорон аст, чунки ӯ фақат бо имон наҷот ёфтааст. Вақте ки ӯ 86 сола буд имон овард, чунки ба Худо боварӣ кард ва Каломи Худо мегӯяд, ки «*ба Худованд имон овард, ва ин барои ӯ адолат ҳисоб карда шуд*» (Ҳастӣ 15:6). Иброҳим он вақт 86 сола буд (Ҳастӣ 16:16). Худо қабул кард, ки ӯ сафед шуд ва ӯ 99 сола буд дар вақти хатна шудан, пас хатна бо наҷоти инсон ҳеч дахл надорад, хатнаи ӯ Ҳастӣ 17:9–14 «*аломати аҳде бошад*»-ро нишон медиҳад (Ҳастӣ 17:9–14; Румиён 4:9–12). Яҳудиён аҳди Иброҳимро бо хатна пайваст мешуморанд, ҳозир мо бо аҳди нав зиндагӣ мекунем ва хатна фақат бо ҷисм дахл дорад, наҷот бо хатна набуда балки ба имони мо дахл дорад (Ба Ғалотиён 5:1–6 нигоҳ кунед).

Агар касе хатна мекунад, кай бояд хатна кунад?

Тавротӣ Мусо мегӯяд, «*Дар рӯзи ҳаштум ғилофаки бача хатна карда мешавад*» (Ибодат 12:3). Барои чӣ дар рӯзи ҳаштум хатна кардан даркор? Ин анъана ба Иброҳим падари Исҳоқ, ки ӯро дар рӯзи ҳаштум хатна кардааст тааллуқ дорад (Аъмол 7:8) ва ҳам Исои Масеҳ дар тифлӣ дар рӯзи ҳаштум хатна шуд (Луқо 2:21)

Хулоса барои Масеҳиён хатна кардан шарт нест чун ки наҷоти мо бо имон аст, на бо чизҳои ҷисмонӣ. Каломи Худо мегӯяд, «*Зеро ки дар Исои Масеҳ на хатна аҳамият дорад ва на номахтунӣ* (касе ки хатна нагирифтаст — Н.Ҷ.), *балки имоне ки бо муҳаббат амал мекунад.*» (Ғалотиён 5:6).

Аммо боз мепурсем, **Оё Масеҳиён хатна карда метавонанд?** Масеҳиён вақте, ки писар дар оилаи онҳо таваллуд мешавад метавонанд хатна кунанд вале на хатнаи мусалмонӣ. Мо Масеҳиён зидди урфу одати Тоҷикон нестем аммо он корхоро бояд қабул накунем, ки амалаш зидди имони мо бошанд, Аъмол 16:3 роҳи моро нишон медиҳад: «*Павлус майл дошт Тимотиюсро ҳамроҳи худ бибарад, ва ӯро гирифта, ба хотири яҳудиёне ки дар он*

ноҳия буданд, хатна кард, зеро ки ҳама падарашро мешинохтанд, ки вай юнонӣ буд.»

Павлус майл дошт ва мумкин тоҷикон ҳам майл доранд, чунки ӯ Тимотиюсро хатна кард ба мақсади башорат ё «*ба хотири яҳудиёне ки дар он ноҳия буданд.*» Ми-сол агар бачаи масеҳӣ хатна мешавад бояд инро бо амали дини дигар пайваст нақунанд ва агар писаре хатна шавад, мумкин барои зиндагии ӯ осонтар бошад дар Тоҷикистан ва ин рафтор мумкин башорат ба маҳалла бошад. Ду намуди хатна вучуд дорад: — дар таваллуди бача, дар ҳафтаи якум ё рӯзи ҳаштум ё дар вақти писар хатна кардан бояд, маъракаи хатнаи масеҳӣ шавад, дар он вақт имконияти башорати Исои Масеҳ маълум мешавад.

Агар яке аз ҳамсарон безурриёт бошад, чӣ бояд кард?

«*Зани нозойро дар хона мешинонад ҳамчун модаре ки аз фарзандонаш шодмон аст*» (Забур 112:9).

Се оилаи рӯҳонии Китоби Муқаддас ин мушкилии оиларо дошт: Иброҳиму Соро, Елқоною Ҳанно ва Закарёю Элисобаъ (Ҳастӣ 18:1–25, 1 Подшоҳон 1:1–23, Луқо 1:5–25). Онҳо дуо мекарданд ва интизори хости Худо буданд. Ягонтаи онҳо талоқ накарданд вале бо хушбахтӣ ё бадбахтӣ бо занонашон монданд. Ин роҳи дуруст аст, ки дар вақти мушкилии бефарзандӣ ба Худо таъя кунанд, ин намунаи Ҳанно (1 Подшоҳон 1:1–23) хуб аст, ки доимо дуо мекард ва бо ин мушкилӣ ба Худо таваккал намуд ва ҳамаи ин се оила писардор шуданд ва писарони онҳо пайғамбар буданд (Исҳоқ, Самуил ва Яҳё).

Ҳадисҳо мегӯянд, «бехтарин занони шумо зане аст, ки бача биоварад... бадтарин занони шумо зане аст, ки бесамар (нозо)»¹³⁴ бошад. Барои масеҳиён нозой омили хиҷо-

¹³⁴ «Интихоби Ҳамсар» саҳ. 66.

лат нест ва дар он оилаҳое, ки кӯдак таваллуд намешаванд ин ба ҳисоби чизҳои бад дохил нашуда имконяти таъя кардан ба Худо мебошад.

Агар аз ҷавоби дуоҳои шумо фарзандон пайдо нашаванд, масеҳиён зидди писархонд кардан нестанд, баръакс Худо моро писархонд карда аст ва ятимонро қабул кардан дар оилаи шумо кори нек аст (Румиён 8:23, 9:4, Эфсӯсиён 1:5, Яъқуб 1:27) барои безурриёти роҳи талоқ пайдо намешавад.

Оё аборт исқот кардан гуноҳ аст?

Аввал ин, ки худӣ аборт¹³⁵ ин гуноҳи азим аст, чунки аборт зиддияти эҳтироми зиндагӣ аст, ақидаи аборт зиддияти таваккалу имони мо бо Худо мебошад, Худо ба мо баракат дод ва Ӯ метавонад барои зиндагӣ ин кӯдакро зоҳир кунад.

«Зеро ки Ту ботинамро ба вуҷуд овардаӣ, маро дар батни модарам тарҳ афкандаӣ» (Забур 138:13). Инкишофи кӯдак дар батни модар кори Худо аст ва дар вақти амали абортро кардан, беҳурматӣ ба ҳаёт ва ба Худоро нишон медиҳад.

«Пеш аз он ки туро дар батн ва вуҷуд оварам, Ман туро шинохтам, ва пеш аз он ки ту аз шикам берун оӣ, туро тақдис намудам, туро барои халқҳо набӣ таъин кардам» (Ирмиё 1:5). Оё Худо ин кӯдакони абортшударо намешинохт? Албатта Худо ин кӯдакони рои мешинохт ва дар зиндагии онҳо нақшаи Худашро дошт ва ин кӯдак дар бачадони модар чиз ё бор набуда вале ин одами зинда мебошад.

Мумкин касе гӯяд, ки ҳозир мо барои кӯдакро калон кардан шароит надорем, лекин кӯдак тухфаи Худо аст ва барои ин кӯдак дуо кунед Худо шуморо баракат медиҳад.

¹³⁵ Адабиёти тоҷикӣ, «бордор» мисли «Анисӣ Занони Поқдоман» сах. 117–118.

Агар шароит надоред, роҳи писархонд кардан нағзтар аз аборт исқот кардани кӯдак.

Саволҳои дар бораи ақидаи зиндагӣ

Оё издивоҷи масеҳӣ абадӣ ё заминӣ аст? Фарқияти Ислом ва Масеҳӣ барои издивоҷ дар биҳишт чӣ хел аст?

Биҳишт аз нигоҳи Ислом фақат макони хушҳолии мардонро мемонад,¹³⁶ чанд оятҳо биҳишти исломро ин тавр нақл мекунанд: ва «хурони дуруштҷашм» дар хизмати мардон ҳастанд (Сураи Раҳмон 55:69–78, Сураи Воқеъа 56:12–38). Хурон нафақат дар хизмати мардон мебошанд вале ҳам мумкин ба мардони исломӣ издивоҷ мекунанд (дар Сураи Духон 44:54, калимаи арабӣ «завҷ» истифода мешавад).

Дар муқоисаи дини ислом ва имони мо албатта фарқиати ақидаҳо, хислати Худо ва пояҳои онҳо фарқиат доранд ва биҳишти ислом ва биҳишти Китоби Муқаддас мисли обу равшан аст. Биҳишти ислом барои хушҳолии мардони исломӣ ва биҳишти Китоби Муқаддас бошад барои хушҳолии Худо аст. Худо дар биҳишти масеҳӣ мисли падаре ки писараш гум шуда буду баргашта (Луқо 15:11–32). Худо-падар хушҳол мешавад, ки мо ба биҳишт рафтем ва он вақт вақти хурсандии Худо ва парастии аз мардону занони имондорон мешавад.

Исои Масеҳ ба саволи саддуқиён дар бораи эҳёи одамизод ҷавоб дод, *«Фарзандони ин дунё зан мегиранд ва ба шавҳар меравад; лекин онҳое ки сарзавори расидан ба он дунё ва ба эҳёи мурдагон бишаванд, на зан мегиранд ва на ба шавҳар меравад»* (Луқо 20:34–35). Дар Инҷили Матто 22:30, *«Зеро ки дар эҳёи мурдагон на зан мегиранд ва на ба шавҳар меравад, балки монанди фариштагони Худо дар*

¹³⁶ “Women in the Muslim Unconscious” pg. 93.

осмон мебошанд.» Аз ин оятҳо маълум аст, ки бихишт ҷои издивоҷ кардан нест ва марду зани имондорон монанди фариштагон ҳастанд, яъне дар он ҷо робитаи ҷисмонии марду зан нест, чунки онҳо бадани эҳё шавӣ гирифтаанд.

Китоби Муқаддас дар бораи ин мавзӯ ду чизро **тасдиқ намекунад, ки** аввал ин издивоҷи заминӣ абадӣ аст ва ин муносибати оилавии заминӣ ҳам ба монанди бихишгӣ аст. Дар оилаи аввали Одаму Ҳавво муҳтоҷии Одам, ки танҳои буд ҳал шуд, вале дар бихишт марду зан муҳтоҷии ягон чизро ҳис намекунанд ва ҳам муҳтоҷи «борвар ва афзун шавед»-ро надоранд. Дар бихишт онҳо барои Худо ҳукмронӣ мекунанд ва мақсаде, ки дар оила кӯдакони таваллуд кунанд лозим намешавад.

Дар масеҳият имондорон оилаи рӯҳонии нав шуданд ва Исои Масеҳ нахустода ё ҷои аввалро нишон дода, «*Кист модари Ман, ва кист бародарони Ман?*» **Ва бо дастии Худ шогирдони Худро нишон дода, гуфт: «инак модари Ман ва бародарони Ман; зеро, ҳар кӣ ҳости Падари Маро, ки дар осмон аст, ба ҷо оварад, ҳамон кас бародару хоҳару модари Ман аст.»** Инҷили Матто 12:48–50 ва муҳити рӯҳонӣ ин хел аст: «*Дигар на яҳудӣ ҳаст, на юнонӣ; на гулом ҳаст, на озод; на мард ҳаст, на зан; зеро ки ҳамаи шумо дар Исои Масеҳ як ҳастед*» (Ғалотиён 3:28). «*Ин сир бузург аст, вале ман нисбат ба Масеҳ ва Калисо суҳан меронам.*» Эфсӯсиён 5:32.

Оё мумкин аст, ки зану шавҳар бе муҳаббат зиндагӣ кунанд? Ё оё одам маҷбури дӯст дошта метавонад?

«Қарзҳои моро бибарх, чунон ки мо низ ба қарздорони худ мебархем» (Инҷили Матто 6:12).

Дар ин дуо имондорон аз Исои Масеҳ муҳтоҷи бахшидан буданро нишон медиҳанд. Он касоне, ки ин саволҳоро медиҳанд мумкин муҳтоҷи бахшидан бисёртар бошанд,

дар ин дунё аксарияти оилаҳо бемуҳаббат зиндагӣ мекунанд, вале дар масеҳият мо бояд бо муҳаббат зиндагӣ кунем. Оё муҳаббатро маҷбури карда метавонем? Ба касоне, ки донишони ин муаммо бошад, дар ин мушкилӣ ба онҳо Китоби Муқаддас ёри мекунад.

Аввал донишман зарур аст, ки Худо аввал моро дӯст дошта аст, пеш аз он, ки мо ба Ӯ муҳаббат нишон додем (Румиён 5:8). Амали муҳаббат бо хоҳиши кас сар мешавад. Дуюм монанди дуоест, ки дар боло аст, «*Эй Падари Осмонӣ, қарзҳои моро бибарх ва мисли ин ман гуноҳи ҳамсари худро мебархам*» кардан даркор.

Дар вақти Исои Масеҳ дар руи салиб будан, душманон ӯро уқубат карданд ва Ӯ ин хел дуо мекард, «*Эй падар! Инҳоро биомурз, зеро ки намедонанд чӣ кор мекунанд.*» (Луқа 23:34). Мумкин ҳамсари шумо ҳам намедонад, ки чӣ кор мекунад, мутасифона баъзе шавҳар ё зан ба ин аҳамият намедихад, ки чӣ чизҳо ба ҳамсараш маъқул нест ва ана ҳаминро эҳсоси бемуҳаббати меноманд.

Мо бояд ҳеҷ вақт ба фоидаи қуввати шукргузорӣ беэътиной накунем. Павлус дар бораи имондорони дигар чунин гуфтааст: «*Дар ҳар боре ки шуморо ёд мекунам, Худои худро шукр мегӯям*» (Филиппиён 1:3). Мумкин дар ҳар вақти фикри ҳамсари худро кардан Худоро шукрона гӯем, шукргузорӣ имконияти ба тарафи Худо наздиктар шудани моро осон мекунад ва ҳамаи он мушкилиҳое, ки дар муносибати байни оила аст дур карда чизҳои хубро дарбар мекунанд.

«Пеш аз ҳама чиз ба якдигар муҳаббати пурзӯр дошта бошед, чунки муҳаббат гуноҳҳои зиёдро рӯиш мекунад» (1 Петрус 4:8).

Ҷанозаро Масеҳиён чӣ хел мекунанд?

Ҷанозаи масеҳӣ чӣ хел мегузарад? Ин саволи аҷоиб аст, чунки ҳама вақт Исои Масеҳ ба ҷаноза рафта ин ҷа-

садҳоро эҳе мекард, пас дар Китоби Муқаддас ба аҳамияти урфу одати ҷаноза эътибор намедихад ва умеди эҳеи ҷасадро дорад.

«Эй марг! Неши ту кучост? Эй дӯзах! Ғалабаи ту кучост? Неши марг гуноҳ аст, ва қуввати гуноҳ шарият аст. Худоро шукр, ки ба воситаи Худованди мо Исои Масеҳ ба мо ғалаба бахшидааст!» (1 ба Қўринтиён 15:55–57).

Дар соли 2007 тақрибан 20 имондорони масеҳӣ дар Хатлон ҷамъ омада дар бораи ин мавзӯ маслиҳат карданд ва ин фикри онҳо:

- Бояд ҷамоат як ҷой бошад, пас ҳамаи имондоронро даъват карда ҷамъ кунед то дар як ҷой ҷаноза кунед ва дигар ҷамоатҳои гирду гӯшаро ба ҷаноза хабар кунед: *«бо шодикунандагон шодӣ кунед, бо гириякунандагон гирия кунед»* (Румиён 12:15).
- Гирия кардан мумкин? Мотам ғоиданок аст, ба саломатии одам ғамгинӣ ғоида дорад. Барои имондорон умеди ваъдаи ҳаёти ҷовидонино эълон кунед ва пас ғамгинӣ бо умедӣ бо Худо пайвастан бошад.
- Ба кадом тарз, гӯр кунанд?¹³⁷ Ибодат кунед дар рӯзе, ки касе мурда шуд, имондорон «ҳаёти ҷовидонӣ» доранд (Юҳанно 5:24). Сухан дар бораи шахси аз ҳаёт гузошта ва шаҳодат дар бораи ӯ, ки ҷӣ хел буд ва умеди ваъдаи Худоро мавъиза кунед.
- Тарзи ҷаноза даркор аст: шустани ҷасад, пушондани либос ба мақтул ё кафан карда гурундани ҷасад ва баъди ҷаноза баргаштан ба хонаи мурдадор.
- Дар қабристон — дуо барои биҳишт рафтан не, аммо дуои умеди эҳеи ҷасадро мекунем.
- Гур кани — «ҳақи бел» кори савобро дар назар дорад, мумкин як намуди хизмати имондорон мешавад.

¹³⁷ Тарзи ҷанозаи ислом дар «Эҳтироми Волидайн ва Ҳаққи Фарзанд» саҳ. 35–38 пайдо мешавад.

Пешниҳодҳои масеҳ

- Занонро иҷозат диҳанд, ки ба қабристон раванд.
- Сурудҳо ва Инҷилро хондан даркор.
- Рӯзи дигар ҳамаро ҷамъ кунанд ва башорат диҳанд, шаҳодати шахси мурдагиро нақл кунанд.

Оё зан мерос мегирад?

Дар ислом мероси зан ними мард аст (Сураи Нисо 4:11) ва дар он воқеа зан ҳаққи мерос надошт ва ин қонун бо инсоф буд. Бисёр вақт ин мавзӯро дар байни ислом ва масеҳиён муқоиса мекунанд. Вале бо Аҳди Қадим исбот кардан, нодуруст аст, чунки Аҳди Қадим назари аҳди тавротро дорад. Аҳди Таврот ба замини Исроиил ҳаққи меросро пайваस्ताаст (Тақрори Шарият 21:17, Ададҳо 27:1–11 ва Еҳушаъ 1:15), имрӯз мероси имодорони масеҳӣ ба замини Исроиил дахл надорад.

Исои Масеҳ дар бораи мерос ин хел гуфт: *«Шахсе аз миёни мардум ба Исо гуфт: «Эй Устод! Ба бародарам бигӯй, ки меросро бо ман тақсим кунанд.» Ба вай гуфт: «Эй одамизод, кӣ Маро бар шумо қозӣ ё ҳакам таъин кардааст?» Ва ба онҳо гуфт: «Зинҳор, аз тамаъкорӣ ҳазар кунед, зеро ки ҳаёти одам ба фаровонии дороии вай вобаст нест»* (Луқа 12:13–15).

Аз суханони Исои Масеҳ маълум аст, ки масеҳӣ ба тарафи қонунҳо намеравад вале ба қоидаҳои рӯҳонӣ пайвааст аст. Исо гуфт, ки мерос бояд ба тарафи тамаъкорӣ намеравад, яъне ҷашмагуруснагӣ накунанд вале саховат пеша бошанд. Масеҳиён бояд бо мероси худ ба писарон ва духтаронашон саховатманд бошанд, қисме баробар мешавад ва қисме, ки кадом тараф муҳтоҷтар мебошад ба ӯ гузоранд. Имони мо ба мероси осмонӣ бисёр диққат мекунад, вале бо мероси заминӣ бояд корҳои адлу инсоф ва меҳрубонино кардан даркор.

АДАБИЁТ

Тоҷикӣ

- «Китоби Муқаддас», Институти Тарҷумаи Китоби Муқаддас, Стокгоlm, 1999. Тарҷумонҳо: Мордехай бен-Ҳиё Бачаев ва Кемал. Е. Алтай.
- Абдулмуҳаммади Оятӣ, тарҷумаи, «Қуръони Маҷид», «Воҳиди Эҳёи Ҳунарҳои Исломи» Техрон, 1371.
- Абдурраҳим Фирӯзи Ҳирави «Аниси Заони Покдоман», матбааи «Суннатулло», Душанбе, 2006.
- Амираббоси Бобоназар, «Эҳтироми Волидайн ва Ҳаққи Фарзанд» Ҳумо, Душанбе, 2003.
- Иброҳим Аминӣ «Интиҳои Ҳамсар» Симурғ, Душанбе, 1992.
- Муҳаммаднозими Мирзо «Никоҳ, талоқ ва ҳуқуқи зан» Афсона, Душанбе, 2001.
- Насриддинҷон Исматов, «Тарбияи Занҳо» Таҳрир-соз; Восеъ, 1993
- Т. М. Афанасьева; «Оила» Маориф, Душанбе, 1987.
- Ёқуб Одинаев, «Бунёди Оила» Маориф, Душанбе 1992.
- Ҳоҷӣ Акбар Ҳусайнзод ва Насимии Қубодиёнӣ, «Никоҳ ва Талоқ», Душанбе, 2004.
- Ҳуррам Раҳимзода, «Одоби Оиладорӣ», Маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Душанбе, 1997.
- Ҳуррам Раҳимзода «Маърифати Оиладорӣ» Китоби дарсӣ барои синфи 9, МТЛ ОРЕС, Душанбе, 2003.
- Чош Мақдауела «Сирри Муҳаббат», Here's Life Publishers, Inc. 2001.
- Ҷонон Бобокалонова, «Зан ва Замон» Адиб, Душанбе, 2002.
- «Аҳкоми никоҳ ва талоқ дар Исломи» Интишороти Кумитаи Фарҳангии Наҳзати Исломии Тоҷикистон.

- «Вазифаҳои мард дар назди оилааш» Матбааи Корхонаи Иҷоравии Тоҷикистон, 2002.
- «Эй занҳо, худро аз оташи дӯзах наҷот диҳед!» (Ин мақола маълумотҳои дигар надорад вале дар Тоҷикистон пайдо шавад.)
- «Қуввати мард ва шаҳвати зан» мураттиб: Абдуллоҳи Ташрифзода, Душанбе.
- «Муҳаббат ва Оила» #49, 247, 12–9–2005. «Ба дин савол дорам».

English

- Women in the Muslim Unconscious, by Fatma A. Sabbah. The Athene Series; Pergamon Press, translated by Mary Jo Lakeland, 1984.
- Unveiling Islam by Ergun Mehmet Caner and Emir Fethi Caner; Kregel Publications, 2002.
- The Message of the Qur'an, translated and explained by Muhammad Asad, Dar Al-Andalus, Gibraltar, 1993.
- Imam Muslim, Hadiths, Al- Sahih, pg 29.
- Cultural Anthropology: A Christian Perspective by Grunlan and Mayers, Zondervan, 1988.
- www.usc.edu/dept/MSA/fundamentals/hadithsunnah/bukhari

Фарсӣ

- «حیسمه یسیع لیچنا» مرلایا نامزاسد, 2003.

Боби 1. Оилаи масеҳӣ дар муқоисаи оилаи муслмон4
Боби 2. Нақшаи Аслии Оила дар Китоби Муқаддас10
Боби 3. Таъсири гуноҳ бар оиладории имрӯза26
Боби 4. Ақди никоҳ ё аҳди никоҳ?35
Боби 5. Нақшҳои Оилавӣ — Дар масеҳият қоидаҳои нав 46
Боби 6. Васеъгии муҳаббати шавҳар 53
Боби 7. Нақшаҳои Оилавӣ — Қоидаи Зани Масеҳӣ59
Боби 8. Пеш аз никоҳ67
Боби 9. Алоқаи ҷинсӣ71
Боби 10. Моҷароҳо — мушкилии байни марду зан76
Боби 11. Талоқ мумкин ё не?81
Боби 12. Тарбияи фарзандони Масеҳӣ93
Боби 13. Саволу ҷавобҳои дигар97